การพลัดถิ่นฐาน
ในภาคตะวันออกของพม่า และกฎหมายระหว่างประเทศ

องค์การไทยแลนด์ เบอร์มา บอร์เดอร์ คอนซอร์เตี้ยม

องค์การไทยแลนด์ เบอร์มา บอร์เดอร์ คอนซอร์เตี้ยม
ตุลาคม 2551

การพลัดถิ่นฐานในภาคตะวันออกของพม่า และกฎหมายระหว่างประเทศ

คณะผู้สำรวจพื้นที่และปรับปรุงข้อมูลล่าสุด

คณะกรรมการเพื่อประชาชนชาวกะเหรี่ยงพลัดถิ่น
สำนักงานกะเหรี่ยงเพื่อการบรรเทาทุกข์และการพัฒนา
ศูนย์กะเรนนีเพื่อการพัฒนาและสวัสดิการสังคม
คณะกรรมการชาวมอญเพื่อการบรรเทาทุกข์และการพัฒนา
คณะกรรมการชาวไทใหญ่เพื่อการบรรเทาทุกข์และการพัฒนา

องค์การไทยแลนด์ เบอร์มา บอร์เดอร์ คอนซอร์เตี้ยม
12/5 ถ.คอนแวนต์ กรุงเทพฯ 10500
tbbcbkk@tbbc.org
www.tbbc.org

ภาพปกหน้า: KORD, การพลัดถิ่นฐานในช่วงฤดูฝน, ผาปูน มิถุนายน 2551
วันทนีย์ มณีแดง **ออกแบบ** วนิดาเพรส เชียงใหม่ **จัดพิมพ์**

สารบัญ

บทสรุปย่อ 1

1. บทนำ 5

1.1 รัฐาธิปัตย์ที่ล้มเหลวของพม่า 6

1.2 การพลัดถิ่นฐานในพม่า 8

1.3 กฎหมายมนุษยธรรมและอธิปไตย 10

1.4 ระเบียบวิธีวิจัย 12

2. การพลัดถิ่นฐานในภาคตะวันออกของพม่า 15

2.1 การพลัดถิ่นฐานเนื่องจากความขัดแย้ง 16

2.2 การพลัดถิ่นฐานเนื่องจากการพัฒนา 18

2.3 หมู่บ้านที่ถูกทำลาย โยกย้ายและทิ้งร้าง 20

2.4 คาดประมาณจำนวนประชากรผู้พลัดถิ่นในประเทศ 22

3. ข้อมูลสถานการณ์ล่าสุดจากองค์กรชุมชน 27

3.1 ภาคใต้ของรัฐฉาน 28

3.2 รัฐกะเรนนี 30

3.3 ภาคเหนือของรัฐกะเหรี่ยง 32

3.4 ภาคกลางของรัฐกะเหรี่ยง 34

3.5 พื้นที่ชาวมอญ 36

3.6 มณฑลตะนาวศรี 38

4. อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ 41

4.1 การโจมตีพลเรือนอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ 42

4.2 วิสามัญฆาตกรรม 45

4.3 การบังคับใช้แรงงานทาส 46

4.4 การบังคับโยกย้าย 48

4.5 การทรมาน 50

4.6 การข่มขืน 52

4.7 การกระทำที่ไร้มนุษยธรรมอย่างอื่น 54

ภาคผนวก 57

1. คาดประมาณจำนวนประชากรผู้พลัดถิ่นในประเทศ (2551) 58

2. แบบสอบถามปีพ.ศ. 2551 59

3. ชื่อย่อและสถานที่ 61

รายการแผนที่และรายชื่อสถานที่

แผนที่ **หน้า**

การตรึงกำลังทหารในภาคตะวันออกของพม่าปี 2551 17
โครงการพัฒนา ปี 2551 19
หมู่บ้านที่ถูกโยกย้าย ปี 2539-2551 21
การพลัดถิ่นฐานในภาคตะวันออกของพม่า ปี 2551 25
ภาคใต้ของรัฐฉาน 29
รัฐกะเรนนี 31
ภาคเหนือของพื้นที่ชาวกะเหรี่ยง 33
ภาคกลางของรัฐกะเหรี่ยง 35
พื้นที่ชาวมอญ 37
มณฑลตะนาวศรี 39

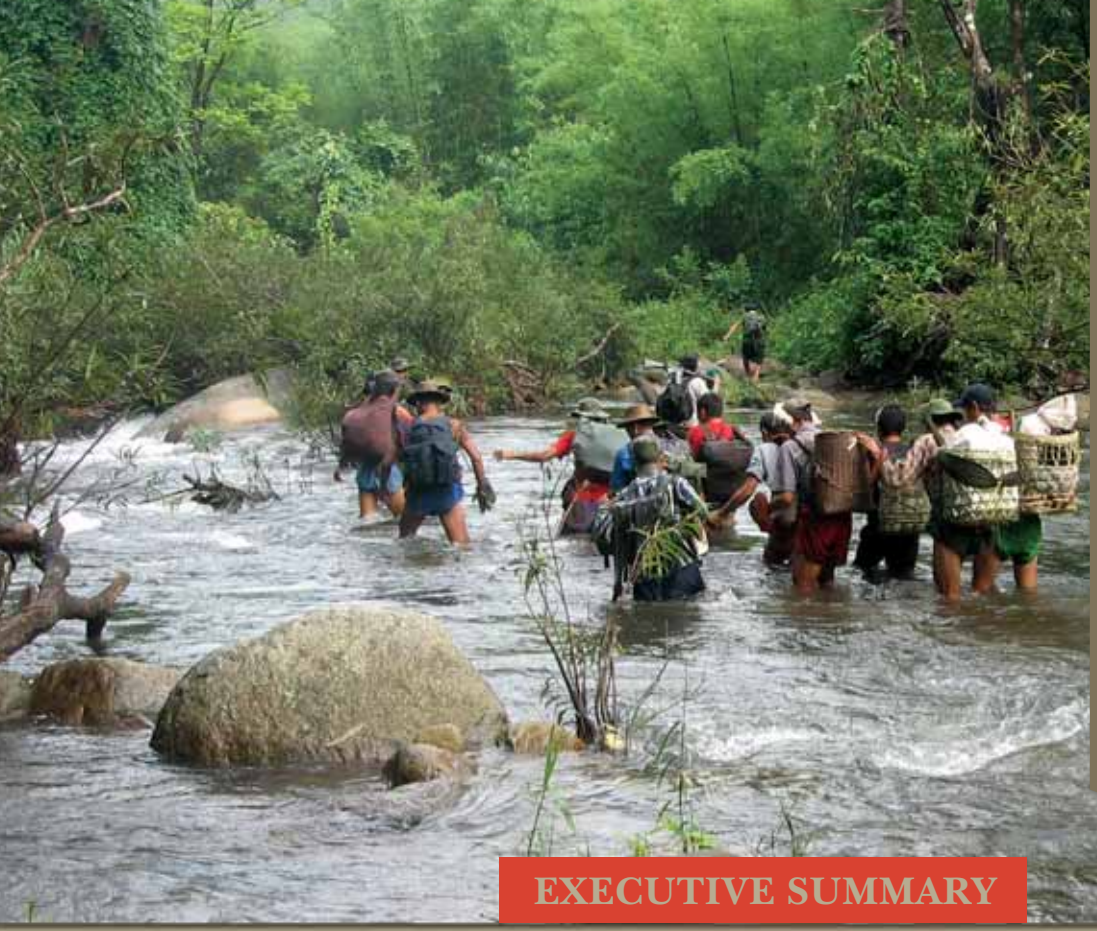

KORD, ข้ามแม่น้ำ, จ๊อกจี, มิ.ย. 2551

EXECUTIVE SUMMARY

บทสรุปย่อ

“เมื่อใดที่ทหารเอสพีดีซีเข้าใกล้หมู่บ้านเรา
เราต้องหนี แม้ว่าจะไล่ตามไม่ทัน
พวกเขาก็ยิงปืนใหญ่ใส่เรา
เข้ามาขโมยอาหารและทรัพย์สินของเรา
ฆ่าสัตว์เลี้ยง เผาบ้าน และวางกับระเบิด
เราทำได้แค่หนี”

(ผู้หญิงชาวกะเหรี่ยง CIDKP focus group,
เมืองตันเดา, มิถุนายน 2551)

สรุปย่อ

20 ปีหลังจากรัฐบาลทหารพม่ากราดยิงผู้เรียกร้องประชาธิปไตยจนเสียชีวิต การละเมิดสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมในภาคตะวันออกของพม่ายังเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและเป็นระบบมากกว่าเดิม สิบปีหลังจากส่งรายงานว่าด้วยหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการพลัดถิ่นในประเทศ การแก้ปัญหาของประชาคมนานาชาติยังคงแทบไม่ส่งผลกระทบใดๆ ต่อรัฐบาลที่เห็นประชาชนเป็นเหยื่อ และไม่สามารถแก้ไขปัญหาในภาคตะวันออกของพม่าได้

องค์การมนุษยธรรมชายแดนไทย-พม่า (Thailand Burma Border Consortium) ร่วมมือกับองค์กรชุมชนชาติพันธุ์เพื่อจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการพลัดถิ่นฐานในประเทศของภาคตะวันออกของพม่าตั้งแต่ปี 2545 ในช่วงดังกล่าว มีการอภิปรายอย่างกว้างขวางว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมในภาคตะวันออกของพม่าถือเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศอย่างหนึ่งหรือไม่ นอกเหนือจากการให้ข้อมูลล่าสุดเกี่ยวกับการพลัดถิ่นฐานในประเทศทั้งในแง่ของจำนวนและการกระจายตัวแล้ว รายงานในปีนี้ยังรวบรวมข้อร้องเรียนการละเมิดสิทธิที่เกิดขึ้นในช่วงปี 2550 เพื่อนำมาวิเคราะห์ตามกรอบกฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

การพลัดถิ่นฐานเนื่องจากความขัดแย้งยังคงเกิดขึ้นส่วนใหญ่ในภาคเหนือของรัฐกะเหรี่ยง ซึ่งเป็นพื้นที่ต่อสู้ระหว่างกองทัพพม่ากับกองทัพสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (Karen National Union) ที่ดำเนินสืบมาอย่างต่อเนื่องในช่วงหกเดือนแรกของปี 2551 ในปีก่อน ๆ หน่วยลาดตระเวนของพม่ามักจะเพลาปฏิบัติการในช่วงฤดูฝน แต่ในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา เราพบว่ามีการตรึงกำลังอย่างเข้มแข็งทั้งนี้เพื่อการยึดครองพื้นที่ตลอดทั้งปี ส่งผลให้ชาวบ้าน 27,000 คนจากสี่เมืองต้องอพยพโยกย้ายออกไปในช่วงปีที่ผ่านมา การโจมตีของทหารต่อพลเรือนลดน้อยลงบ้างนับตั้งแต่เริ่มการโจมตีเมื่อปี 2549 อย่างไรก็ตาม การคุกคามชาวบ้านที่ถูกมองว่าสนับสนุนฝ่ายต่อต้านรัฐบาล ยังดำเนินสืบไป

สี่อำเภอซึ่งอยู่รอบเมืองลายค่าทางภาคใต้ของรัฐฉานมีสภาพที่น่าวิตก การปะทะกันและการตรึงกำลังทหารพม่ามีเพิ่มมากขึ้นในพื้นที่นี้ นับตั้งแต่อดีตผู้บัญชาการกองพันทหารของกองทัพรัฐฉานใต้ (Shan Army - South) ได้มอบตัวกับรัฐบาลเมื่อปี 2549 กองทัพพม่ายังคงพยายามยึดครองพื้นที่ด้วยการทำลายช่องทางสื่อสารระหว่างกองกำลังฝ่ายต่อต้านกลุ่มต่างๆ ในภาคใต้กับกลุ่มหยุดยิงในภาคเหนือ คาดว่ามีพลเรือนมากกว่า 13,000 คนที่ต้องอพยพโยกย้ายออกจากพื้นที่ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

ช่วงที่ผ่านมา องค์การมนุษยธรรมชายแดนไทย-พม่ารายงานว่ามีการทำลาย บังคับโยกย้ายหรือละทิ้งหมู่บ้านมากกว่า 3,200 แห่งในภาคตะวันออกของพม่าในช่วงระหว่างปี 2539-2550 ข้อมูลจากรายงานภาคสนามยังได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมเชิงพาณิชย์ที่มีความละเอียดสูง ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบจำนวนหมู่บ้านก่อนและหลังที่จะเกิดการพลัดถิ่นฐาน ในช่วงปีที่ผ่านมา องค์กรชุมชนยังจัดทำข้อมูลการพลัดถิ่นฐานในหมู่บ้านและพื้นที่หลบซ่อนอีก 142 แห่ง

อย่างไรก็ตาม การพลัดถิ่นมักเกิดขึ้นจากการบังคับในระดับครัวเรือน มาตรการบังคับใช้แรงงานทาส การรีดไถ การเวนคืนที่ดิน การกำหนดโควตาการผลิตด้านเกษตรและการจำกัดการเข้าถึงที่ทำกินและตลาด ส่งผลกระทบอย่างมากต่อรายได้ของครัวเรือน และสร้างความระส่ำระสายให้กับประชาชน ในช่วงปีที่ผ่านมา สถานการณ์เหล่านี้ย่ำแย่ลงเนื่องจากการพัฒนาโครงการไฟฟ้าพลังน้ำ

ในรัฐฉานและกะเหรี่ยง โครงการเหมืองแร่ในรัฐฉานและรัฐกะเรนนีและมณฑลพะโค โครงการท่อส่งก๊าซธรรมชาติในรัฐมอญ รวมทั้งโครงการเกษตรเชิงพาณิชย์และการก่อสร้างถนนทั่ว ๆ ไป

แม้ว่าจำนวนรวมของผู้พลัดถิ่นในภาคตะวันออกน่าจะสูงกว่าครึ่งล้านคน เฉพาะในพื้นที่ชนบทก็คาดการณ์ว่ามีผู้พลัดถิ่นอย่างน้อย 451,000 คนแล้ว ในจำนวนนี้มีอยู่ประมาณ 224,000 คนที่ในปัจจุบันพักอาศัยในพื้นที่จัดสรรชั่วคราวในเขตหยุดยิงภายใต้การปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์ อย่างไรก็ตาม กลุ่มซึ่งได้รับผลกระทบมากที่สุดได้แก่พลเรือนจำนวนประมาณ 101,000 คนที่ต้องซ่อนตัวตามพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการปะทะกันของทหาร นอกจากนี้ยังมีชาวบ้านอีกประมาณ 126,000 คนที่ถูกทหารพม่าบังคับโยกย้ายไปยังพื้นที่จัดสรรใหม่

เฉพาะในปีที่ผ่านมา ผลจากการปะทะกันของทหารและการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นเหตุให้ประชาชนประมาณ 66,000 คนต้องละทิ้งถิ่นฐานของตนเอง แม้ว่ารัฐบาลจะผ่อนคลายมาตรการควบคุมในพื้นที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิระวดีภายหลังเกิดเหตุการณ์พายุไซโคลนนาร์กีส แต่มาตรการจำกัดการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อผู้ทำงานด้านสังคมสงเคราะห์ในพื้นที่อื่นๆ ของพม่า โดยเฉพาะในพื้นที่ซึ่งมีการสู้รบ การพลัดถิ่นฐานขนานใหญ่และการขัดขวางการช่วยเหลือเหยื่อจากภัยธรรมชาติ เป็นสัญญาณแสดงให้เห็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมในภาคตะวันออกของพม่าที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

ตามกฎหมายระหว่างประเทศ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติหมายถึงการกระทำในลักษณะที่เป็นการโจมตีพลเรือนอย่างกว้างขวางหรือเป็นระบบ การโจมตีพลเรือนในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแค่การใช้กำลังทหารเข้าโจมตี แต่ยังรวมถึงการกระทำที่ซ้ำซ้อนกันในรูปของการสังหาร การบังคับใช้แรงงานทาส การบังคับโยกย้าย การทรมาน และการข่มขืน อันเป็นผลมาจากนโยบายของรัฐ นิยามดังกล่าวสะท้อนตัวบทของกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศซึ่งมีผลบังคับใช้ต่อทุกประเทศรวมทั้งพม่า หลักฐานที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ยืนยันการวิเคราะห์ขององค์การนิรโทษกรรมสากลเมื่อเร็วๆ นี้ ซึ่งระบุว่าการละเมิดสิทธิในภาคตะวันออกของพม่าอาจถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติอย่างหนึ่งตามนิยามของกฎหมาย

มีผู้โต้แย้งว่าการหยิบยกข้อกล่าวหาว่ารัฐบาลทหารพม่ากระทำอาชญากรรมต่อมนุษยชาติจะทำลายกระบวนการส่งเสริมให้เกิดการสานเสวนาทางการเมือง ในทำนองเดียวกับการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมไม่ควรผูกพันกับการปฏิรูปทางการเมือง เราไม่ควรเพิกเฉยต่อการให้ความคุ้มครองตามหลักมนุษยธรรมและการบริหารความยุติธรรม เพื่อแลกกับการส่งเสริมการสานเสวนาทางการเมือง สิ่งที่เกิดขึ้นได้แก่รัฐบาลพม่าได้ปฏิเสธครั้งแล้วครั้งเล่าที่จะพูดคุยอย่างจริงจังถึงการละเมิดของตนเองและเพื่อให้ยุติการกระทำดังกล่าว การขู่จะฟ้องร้องรัฐบาลทหารพม่าในข้อหาดังกล่าวอาจช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองของชุมชนนักการทูต อาจเป็นแรงกระตุ้นให้รัฐบาลยุติบรรยากาศการปล่อยให้เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิด

เมื่อพิจารณาจากการปล่อยให้เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดต่อการละเมิดที่ตนเป็นผู้กระทำ จะพบว่ารัฐบาลทหารพม่าไม่สามารถปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของหน่วยงานสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องได้เลย และเป็นเหตุให้ประชาคมระหว่างประเทศต้องเข้ามาแทรกแซงเพื่อให้ความคุ้มครองกับประชาชน ปัญหาท้าทายของประชาคมระหว่างประเทศคือการกระตุ้นให้รัฐบาลทหารพม่ารับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ดังกล่าว

“สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ....ขอเรียกร้องอย่างหนักแน่นให้รัฐบาลพม่า...ดำเนินมาตรการอย่างเร่งด่วนเพื่อยุติปฏิบัติการด้านทหารที่มุ่งโจมตีพลเรือนในพื้นที่เขตชาติพันธุ์ รวมทั้งยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมที่กระทำต่อประชาชนชาวชาติพันธุ์...ยุติการบังคับโยกย้ายอย่างเป็นระบบของประชาชนจำนวนมาก รวมทั้งแก้ไขสาเหตุซึ่งทำให้ประชาชนต้องอพยพหลบหนีไปยังประเทศเพื่อนบ้าน (และ) ให้ความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นต่อผู้พลัดถิ่นในประเทศ ทั้งนี้โดยความร่วมมือกับประชาคมระหว่างประเทศ”

(สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ, Resolution 61/232, Situation of Human Rights in Myanmar, 13 มีนาคม 2550, para 3 (b) and (d))

“เป็นที่น่าเสียใจว่าไม่มีการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะดังที่เสนอโดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ คณะกรรมาธิการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ เลขาธิการสหประชาชาติ และที่ปรึกษาพิเศษ รวมทั้งหน่วยงานด้านสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง”

(Paulo Sergio Pinheiro, Report of the Special Rapporteur on the Situation of human rights in Myanmar, 7 มีนาคม 2551, A/HRC/7/18, para 89)

บทที่ 1
บทนำ

“รัฐบาลควรเห็นใจและเคารพพลเรือน
รวมทั้งหาทางพัฒนาประเทศ
แต่รัฐบาลทหารที่เป็นอยู่มีแต่ความฉ้อฉล
และเอาแต่ทรมานประชาชนของตนเอง”

(ผู้ชายชาวกะเหรี่ยง, KORD focus group,
เมืองผาอ่าง, มิถุนายน 2551)

1.1 รัฐาธิปัตย์ที่ล้มเหลวของพม่า

"ตอนไปลงประชามติ เราถูกบังคับให้แสดงความเห็นชอบเท่านั้น ถ้าเรากาในช่อง 'ไม่เห็นด้วย' พวกเขาจะมาทรมานเรา พวกเขาจับตามองเราอย่างเข้มงวด ทำให้เราต้องกาในช่อง 'เห็นด้วย'"
(ผู้หญิงชาวกะเหรี่ยง, CIDKP focus group, เมืองจ็อกจี มิถุนายน 2551)

สภาเพื่อสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ (State Peace and Development Council) หรือรัฐบาลทหารพม่าสถาปนาอำนาจให้เข้มแข็งขึ้นในช่วงปีที่ผ่านมา แม้ว่าจะมีการลุกฮือของประชาชนซึ่งประท้วงการขึ้นราคาเชื้อเพลิงและการบริหารเศรษฐกิจที่ผิดพลาดในช่วงเดือนกันยายน 2550 แม้ว่ารัฐบาลดูจะมีความเข้มแข็งอยู่ แต่ก็ได้นำพารัฐชาติของพม่า[1] ไปสู่ขอบเหวของหายนะ อันที่จริงแล้วจากการสำรวจเมื่อเร็วๆ นี้ในบรรดา 177 ประเทศ โดยใช้ตัวชี้วัดด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และทหาร 12 ตัว พบว่าพม่าเป็นประเทศซึ่งมีความอ่อนแอมากที่สุดในบรรดาหลายสิบประเทศ อันเป็นผลมาจากสงครามความขัดแย้งและการเสื่อมโทรมด้านสังคม[2]

รัฐบาลทหารพม่าเพิกเฉยต่อพันธกรณีที่ให้กับที่ปรึกษาพิเศษเลขาธิการแห่งสหประชาชาติ และยังคงจับกุมผู้ประท้วงที่ชุมนุมโดยสงบ รวมทั้งประกาศเดินหน้าตามแผนการที่นำไปสู่ "ประชาธิปไตยแบบมีวินัย" ของตน กระบวนการเช่นนี้อยู่บนพื้นฐานการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งแล้วเสร็จเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2551 หลังจากกระบวนการที่ผิดพลาดซึ่งดำเนินมาถึง 14 ปี มีการจัดลงประชามติเมื่อเดือนพฤษภาคม 2551 และเสนอให้มีการจัดการเลือกตั้งทั่วไปในปี 2553 อย่างไรก็ตาม แทนที่จะเป็นการสถาปนาระบอบปกครองประชาธิปไตย ทั้งการลงประชามติและร่างรัฐธรรมนูญที่จัดทำขึ้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อ "ส่งเสริมและสถาปนาระบอบปกครองที่ข่มเหงประชาชนในพม่าให้ยั่งยืนสืบไปอีกกว่าค่อนศตวรรษ"[3]

มีการวิจารณ์อย่างกว้างขวางว่ากระบวนการลงประชามติดังกล่าวไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลที่มุ่งให้เกิดการเลือกตั้งอย่างเป็นธรรมและเสรี อันที่จริงแล้วการดูถูกความเห็นของสาธารณะของรัฐบาลทหารพม่าปรากฏอย่างชัดเจน เมื่อรัฐบาลยังคงประกาศเดินหน้าให้มีการลงประชามติในพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ แม้ว่าจะเกิดภัยธรรมชาติจากพายุไซโคลนนาร์กีสซึ่งสร้างความเสียหายอย่างมหาศาลในช่วงไม่กี่วันก่อนหน้านั้น ภายหลังจากสิ่งที่สหภาพยุโรปเรียกว่า "บรรยากาศแห่งการคุกคามโดยทั่วไป"[4] รัฐบาลทหารพม่าอ้างว่ามีผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากกว่า 98% ที่เข้าร่วมในการลงประชามติ และมีประชาชนมากกว่า 92% ที่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ

---

[1] ชื่อของประเทศสหภาพพม่าได้ถูกเปลี่ยนเป็นสหภาพเมียนมาร์ตามพระราชกฤษฎีกาของทหารภายหลังการรัฐประหารเมื่อปี 2531 นอกจากนั้นยังมีการเปลี่ยนชื่อรัฐและภาคต่างๆ อย่างเช่น รัฐกะเหรี่ยง (หรือรัฐกะหยิ่น) รัฐกะเรนนี (หรือรัฐกะยาห์) และมณฑลพะโค (หรือมณฑลบาโก)

[2] Fund for Peace and Foreign Policy, 2008, *The Failed State Index*, Carnegie Endowment for International Peace, http://www.foreignpolicy.com/story/cms.php?story_id=4350&page=0

[3] Human Rights Watch, May 2008, *"Vote to Nowhere: The May 2008 Constitutional Referendum in Burma"*, p7, http://hrw.org/doc/?t=asia_pub&c=burma

[4] Deutsche Presse-Agentur, 29 May 2008, "EU 'strongly deplores' Suu Kyi arrest extension"

การปราบปรามผู้ประท้วงอย่างโหดร้ายในช่วงเดือนกันยายน 2550 นำไปสู่แรงกดดันจากนานาประเทศเพื่อให้มีกระบวนการสมานฉันท์ระดับประเทศอย่างแท้จริง มีแถลงการณ์ประณามรัฐบาลพม่ามากมายรวมทั้งคำแถลงของประธานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (รวมทั้งจีนและรัสเซีย)[5] มติจากคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ[6] มาตรการคว่ำบาตรที่รุนแรงขึ้นจากสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และออสเตรเลีย และแถลงการณ์ที่แสดง "ความขยะแขยง" จากสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน[7] อย่างไรก็ตาม การเร่งประกาศเดินหน้าตามแผนการสู่ประชาธิปไตยและความจำเป็นที่จะต้องให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมต่อเหยื่อของพายุไซโคลนนาร์กีส ทำให้รัฐบาลทหารพม่ามีสถานภาพเข้มแข็งขึ้น และยังเป็นการทำลายมาตรการด้านการทูต

องค์กรเพื่อส่งเสริมบทบาทที่ดีของเลขาธิการแห่งสหประชาชาติ (Good Offices Role of the UN Secretary General) ยังคงทำงานล็อบบี้ต่อไปเพื่อให้มีการปล่อยตัวนักโทษการเมืองทุกคน ให้มีการกำหนดช่วงเวลาการสานเสวนาเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ เสริมสร้างบรรยากาศที่นำไปสู่การเลือกตั้งที่เป็นธรรมและเสรี การจัดเวทีเศรษฐกิจระดับประเทศ และการมีที่ตั้งสำนักงานถาวรในกรุงย่างกุ้ง อย่างไรก็ตาม ทูตพิเศษของเลขาธิการแห่งสหประชาชาติยอมรับว่า "กระบวนการดังกล่าวยังไม่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมใดๆ เลย"[8] ในขณะที่พรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตยเรียกความพยายามเพื่อไกล่เกลี่ยความขัดแย้งในช่วงเดือนสิงหาคม 2551 ว่าเป็น "การกระทำที่สูญเปล่า"[9] แทนที่จะเดินหน้าให้เกิดความสมานฉันท์แห่งชาติ รัฐบาลทหารพม่ายังคงลดบทบาทของฝ่ายค้านลงไปเรื่อยๆ โดยมีคำสั่งขยายเวลาการกักบริเวณของนางอองซาน ซูจีไปอีกหนึ่งปี

ในบริบทที่รัฐทหารสถาปนาอำนาจของตนท่ามกลางการปกครองที่อ่อนแอ พรรคการเมืองฝ่ายค้านได้รับแรงกดดันที่จะต้องรักษาอำนาจของตนและเข้าร่วมในการเลือกตั้งทั่วไปที่กำลังมาถึง แม้ว่าคนส่วนใหญ่ไม่มีความหวังว่าจะเกิดการเลือกตั้งที่เสรีหรือเป็นธรรม แต่ก็ไม่มีใครรู้ว่ารัฐบาลทหารจะล่มสลายหรือถูกโค่นลงเมื่อใด ยังคงมีความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงทีละน้อยจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ โดยเฉพาะในบรรดากลุ่มชาติพันธุ์ในระดับรัฐ เป็นเหตุให้กลุ่มหยุดยิงสามกลุ่มรวมตัวเป็นคณะกรรมการชาวคะฉิ่นชั่วคราว และมีแผนที่จะจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง แม้ว่ามีเงื่อนไขว่าพวกเขาต้องยอมมอบอาวุธทั้งหมดให้รัฐบาล โชคร้ายที่ความจริงก็คือ "การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองไม่อาจเกิดขึ้นได้ถ้ายังคงมีการจองจำนักโทษการเมืองอีกกว่า 2,000 คน และยังมีการปราบปรามประชาชนต่อไป"[10]

---

[5] UN Security Council, 11 October 2007, Presidential Statement, S/PRST/2007/37, and 2 May 2008, Presidential Statement, S/PRST/2008/13, www.un.org/Docs/sc/unsc_pres_statements08.htm

[6] UN Human Rights Council, 2 October 2007, Resolution S-5/1,

[7] AFP, 28 September 2007, "ASEAN expresses 'revulsion' over Myanmar crackdown"

[8] Irrawaddy, 22 September 2008, "Taking a Deep Breathe - Ibrahim Gambari", www.irrawaddy.org

[9] British Broadcasting Commission News, 25 August 2008, "UN Burma Envoy 'wasted his time'"

[10] Paulo Sergio Pinheiro, cited in David Brunnstorm, Reuters, April 14, 2008, "UN rights expert calls Myanmar vote plan 'surreal'"

1.2 การพลัดถิ่นฐานในพม่า

"บริษัทเหมืองถ่านหินจัดตั้งแคมป์ขึ้นมาและก่อสร้างสถานีสูบน้ำในพื้นที่ของเรา พวกเขาไม่อนุญาตให้พวกเราเข้าไปในพื้นที่นั้นอีกต่อไป"
(ผู้หญิงชาวไทใหญ่, SRDC focus group, เมืองเกสี มิถุนายน 2551)

การพลัดถิ่นฐานในประเทศอย่างกว้างขวางยังคงเกิดขึ้นในพม่า มีการโยกย้ายประชาชนจากกรุงย่างกุ้งให้ไปอยู่ตามหัวเมืองต่าง ๆ ตั้งแต่ทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม การนำหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการพลัดถิ่นในประเทศขององค์การสหประชาชาติ (UN Guiding Principles on Internal Displacement) มาใช้ในปี 2541 ถือเป็นครั้งแรกที่มีกรอบแนวคิดเพื่อแก้ปัญหาการพลัดถิ่นฐานในประเทศอย่างเป็นทางการ[11] แต่หลักปฏิบัติดังกล่าวกลับไม่มีคุณค่าที่จะส่งเสริมความตระหนักถึงปัญหาการพลัดถิ่นฐาน และการให้ความช่วยเหลือกับผู้ได้รับผลกระทบเลย

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป็นประเด็นที่อ่อนไหวทางการเมืองสำหรับรัฐบาลทหารพม่า เราจึงไม่มีโอกาสได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับขอบเขตของการพลัดถิ่นฐานในประเทศที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง การประเมินปัญหาการพลัดถิ่นฐานในประเทศในพื้นที่ใต้การปกครองของรัฐบาลทหารพม่าไม่อาจกระทำได้ ในขณะที่องค์การสหประชาชาติประมาณว่าระหว่างปี 2531-2533 มีการบังคับให้ประชาชนกว่า 1.5 ล้านคนอพยพออกจากพื้นที่เมืองเพื่อไปอยู่ตามโครงการที่พักอาศัยในชนบทซึ่งมีสภาพเสื่อมโทรม[12] ตัวเลขประมาณการที่มักอ้างอิงได้แก่จำนวนผู้พลัดถิ่นฐานอย่างน้อยหนึ่งล้านคนในประเทศพม่า ยังไม่รวมผู้อพยพจากพม่าอีกหลายแสนคนในประเทศเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตาม มีการประมาณว่าจำนวนประชากรผู้พลัดถิ่นอาจสูงถึงสามล้านคน[13]

ในพื้นที่ซึ่งมีการสู้รบ หลักปฏิบัติเกี่ยวกับการพลัดถิ่นในประเทศเป็นกรอบความคิดที่ผู้ทำงานด้านมนุษยธรรมสามารถนำไปใช้ในการรณรงค์ และสาเหตุของการพลัดถิ่นฐานไม่ได้เกิดมาจากการสู้รบโดยตรงเท่านั้น แต่ยังเกิดจากผลกระทบของสงครามโดยรวม ในทำนองเดียวกัน เป็นที่ยอมรับว่านอกจากการพลัดถิ่นฐานจะเป็นผลมาจากความรุนแรงและการละเมิดสิทธิที่เกิดขึ้นแล้ว ยังเป็นผลมาจากความต้องการของประชาชนที่จะหลีกเลี่ยงภัยคุกคามที่ยังไม่เกิดขึ้นด้วย ซึ่งช่วยให้เกิดความชัดเจนต่อภาพการพลัดถิ่นฐานโดยไม่สมัครใจที่เกิดขึ้นในพม่า ทั้งนี้ไม่ว่าการพลัดถิ่นฐานนั้นจะเกิดขึ้นเพราะประชาชนถูกบังคับให้ต้องหลบหนีความขัดแย้ง หลบหนีจากความรุนแรงหรือการละเมิดสิทธิ หรืออาจหลบหนีเพราะไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐบาล หรือหลบหนีเพราะความกลัว

---

[11] หลักปฏิบัติเกี่ยวกับการพลัดถิ่นในประเทศ (UN Guiding Principles on Internal Displacement) 1998, E/CN.4/1998/53/Add.2, ให้นิยามผู้พลัดถิ่นว่าหมายถึง *"บุคคลซึ่งถูกบังคับหรือมีความจำเป็นที่จะต้องหลบหนี หรือละทิ้งถิ่นฐาน หรือสถานที่พำนักถาวรของตน โดยเฉพาะกรณีที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการหลีกเลี่ยงผลกระทบของการขัดกันด้วยอาวุธ สถานการณ์ที่เต็มไปด้วยความรุนแรง การหลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือเป็นผลมาจากภัยธรรมชาติและภัยที่เกิดจากน้ำมือมนุษย์อื่น ๆ รวมทั้งผู้ที่เดินทางข้ามเส้นแบ่งพรมแดนสากลของรัฐ"*

[12] UN Centre for Human Settlements (UN Habitat), 1991, Human Settlements Sector Review : Union of Myanmar, p10

[13] Internal Displacement Monitoring Centre, 14 February 2008, Myanmar (Burma) : *No end in sight for internal Displacement crisis,* www.internal-displacement.org

ที่ผ่านมามีการจัดทำข้อมูลอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับผลกระทบของสงครามที่มีต่อสิทธิมนุษยชนและการพลัดถิ่นฐานในภาคตะวันออกของพม่า รวมทั้งผลกระทบจากยุทธศาสตร์ต่อต้านการก่อการร้าย[14] ในช่วงหลายทศวรรษที่มีความขัดแย้งระดับต่ำ รัฐบาลทหารพม่าและระบอบปกครองก่อนหน้านั้นพึ่งพายุทธศาสตร์ต่อต้านการก่อการร้าย โดยมุ่งโจมตีพลเรือน นโยบาย "สี่ตัด" มุ่งทำลายโอกาสของกองกำลังฝ่ายต่อต้านที่จะเกณฑ์กำลังพล การตัดไม่ให้ได้รับข้อมูลข่าวสาร อาหาร และการเงิน ทั้งนี้โดยการบังคับโยกย้ายชาวบ้านจากพื้นที่สู้รบไปยังพื้นที่ซึ่งจัดสรรของรัฐบาล เป็นนโยบายที่มุ่งเปลี่ยนพื้นที่ "สีดำ" ใต้การยึดครองของฝ่ายต่อต้าน ให้กลายเป็นพื้นที่ "สีน้ำตาล" และสุดท้ายให้กลายเป็นพื้นที่ "สีขาว" ซึ่งอยู่ใต้การยึดครองของรัฐบาลทหารพม่าอย่างสมบูรณ์

ชาวบ้านที่ขัดขืนคำสั่งโยกย้ายจะถูกมองว่าเป็นพวกเดียวกับฝ่ายต่อต้าน หน่วยลาดตระเวนของทหารซึ่งมีเป้าหมายโจมตีพลเรือนส่งผลให้เกิดการพลัดถิ่นมากขึ้น และเป็นการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ประเทศพม่าให้สัตยาบันรับรองอย่างเป็นทางการ[15]

หลักปฏิบัติเกี่ยวกับการพลัดถิ่นในประเทศครอบคลุมถึงโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ และสะท้อนถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศพม่า กล่าวคือ โครงการพัฒนาของรัฐมักมีส่วนทำลายวิถีชีวิตและเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการเพิ่มกำลังทหารในพื้นที่ โครงการพัฒนาพื้นที่ชายแดนของรัฐบาลทหาร ซึ่งมุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเกษตรเชิงพาณิชย์ แทบไม่มีส่วนช่วยบรรเทาปัญหาความยากจนในพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งเลย[16] หมู่บ้านซึ่งถูกมองว่าแข็งข้อกับรัฐมักไม่ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากโครงการเหล่านี้ และยังต้องแบกรับภาระในโครงการอย่างเช่นการเกณฑ์แรงงานเพื่อมาช่วยทำงานด้วย

แนวคิดระดับสากลที่ว่า "การพลัดถิ่นฐานในประเทศอาจเกิดขึ้นจากปัจจัยทางเศรษฐกิจและการบังคับผสมผสานกัน"[17] เป็นแนวคิดที่สำคัญเช่นกันในประเทศพม่า แนวคิดนี้สะท้อนเป็นรูปธรรมจากปัญหาความยากจนและการบังคับให้อพยพโยกย้ายเนื่องจากการเวนคืนที่ดิน การยึดทรัพย์สิน นโยบายบังคับให้ส่งกำลังบำรุง การกำหนดโควตาการผลิตด้านเกษตร การเกณฑ์แรงงานทาส การบังคับให้จ่ายภาษี การรีดไถ และการจำกัดไม่ให้เข้าถึงที่ดินทำกินและตลาด ปัจจัยซึ่งมีลักษณะบังคับและไม่อาจหลีกเลี่ยงได้มีความแตกต่างอย่างสำคัญจาก "ปัจจัยฉุด" ซึ่งมีลักษณะที่เกิดขึ้นโดยสมัครใจและมุ่งเน้นผลกำไร และมักเป็นเหตุให้เกิดการเคลื่อนย้ายของประชากรเพื่อวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ[18]

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความตระหนักต่อปัญหานี้มากขึ้น แต่หน่วยงานของรัฐยังคงไม่พร้อมจะปฏิบัติตามพันธกรณีของตนเพื่อคุ้มครองผู้พลัดถิ่น และอันที่จริงรัฐบาลทหารพม่า "ได้ปฏิเสธโดยสิ้นเชิงถึงข้อกล่าวหาที่ว่ามีประชากรผู้พลัดถิ่นจำนวนมากในประเทศ"[19] แม้ว่ารัฐบาลจะผ่อนคลาย

---

[14] Ibid, and Paulo Sergio Pinheiro, 7 March 2008, *Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights in Myanmar,* A/HRC/7/18, http://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?m=89

[15] Geneva Conventions I-IV, 1949, Common Article 3, http://www2.ohchr.org/english/law/

[16] International Crisis Group, 2004, Myanmar: Aid to the Border Areas, Yangon / Brussels,

[17] UN OCHA & Brookings Institution, 1999, *Handbook for Applying the Guiding Principles on Internal Displacement,* New York, p5

[18] Andrew Bosson, May 2007, Forced Migration / Internal Displacement in Burma: With an Emphasis on Government Controlled Areas, Internal Displacement Monitoring Centre.

[19] U Nyunt Maung Shein. Myanmar Permanent Representative to Geneva, UN Human Rights Council, 27 September 2007.

มาตรการควบคุมในพื้นที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิระวดีภายหลังเกิดเหตุการณ์พายุไซโคลนนาร์กีส แต่มาตรการจำกัดการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อผู้ทำงานด้านสังคมสงเคราะห์ในพื้นที่อื่นๆ ของพม่า โดยเฉพาะในพื้นที่ซึ่งมีการสู้รบ

โอกาสที่จะมีการสานเสวนาด้านนโยบายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองมีอยู่น้อย แม้ว่าองค์การสหประชาชาติจะมีมติอย่างสม่ำเสมอเรียกร้องให้รัฐบาลทหารยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรม[20] ความอึดอัดของแวดวงนักการทูตสะท้อนให้เห็นจากคำประณามของคณะกรรมการกาชาดสากล (International Committee for the Red Cross: ICRC) ที่มีต่อรัฐบาลทหารพม่า ซึ่งไม่ได้แสดงเจตจำนงที่จะสานเสวนาอย่างจริงจัง เพื่อหาวิธียุติการละเมิดสิทธิและป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นซ้ำซาก[21] ในบริบทดังกล่าว ไม่เป็นที่ประหลาดใจว่าหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการพลัดถิ่นในประเทศและกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องที่จะส่งเสริมการแก้ปัญหาร่วมกัน แทบไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการทำหน้าที่ของรัฐบาลทหารพม่าเลย

1.3 กฎหมายมนุษยธรรมและอธิปไตย

> *"ผมอยากจะรู้เหมือนกันว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในพม่าจะเกิดขึ้นได้หรือเปล่า? ประเทศมหาอำนาจจะมีอิทธิพลต่อสถานการณ์ในประเทศเราหรือไม่? ถ้าเป็นจริงได้ กรุณาช่วยพวกเราด้วย"*
> *(ผู้ชายชาวกะเหรี่ยง, KORD focus group, เมืองผาอ่าง, มิถุนายน 2551)*

กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศกำหนดให้รัฐที่มีเอกราชต้องคุ้มครองความเป็นอิสระและความมั่นคงด้านอาณาเขตของรัฐอื่นๆ ในขณะเดียวกันก็ต้องรับผิดชอบให้การคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนต่อพลเมืองของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศกำหนดพันธกรณี ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติของหน่วยงานราชการต่อพลเมืองของตนเอง แม้ว่ารัฐอาจงดเว้นจากการปฏิบัติตามพันธกรณีเหล่านี้ได้บ้างในสถานการณ์ฉุกเฉิน แต่สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากการสังหาร การทรมาน และการตกเป็นทาส เป็นสิทธิที่ไม่อาจผ่อนปรนได้เลย[22]

กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศซึ่งประกอบด้วยอนุสัญญาเจนีวา (Geneva Convention) เป็นบทบัญญัติที่กำหนดแนวปฏิบัติสำหรับประเทศสมาชิกในสภาพที่เกิดการขัดกันด้วยอาวุธ ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองพลเรือนให้ปลอดพ้นจากอันตราย หลักการพื้นฐานของกฎหมายมนุษยธรรมได้แก่ ไม่ว่าในสภาพการณ์ใด บุคคลซึ่งไม่ได้มีส่วนร่วมโดยตรงในความขัดแย้งพึงได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรม ในขณะที่คู่ขัดแย้งในการขัดกันด้วยอาวุธไม่ได้รับอนุญาตให้พุ่งเป้าโจมตีพลเรือน[23]

---

[20] UN Human Rights Council, 28 March 2008, Resolution 7/31, The Situation of human rights in Myanmar

[21] ICRC, 29 June 2007, Press Release: Myanmar - ICRC ประณามการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศครั้งสำคัญและซ้ำซาก Yangon / Geneva

[22] International Covenant on Civil and Political Rights, Article 4, UN General Assembly Resolution 2200A (XX1), 1966, http://www2.ohchr.org/english/law/

[23] Geneva Conventions (I-IV) 12 August 1949, Common Article 3, http://www2.ohchr.org/english/law/

อย่างไรก็ตาม ในบางครั้งหน่วยงานของรัฐเป็นผู้สร้างความรุนแรงและเป็นผู้ละเมิดสิทธิเอง ในกรณีเช่นนั้น ประชาคมนานาชาติอาจไม่ต้องการเข้าไปแทรกแซงในสิ่งที่เรียกว่า “กิจการในประเทศ” ของรัฐที่เป็นเอกราช ความคิดเช่นนี้เป็นเหตุให้ประชาคมนานาชาติมีส่วนร่วมน้อยเกินไปในการแก้ปัญหาการฆ่าสังหารล้างเผ่าพันธุ์ที่รวันดาเมื่อปี 2537 การกวาดล้างชาติพันธุ์ที่คาบสมุทรบอลข่านในปี 2538 และอาชญากรรมต่อมนุษยชาติที่กรุงโคโซโวระหว่างปี 2542 รวมทั้งวิกฤตด้านมนุษยธรรมอย่างอื่น

ศาลอาญาระหว่างประเทศ (International Criminal Court: ICC) ได้รับการสถาปนาขึ้นเพื่อแก้ปัญหาความไม่รับผิดในกรณีที่มีการละเมิดกฎหมายสิทธิมนุษยชนและมนุษยธรรมระหว่างประเทศ เขตอำนาจของศาลจำกัดอยู่เพียง “อาชญากรรมร้ายแรงสุดซึ่งเป็นข้อกังวลของประชาคมนานาชาติ”[24] ซึ่งได้แก่ การสังหารล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และอาชญากรรมสงคราม ในขณะที่อนุสัญญาการสังหารล้างเผ่าพันธุ์ปี 2491 มีเนื้อหาซึ่งท้าทายแนวคิดของการไม่แทรกแซง ศาลอาญาระหว่างประเทศมีบทบาทส่งเสริมแนวคิดของ “เขตอำนาจศาลสากล”[25]

ตามกฎหมายระหว่างประเทศ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติหมายถึงการกระทำ “ในลักษณะที่เป็นการโจมตีอย่างกว้างขวางและเป็นระบบโดยตรงต่อพลเรือน”[26] การโจมตีพลเรือนในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแค่การใช้กำลังทหารเข้าโจมตี แต่ยังรวมถึง “การกระทำที่ซ้ำซ้อนกัน” ในรูปของการสังหาร การบังคับใช้แรงงานทาส การบังคับโยกย้าย การทรมาน และการข่มขืน อันเป็นผลมาจากนโยบายของรัฐ นิยามดังกล่าวสะท้อนตัวบทของกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ ซึ่งมีผลบังคับใช้ต่อทุกประเทศรวมทั้งพม่า

ควบคู่ไปกับการจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศ คณะกรรมาธิการซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากรัฐบาลแคนาดายังทำงานศึกษาเพื่อให้ทบทวนแนวคิดการแทรกแซงกิจการในประเทศเอกราช แทนที่จะให้ความสนใจในประเด็นว่าประชาคมนานาชาติมีสิทธิเข้าแทรกแซงกรณีที่เกิดการทารุณโหดร้ายขนานใหญ่หรือไม่ การอภิปรายพุ่งเป้าไปที่ความรับผิดชอบของมนุษยชาติในการคุ้มครองบุคคลผู้อยู่ในความเสี่ยงสูง “ความเป็นเอกราชในยุคปัจจุบันไม่เพียงหมายถึงการมีอำนาจควบคุม หากรวมถึงการมีความรับผิดชอบด้วย”[27] แนวคิดที่เปลี่ยนแปลงไปเช่นนี้เป็นที่ยอมรับอย่างเป็นทางการในบรรดาประมุขของรัฐและรัฐบาล ดังที่พวกเขาตระหนักว่า

> “โดยผ่านองค์การสหประชาชาติ ประชาคมนานาชาติเตรียมพร้อมที่จะปฏิบัติการร่วมกัน... ในกรณีที่การแก้ปัญหาอย่างสันติยังพร่องอยู่และหน่วยงานระดับประเทศไม่แสดงให้เห็นว่าสามารถจะคุ้มครองประชาชนของตนให้ปลอดพ้นจากการสังหารล้างเผ่าพันธุ์อาชญากรรมสงคราม การชำระล้างเผ่าพันธุ์ และอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ”[28]

---

[24] Rome Statute of the International Criminal Court, 1998, Article 5, http://www2.ohchr.org/english/law/

[25] Amnesty International, 1 September 2001, “Universal Jurisdiction: The duty of states to enact and enforce legislation”, Chapter 5, IOR53/008/2001

[26] Rome Statute of the International Criminal Court, 1998, Article 7.1

[27] Gareth Evans, “The Responsibility to Protect: Unfinished Business”, G8 Summit 2006: Issues and Instruments, www.crisisgroup.org

[28] UNGA, 2005 World Summit Outcome Document, UN doc. A/Res/60/1, 24 October 2005, para 138

มีการเน้นย้ำในที่ประชุมคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ซึ่งตั้งข้อสังเกตว่า "การพุ่งเป้าโจมตีพลเรือน...และการก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมอย่างเป็นระบบ เห็นได้ชัดเจนและกว้างขวางในสภาพที่มีการขัดกันด้วยอาวุธ อาจถือเป็นภัยคุกคามต่อสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ"[29] ในปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับในหลักการว่าถ้าหน่วยงานระดับประเทศไม่สามารถ หรือไม่ประสงค์จะคุ้มครองผู้ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงหรือกำลังเผชิญกับการทารุณโหดร้ายอย่างกว้างขวาง ความรับผิดชอบดังกล่าวย่อมตกอยู่กับประชาคมนานาชาติ ที่จะต้องใช้ปฏิบัติการด้านการทูต มนุษยธรรม และการบังคับใช้กฎหมายเพื่อแทรกแซง ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญและทำให้ความเป็นมนุษยชาติดุจเดียวกันเป็นประเด็นสำคัญด้านความมั่นคงของโลก

1.4 ระเบียบวิธีวิจัย

> *"แม้ว่าอยู่ที่นี่ เราจะปลอดภัย แต่ผมก็ไม่อยากจากบ้านมาอยู่ที่ในค่ายผู้อพยพเลย ผมอยากอยู่ที่บ้านของตัวเองมากกว่า"*
> *(ผู้ชายชาวกะเรนนี, KSWDC focus group, เมืองปาซอง, มิถุนายน 2551)*

องค์การมนุษยธรรมชายแดนไทย-พม่าร่วมมือกับองค์กรชุมชนชาติพันธุ์เพื่อจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการพลัดถิ่นฐานในประเทศของภาคตะวันออกของพม่าตั้งแต่ปี 2545[30] ผู้สังเกตการณ์ระหว่างประเทศมักไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ส่วนใหญ่ของภาคตะวันออกของพม่า การเดินทางเข้าไปเก็บข้อมูลในพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบจากการสู้รบก็มีความเสี่ยงอย่างมาก หากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรชาติพันธุ์ในพื้นที่ซึ่งแสดงความมุ่งมั่นและกล้าหาญแล้ว รายงานเหล่านี้ย่อมไม่อาจลุล่วงไปได้

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา มีการถกเถียงอย่างกว้างขวางว่าการละเมิดสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมในภาคตะวันออกของพม่าถือเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศอย่างหนึ่งหรือไม่ นอกเหนือจากการให้ข้อมูลล่าสุดเกี่ยวกับการพลัดถิ่นฐานในประเทศทั้งในแง่ของขอบเขตและการกระจายตัวแล้ว รายงานในปีนี้ยังรวบรวมข้อร้องเรียนการละเมิดสิทธิที่เกิดขึ้นในช่วงปี 2550 เพื่อนำมาวิเคราะห์ตามกรอบกฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

การสำรวจเชิงปริมาณต่อขอบเขตและการกระจายตัวของการพลัดถิ่นฐานในประเทศ และผลกระทบของการตรึงกำลังทหารและโครงการพัฒนา เป็นการใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักใน 38 เมืองระหว่างเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม 2551[31] การคาดประมาณจำนวนประชากรอาศัยข้อมูลจากชาวบ้านที่

[29] UN Security Council, Resolution 1674, Adopted on 28 April 2006
[30] ท่านสามารถอ่านรายงานสำรวจฉบับก่อนได้ที่ www.tbbc.org/resources.html
[31] แนวคำถามอยู่ในภาคผนวก 2

- หลบหนีจากกองทหารลาดตระเวนของรัฐบาลทหารพม่าและหลบซ่อนตัวอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีการสู้รบอย่างเข้มข้น
- ถูกบังคับให้โยกย้ายไปยังพื้นที่จัดสรรใหม่ของรัฐบาลทหารพม่า
- พักอาศัยอยู่ในพื้นที่หยุดยิงใต้การปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์ หลังจากต้องหลบหนีการละเมิดสิทธิมนุษยชนและผลกระทบจากสงคราม ต้องถูกบังคับให้โยกย้ายโดยบุคคลซึ่งไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเดินทางกลับมาจากค่ายผู้อพยพในฝั่งไทย

เช่นเดียวกับในปีที่ผ่านๆ มา การคาดประมาณจำนวนผู้ที่ต้องทิ้งร้างบ้านเรือนตนเองและอยู่ในสภาพที่ต้องพลัดถิ่นตามพื้นที่เมืองหรือพื้นที่ซึ่งมีอำนาจทับซ้อนกัน เป็นสิ่งที่ไม่อาจกระทำได้ สืบเนื่องจากความซับซ้อนของการแยกแยะประเภทของที่อยู่อาศัยซึ่งแตกต่างกัน รวมทั้งการจำแนกความแตกต่างระหว่างประชากรซึ่งพลัดถิ่นฐานกับประชากรในพื้นที่เดิม จำนวนประชากรที่ได้จึงเป็นเพียงการคาดประมาณเท่านั้น

มีการทำการสนทนาโฟกัสกรุ๊ปใน 12 เมืองและมีการบันทึกเสียงไว้เพื่อนำมาพิมพ์และแปลในภายหลัง รายงานด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งอ้างอิงในบทที่ว่าด้วยอาชญากรรมต่อมนุษยชาติได้มาจากรายงานภาคสนามซึ่งมีการจัดทำอย่างสม่ำเสมอโดยกลุ่มปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชนในพื้นที่

SRDC, โครงการผลักน้ำแม่ยวมคอง, เมืองปนา, ก.ค. 2551

บทที่ 2

การพลัดถิ่นฐานในภาคตะวันออกของพม่า

"สิ่งที่เราต้องการมากที่สุดคือความมั่นคง
เราอยากให้ทหารพม่าออกจากพื้นที่
และให้เอากับระเบิดที่วางไว้ไปด้วย
ตอนที่เรากลับบ้าน
เราไม่อยากให้ทหารพม่ามารังแกเราอีก"

(ผู้ชายชาวกะเหรี่ยง, CIDKP focus group,
เมืองปะลอว์, มิถุนายน 2551)

2.1 การพลัดถิ่นฐานเนื่องจากความขัดแย้ง

"พวกเขาขู่จะลงโทษถ้าเราเข้าไปในป่าหรือสนับสนุนฝ่ายกบฏ ถ้ามีการสู้รบกันใกล้ๆ หมู่บ้าน พวกเขาก็จะเข้ามาเผาหมู่บ้านของเรา"
(ผู้ชายชาวกะเรนนี, KSWDC focus group, เมืองชาดอว์, มิถุนายน 2551)

การสำรวจในปีนี้พบว่ามีกองพันทหารราบและกองพันทหารราบเบา 249 หน่วยของรัฐบาลทหารพม่าตั้งอยู่ในภาคตะวันออกของประเทศ กองพันทหารเหล่านี้อยู่ใต้การบังคับบัญชาของกองยุทธการชายฝั่งซึ่งตั้งอยู่ที่เมืองมะริด กองยุทธการภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่เมืองมะละแหม่ง กองยุทธการภาคใต้ที่เมืองตองอู กองยุทธการภาคตะวันออกที่เมืองตองจี และกองยุทธการพื้นที่สามเหลี่ยมที่เมืองเชียงตุง แม้จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากข้อมูลเมื่อปีที่แล้ว ทหารในพื้นที่เหล่านี้คิดเป็นจำนวน 30% ของกองพันทหารบกทั่วประเทศ[32] อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมายังมีการส่งกองกำลังเพิ่มเติมไม่ทราบจำนวนเพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราว และเสริมกำลังการลาดตระเวนในภาคตะวันออกของพม่า

การพลัดถิ่นฐานเนื่องจากความขัดแย้งส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในภาคเหนือของพื้นที่ชาวกะเหรี่ยง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการปะทะกัน 491 ครั้งระหว่างทหารพม่ากับกองกำลังฝ่ายกะเหรี่ยงตามข้อมูลที่มีการรายงานในช่วงหกเดือนแรกของปี 2551[33] ในปีก่อน ๆ หน่วยลาดตระเวนของพม่ามักจะเพลาปฏิบัติการในช่วงฤดูฝน แต่ในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา เราพบว่ามีการตรึงกำลังอย่างเข้มแข็ง ทั้งนี้เพื่อการยึดครองพื้นที่ตลอดทั้งปี ส่งผลให้ชาวบ้าน 27,000 คนจากสี่เมืองต้องอพยพโยกย้ายออกไปในช่วงปีที่ผ่านมา การโจมตีของทหารต่อพลเรือนลดน้อยลงบ้างนับตั้งแต่เริ่มการโจมตีเมื่อปี 2549 อย่างไรก็ตาม การคุกคามชาวบ้านที่ถูกมองว่าสนับสนุนฝ่ายต่อต้านรัฐบาลยังดำเนินสืบไป

สี่อำเภอซึ่งอยู่รอบเมืองลายค่าทางภาคใต้ของรัฐฉานมีสภาพที่น่าวิตก การปะทะกันและการตรึงกำลังทหารพม่ามีเพิ่มมากขึ้นในพื้นที่นี้ นับตั้งแต่อดีตผู้บัญชาการกองพันทหารของกองทัพรัฐฉานใต้ (Shan Army - South) ได้มอบตัวกับรัฐบาลเมื่อปี 2549 กองทัพพม่ายังคงพยายามยึดครองพื้นที่ด้วยการทำลายช่องทางสื่อสารระหว่างกองกำลังฝ่ายต่อต้านกลุ่มต่าง ๆ ในภาคใต้กับกลุ่มหยุดยิงในภาคเหนือ คาดว่ามีพลเรือนมากกว่า 13,000 คนที่ต้องอพยพโยกย้ายออกจากพื้นที่ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

ชาวบ้านต้องเผชิญกับสภาพการพลัดถิ่นฐานของประชากรที่คล้ายคลึงกันตามแนวพรมแดนรัฐฉานกับกะเรนนีภายหลังจากการประกาศยอมแพ้ขององค์การปลดปล่อยประชาชนชาติพันธุ์รัฐฉาน (Shan Nationalities' Peoples Liberation Organisation: SNPLO) ในสองขั้นตอนเมื่อปีที่ผ่านมา[34]

---

[32] Network for Democracy and Development, May 2007, Civil and Military Administrative Echelon of State Peace and Development Council in Burma

[33] Karen National Union, 6 September 2008, Summary Report on Military Activities in KNLA Areas for Period from January 1, 2008 to June 30, 2008

[34] Shan Herald Agency for News, 12 August 2008, "Former Ceasefire Group to Form Political Party for 2010 Election" www.shanland.org

การตรึงกำลังทหารในภาคตะวันออกของพม่า ปี 2551

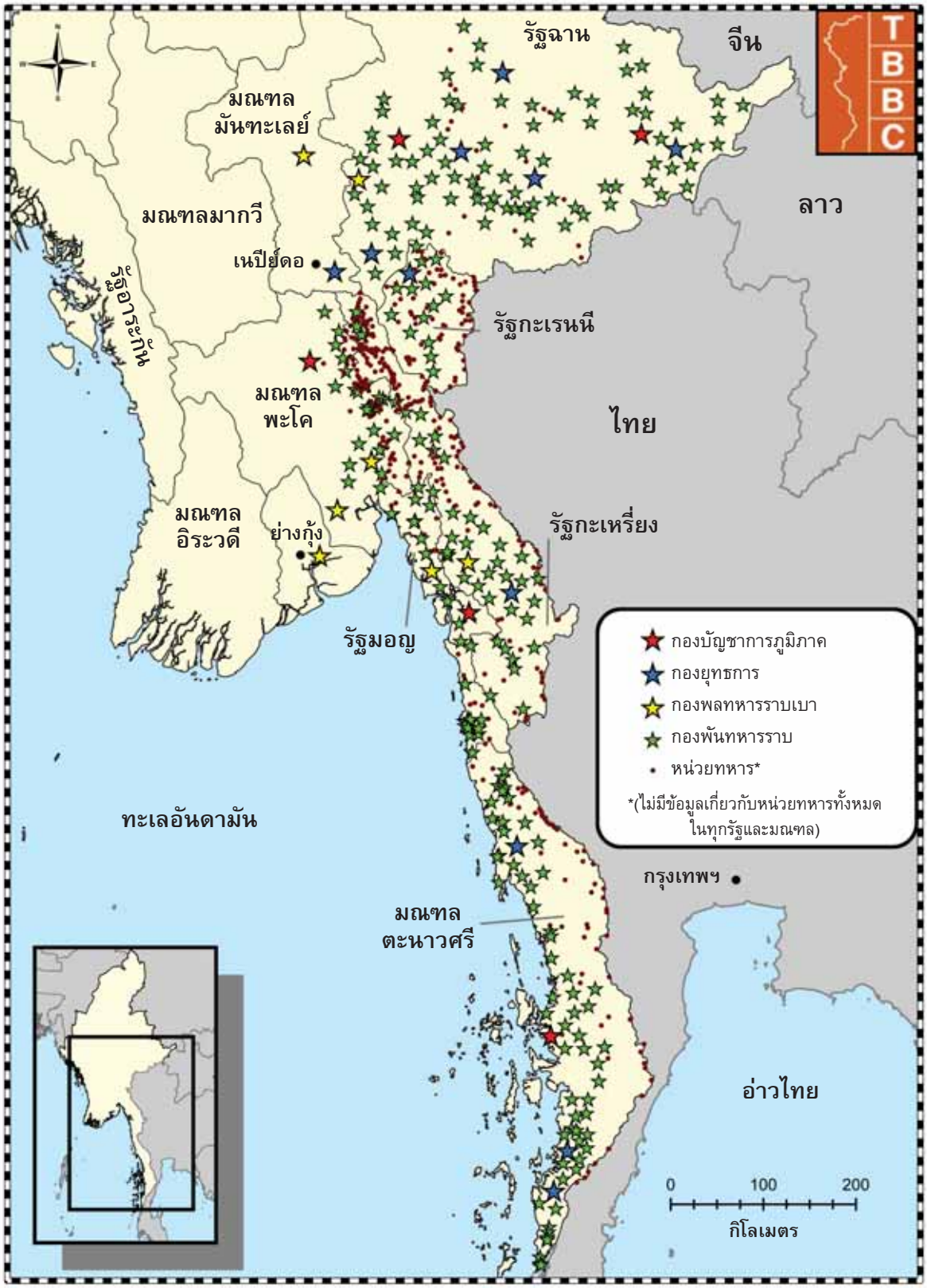

เนื่องจากกองกำลังฝ่ายต่อต้านและกองทัพพม่าแย่งชิงมีอำนาจเหนือพื้นที่และทรัพยากรในพื้นที่ ซึ่งเดิมเป็นพื้นที่หยุดยิงของฝ่ายปะโอ เป็นเหตุให้ชาวบ้านประมาณ 3,000 คนต้องอพยพโยกย้ายออกไป

รายงานเกี่ยวกับการพลัดถิ่นฐานเนื่องจากความขัดแย้งในรัฐและมณฑลอื่นๆ มักเป็นผลมาจากปัญหาเนื่องจากการตรึงกำลังทหารเพิ่มขึ้น นโยบายการพึ่งตนเองของกองทัพพม่าโดยรัฐจะปันส่วนอาหารให้เพียงบางส่วน ส่งผลให้ทหารในแนวหน้าต้องไปรีดไถอาหารจากชาวบ้านในพื้นที่ และทำลายโอกาสในการดำรงชีพของพวกเขา ในทำนองเดียวกัน การจำกัดเสรีภาพในการเดินทางและการบังคับใช้แรงงานทาสส่งผลให้เกิดการพลัดถิ่นฐานของผู้ที่ต้องถูกบังคับให้ย้ายไปอยู่ในพื้นที่จัดสรรใหม่ของรัฐ

2.2 การพลัดถิ่นฐานเนื่องจากการพัฒนา

> *"เราต้องถางป่าบางส่วนเพื่อปลูกต้นสบู่ดำ แต่ถึงอย่างนั้นรัฐบาลก็ยังมายึดที่ดินเราไปอยู่ดี พวกเขายังบังคับให้เราปลูกต้นสนตามสองข้างถนน โครงการเหล่านี้เป็นเหตุให้เราไม่สามารถปลูกพืชเลี้ยงตนเองได้อีกต่อไป"*
> *(ผู้หญิงชาวไทใหญ่, SRDC focus group, เมืองกึ๋ง, มิถุนายน 2551)*

พม่าเป็นประเทศซึ่งมีการเติบโตของอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซเร็วสุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รองรับนักลงทุนอย่างน้อยจาก 27 บริษัทและ 13 ประเทศ[35] ความไม่รับผิดชอบของบรรษัทซึ่งเป็นภัยคุกคามใหญ่สุดได้แก่ แผนการก่อสร้างท่อส่งก๊าซฉ่วยจากนอกชายฝั่งรัฐอาระกันเป็นความยาวกว่า 2,000 กิโลเมตรไปยังประเทศจีน ซึ่งจะสร้างรายได้มากถึง 12-17 พันล้านเหรียญสหรัฐ ให้กับรัฐบาลทหารพม่า เมื่อพิจารณาผลกระทบของโครงการผลิตก๊าซธรรมชาติที่ผ่านมาของรัฐบาลทหารพม่า "โครงการขนาดใหญ่เช่นนี้ย่อมจะต้องส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงแน่นอน"[36]

ในปัจจุบัน รายได้ใหญ่สุดของรัฐบาลพม่ามาจากโครงการก๊าซธรรมชาติยาดานาในภาคตะวันออก ซึ่งเริ่มมีการสำรวจตั้งแต่ปี 2535 หลักฐานซึ่งแสดงถึงการมีส่วนร่วมในการละเมิดสิทธิมนุษยชนของบริษัทผู้ลงทุนส่งผลให้ต้องมีการยินยอมประนอมคดีนอกศาลเมื่อปี 2548 อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ชาวบ้าน 14 คนซึ่งอาศัยอยู่ใกล้กับท่อส่งก๊าซเมื่อเร็วๆ นี้ เราได้ข้อมูลที่สะท้อนถึงปัญหาการบังคับใช้แรงงาน การเวนคืนที่ดิน การรีดไถและความรุนแรงที่ยังคงสร้างผลกระทบอย่างต่อเนื่องต่อประชาชนในพื้นที่แม้ในปี 2551[37] การละเมิดสิทธิลักษณะเดียวกันซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ท่อส่งก๊าซที่กานบวก-เมียงกะเลในรัฐมอญก็ส่งผลให้เกิดการพลัดถิ่นฐานในช่วงปีที่ผ่านมาเช่นกัน

---

[35] Human Rights Watch, 19 November 2007, Press Release: Burma Targeted Sanctions Needed on Petroleum Industry, www.hrw.org/campaigns/burma/drilling/

[36] Matthew Smith and Naing Htoo, 2008, "Energy Security: Security for Whom?" Yale Human Rights and Development Law Journal, Vol. 11, p 240

[37] อ้างแล้ว

โครงการพัฒนา ปี 2551

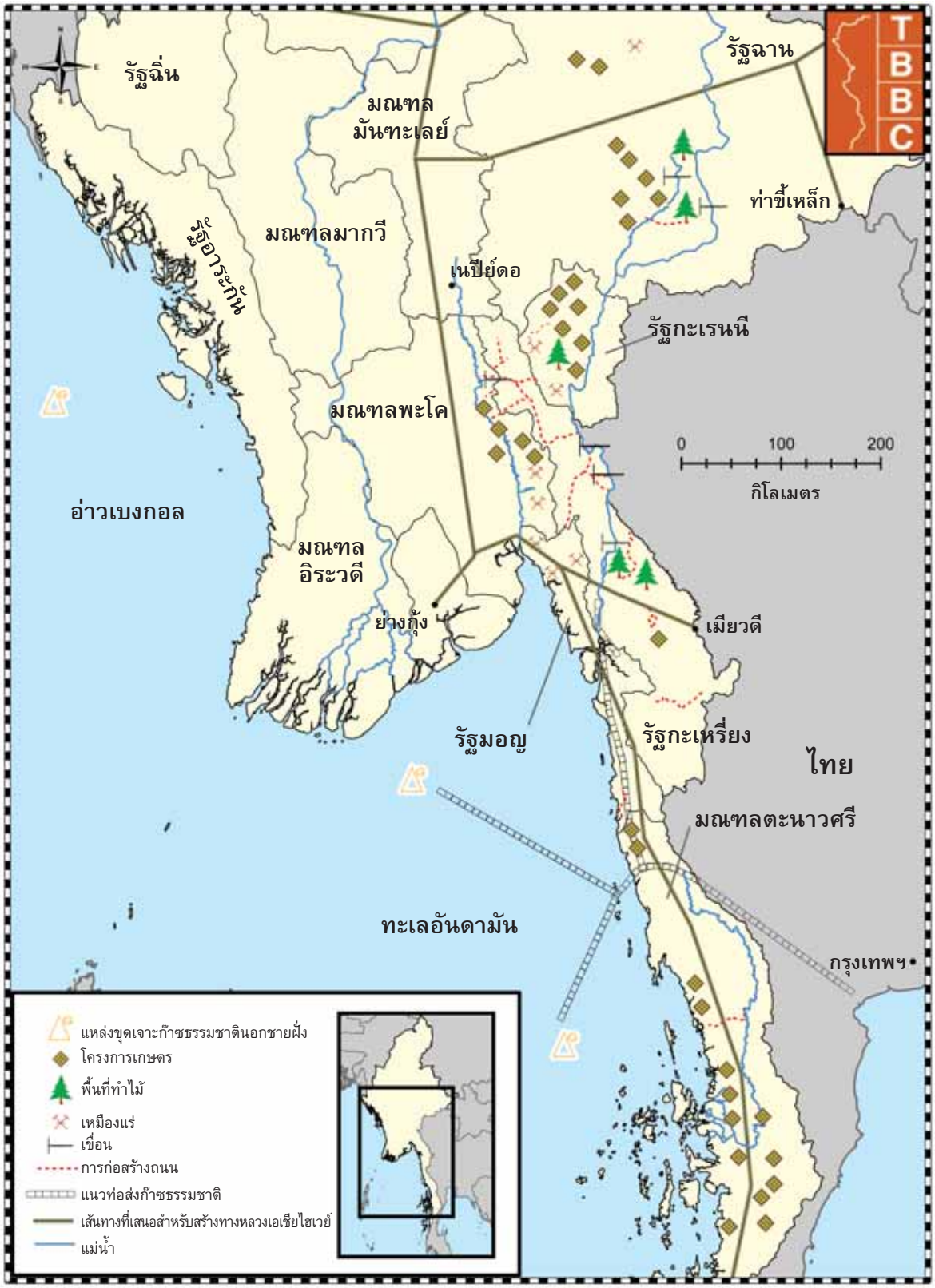

อุตสาหกรรมสำรวจหาแร่ธาตุอย่างอื่นซึ่งแม้จะมีสัดส่วนเล็กกว่า แต่ก็ส่งผลกระทบต่อประชาชนในภาคตะวันออกของพม่าเช่นกัน ในช่วงปีที่ผ่านมามีการเวนคืนที่ดิน สำหรับโครงการเหมืองแร่ถ่านหินแห่งใหม่ในภาคใต้ของรัฐฉาน การฝังกับระเบิดรอบโครงการเหมืองแร่แห่งใหม่ในพื้นที่สู้รบในรัฐกะเรนนี เป็นเหตุให้ชาวบ้านในพื้นที่ใกล้เคียงต้องละทิ้งถิ่นฐานบ้านเรือนไปเช่นกัน ในทำนองเดียวกัน ในพื้นที่สู้รบที่มณฑลพะโค มีการเวนคืนที่ดินเพื่อทำโครงการเหมืองทองคำ โดยมีการใช้แรงงานชาวบ้านซึ่งมาจากภาคกลางของพม่า

โครงการผลิตพลังงานยังคงเป็นสาเหตุให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการพลัดถิ่นฐานต่อไป โครงการไฟฟ้าพลังน้ำที่เมืองเชียงตุงและท่าซางทางภาคใต้ของรัฐฉานยังดำเนินไป และเป็นเหตุให้มีผู้พลัดถิ่นฐานแล้วประมาณ 35,000 คน แม้ว่าโครงการเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อชีวิตของประชาชนหลายแสนคนในทางตอนล่างของแม่น้ำสาละวิน แต่ที่ผ่านมายังไม่มีการให้ข้อมูลหรือขอคำปรึกษาจากประชาชนซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่สร้างเขื่อนเลย[38]

ตั้งแต่ปี 2549 ชาวบ้านทั้งประเทศต้องเผชิญกับปัญหาการเวนคืนที่ดิน การกำหนดโควตาปันส่วนผลผลิตด้านการเกษตรและการบังคับใช้แรงงานเพื่อปลูกต้นสบู่ดำสำหรับผลิตน้ำมันไบโอดีเซล มาตรการเหล่านี้ไม่เพียงส่งผลให้เกิดการพลัดถิ่นฐานในประเทศเท่านั้น แต่ยังเป็นเหตุให้ประชาชนเกือบ 800 คนต้องหลบหนีจากภาคใต้ของรัฐฉานเข้าไปยังประเทศไทย[39]

2.3 หมู่บ้านที่ถูกทำลาย โยกย้ายและทิ้งร้าง

> *"ถ้าทหารพม่าไปตรวจพบเราตอนที่อยู่นอกหมู่บ้านหรืออยู่ในป่า พวกเขาจะจับตัวเราไปสอบปากคำและทรมานเรา พวกเขากล่าวหาว่าเราเป็นพวกกบฏและขู่จะฆ่าเราให้ตายทันที เหมือนกับพวกเขาได้รับคำสั่งให้ทำเช่นนั้น"*
> *(ผู้ชายชาวไทใหญ่, SRDC focus group, เมืองนาย, มิถุนายน 2551)*

การสำรวจภาคสนามในช่วงที่ผ่านมาของกลุ่มปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ให้ข้อมูลว่ามีการทำลาย บังคับโยกย้ายหรือต้องละทิ้งหมู่บ้านกว่า 3,200 แห่งในภาคตะวันออกของพม่าระหว่างปี 2539-2540[40] ข้อมูลจากรายงานภาคสนามยังได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมเชิงพาณิชย์ที่มีความละเอียดสูง ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบจำนวนหมู่บ้านก่อนและหลังที่จะเกิดการพลัดถิ่นฐาน[41]

---

[38] Mon Youth Progressive Organisation, 2007, "In the Balance: Salween Dams threaten downstream communities in Burma", www.salweenwatch.org

[39] Ethnic Community Development Forum, 2008, "Biofuel by Decree: Unmasking Burma's bio-energy fiasco",

[40] TBBC, 2007, "Internal Displacement in Eastern Burma", www.tbbc.org/idps/idps.htm

[41] Science and Human Rights Program, 2007, High Resolution Satellite Imagery of the Conflict of Burma, American Association for the Advancement of Science, Washington DC, www.aaas.org/news/releases/2007/media/0928burma_report.pdf
See also, TBBC, 2006, "Internal Displacement in Eastern Burma", pp 33 & 56, www.tbbc.org/idps/idps.htm

หมู่บ้านที่ถูกโยกย้าย ปี 2539-2551

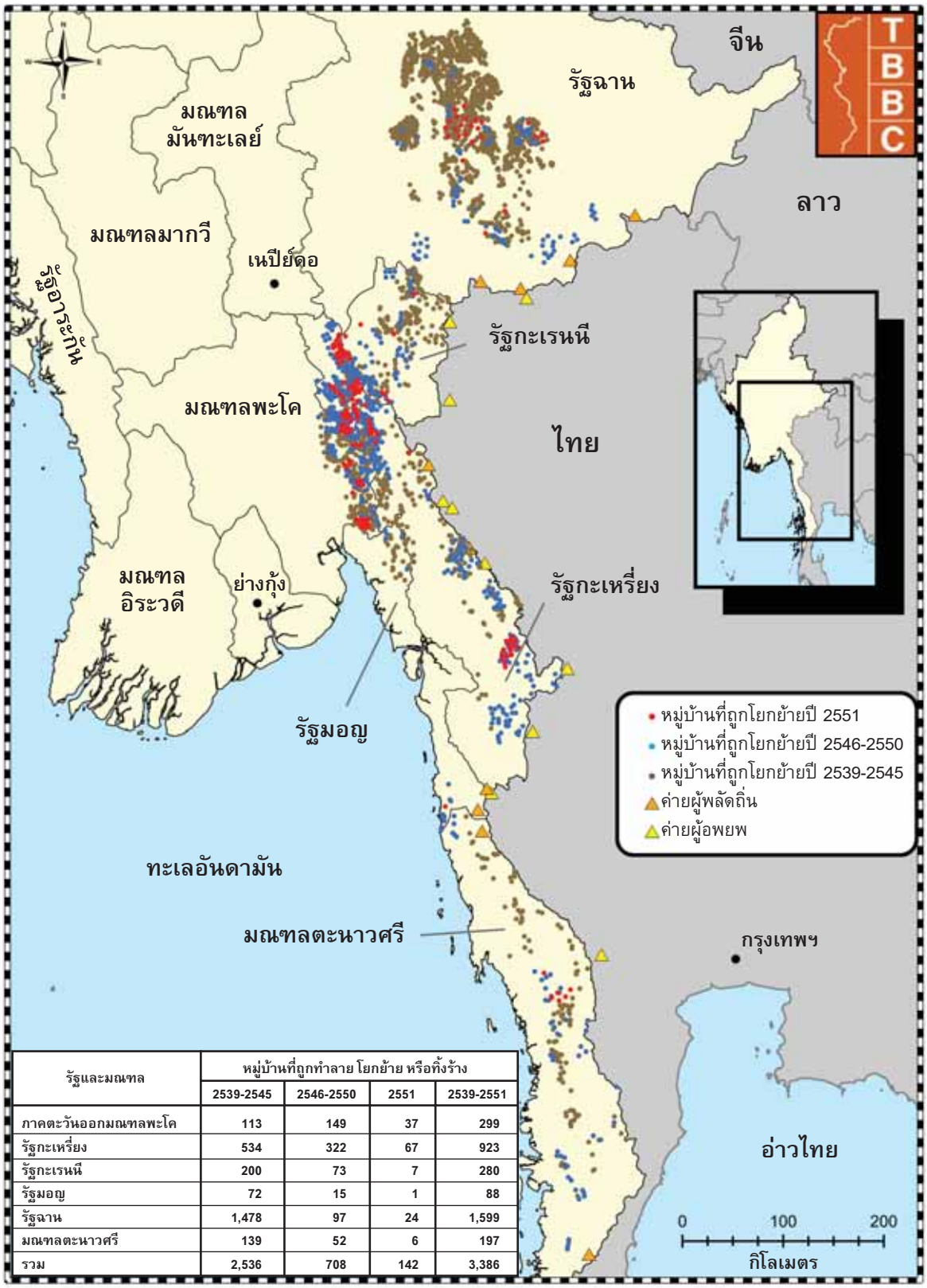

รัฐและมณฑล	หมู่บ้านที่ถูกทำลาย โยกย้าย หรือทิ้งร้าง			
	2539-2545	2546-2550	2551	2539-2551
ภาคตะวันออกมณฑลพะโค	113	149	37	299
รัฐกะเหรี่ยง	534	322	67	923
รัฐกะเรนนี	200	73	7	280
รัฐมอญ	72	15	1	88
รัฐฉาน	1,478	97	24	1,599
มณฑลตะนาวศรี	139	52	6	197
รวม	2,536	708	142	3,386

สถิติสะสมของจำนวนหมู่บ้านที่ถูกโยกย้ายทั้งหมู่บ้านในภาคตะวันออกเป็นหลักฐานบ่งชี้การขยายตัวของการใช้ยุทธศาสตร์ต่อต้านฝ่ายก่อการของทหารพม่า โดยมีการนำมาใช้ในพื้นที่ใหม่ๆ หลังประสบความสำเร็จทางยุทธศาสตร์ระดับหนึ่ง ในช่วงกลางทศวรรษ 1990 หลังจากการล่มสลายของศูนย์บัญชาการสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (Karen National Union) ในขณะที่ขุนส่ากับกองทัพเมืองไตยอมมอบตัวและมีการเจรจาจนบรรลุข้อตกลงหยุดยิงในรัฐมอญและกะเรนนี ส่งผลให้กองทัพพม่าสามารถขยายอำนาจเข้าไปในพื้นที่ใหม่ ชาวบ้านซึ่งอยู่ในพื้นที่สู้รบถูกบังคับให้ต้องโยกย้ายเข้าไปสู่เมืองหรือพื้นที่จัดสรรเพื่อให้ง่ายต่อการควบคุม กองทัพพม่ามักบังคับให้โยกย้ายโดยการเผาหมู่บ้านซึ่งเป็นถิ่นฐานดั้งเดิมหลังจากชาวบ้านอพยพออกไปแล้วไม่นาน

จนถึงปี 2545 มีหมู่บ้านในชนบทเพียงไม่กี่แห่งที่ยังไม่ได้รับผลกระทบจากคำสั่งโยกย้าย แม้ว่าในหลายกรณีพลเรือนจะขัดขืนคำสั่งดังกล่าวเพราะไม่ต้องการสูญเสียสิทธิครอบครองที่ดินแต่ดั้งเดิมไป รูปแบบการขัดขืนของประชาชนได้แก่ การทิ้งร้างหมู่บ้านไปซ่อนตัวในทุ่งนาป่าเขาใกล้ที่สุดกับพื้นที่เดิมของตน หลังจากได้รับคำสั่งให้โยกย้าย

ในช่วงปีที่ผ่านมา องค์กรชุมชนสามารถจัดทำข้อมูลการบังคับโยกย้าย การทำลาย หรือการทิ้งร้างหมู่บ้านอีกกว่า 142 หมู่บ้านและพื้นที่หลบซ่อน ส่วนใหญ่แล้วหมู่บ้านและพื้นที่หลบซ่อนเหล่านี้อยู่ในพื้นที่สู้รบในภาคเหนือของรัฐกะเหรี่ยงและภาคตะวันออกของมณฑลพะโค อย่างไรก็ตาม การบังคับโยกย้ายมีอยู่ทั่วไปในเมืองซึ่งมีความอ่อนไหวด้านการเมืองรอบๆ เมืองลายค่าในตอนใต้ของรัฐฉาน พื้นที่ทั้งสองแห่งถือว่าเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญที่ได้รับผลกระทบจากการพลัดถิ่นฐานเนื่องจากความขัดแย้งในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

แม้ว่าจะมีหมู่บ้านบางแห่งที่เคยถูกบังคับโยกย้ายแต่มีประชาชนเข้ามาอาศัยใหม่อีกครั้ง การดำรงอยู่ของชุมชนเช่นนั้นมักจะไม่ยั่งยืนเนื่องจากขาดความปลอดภัยและขาดหนทางในการดำรงชีพ อันที่จริงความแปรปรวนของตัวเลขจำนวนประชากรในพื้นที่จัดสรรใหม่ในมณฑลตะนาวศรีในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เป็นผลมาจากการอพยพเข้าและออกของชาวบ้านในพื้นที่จัดสรรและหมู่บ้านเดิมของตน ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพความปลอดภัยในแต่ละช่วง

2.4 คาดประมาณจำนวนประชากรผู้พลัดถิ่นในประเทศ

> *“ถ้าไม่มีการกวาดล้างกับระเบิดและทหารพม่าไม่ถอนกำลังออกไป เราก็กลับเข้าไปในพื้นที่เดิมไม่ได้ สิ่งที่เราต้องการคือสันติภาพและความมั่นคง เราต้องกลับไปอยู่ในหมู่บ้านของเรา”*
> *(ผู้ชายชาวกะเหรี่ยง, CIDKP focus group, เมืองตันเดา, มิถุนายน 2551)*

ประมาณว่ามีประชาชน 66,000 คนที่ถูกบังคับให้ต้องละทิ้งถิ่นฐานบ้านเรือน อันเป็นผลเนื่องมาจากการขัดกันด้วยอาวุธและการละเมิดสิทธิมนุษยชนในช่วงปีที่ผ่านมา หรือเพื่อหลีกเลี่ยงสภาพดังกล่าว เป็นตัวเลขที่สะท้อนว่าการพลัดถิ่นมีสัดส่วนน้อยลงบ้างเมื่อเทียบกับในช่วงหลายปีที่ผ่านมา และการโจมตีของทหารต่อพลเรือนก็มีน้อยลง อย่างไรก็ตาม การพลัดถิ่นฐานในวงกว้าง

เช่นนี้ก็เป็นสัญญาณถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมในภาคตะวันออกของพม่าที่ยังดำเนินไปอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

เราพบว่าอัตราการพลัดถิ่นฐานสูงสุดสะท้อนจากชาวบ้านซึ่งต้องหลบหนีการลาดตระเวนของทหารพม่าในเขตภูเขาที่เมืองผาปูน ทางตอนเหนือของรัฐกะเหรี่ยง อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของข้อมูลประชากรกลับสูงสุดในเขตเมืองจ็อกจีทางภาคตะวันออกของมณฑลพะโค เนื่องจากในพื้นที่ดังกล่าวชาวบ้านซึ่งเคยหนีไปอยู่ในพื้นที่หลบซ่อนหรือพื้นที่ที่มีอำนาจทับซ้อน ได้ถูกกวาดต้อนให้เข้ามาอยู่ในพื้นที่จัดสรรเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ การเคลื่อนย้ายของประชากรจำนวนมากไปยังพื้นที่จัดสรรใหม่ยังพบได้ในพื้นที่เมืองลายค่า น้ำจ๋าง และกุ๋นฮิง ในรัฐฉาน

เนื่องจากรัฐบาลพม่าไม่ยอมรับอย่างเป็นทางการว่ามีประชากรผู้พลัดถิ่นอยู่ การคำนวณจำนวนประชากรผู้พลัดถิ่นจึงทำได้ยากมาก แม้ว่าการประมาณในรายงานฉบับนี้ได้มาจากการสัมภาษณ์ประชาชนใน 38 เมืองในพื้นที่ชนบทซึ่งได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการบังคับโยกย้าย แต่เราก็ไม่สามารถสำรวจข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่เมืองหรือพื้นที่ที่มีเขตอำนาจทับซ้อนได้ อุปสรรคสำคัญได้แก่การแยกแยะระหว่างผู้พลัดถิ่นกับผู้ที่ประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตในพื้นที่จัดสรรใหม่และสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้เป็นปรกติเช่นเดิม ตัวเลขประมาณการประชากรผู้พลัดถิ่นในการสำรวจครั้งนี้จึงเป็นการคาดการณ์แบบต่ำมาก

แม้ว่าจำนวนรวมของผู้พลัดถิ่นในภาคตะวันออกน่าจะสูงกว่าครึ่งล้านคน เฉพาะในพื้นที่ชนบทก็คาดว่ามีผู้พลัดถิ่นอย่างน้อย 451,000 คนแล้ว ในจำนวนนี้มีอยู่ประมาณ 224,000 คนที่ในปัจจุบันพักอาศัยในพื้นที่จัดสรรชั่วคราวในเขตหยุดยิงภายใต้การปกครองของกลุ่มชาติพันธุ์ อย่างไรก็ตามกลุ่มซึ่งได้รับผลกระทบมากที่สุดได้แก่พลเรือนจำนวนประมาณ 101,000 คนที่ต้องซ่อนตัวตามพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจากการปะทะกันของทหาร นอกจากนี้ยังมีชาวบ้านอีกประมาณ 126,000 คนที่ถูกทหารพม่าบังคับโยกย้ายไปยังพื้นที่จัดสรรใหม่

ตัวเลขประมาณการข้างต้นสะท้อนว่าจำนวนผู้พลัดถิ่นลดลง 10% เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา อันเป็นผลมาจากการลดลงของผู้พลัดถิ่นกว่า 70,000 คนในพื้นที่หยุดยิง อย่างไรก็ตาม เราพบว่าจำนวนผู้พลัดถิ่นในพื้นที่หลบซ่อนและพื้นที่จัดสรรใหม่กลับสูงขึ้น ข้อมูลเหล่านี้สะท้อนว่ากองทัพพม่าได้แผ่อิทธิพลเข้ามามากขึ้นในภาคตะวันออก และเป็นแรงกดดันให้กลุ่มต่างๆ ต้องยอมหยุดยิง ยอมมอบอาวุธและพื้นที่ให้ ในทางปฏิบัติส่งผลให้เกิด “การรั่วไหล” ของผู้พลัดถิ่นออกจากพื้นที่หยุดยิงไปยังพื้นที่ซึ่งมีเขตอำนาจทับซ้อน และอยู่นอกเหนือพื้นที่ในการสำรวจครั้งนี้ การลดลงของประชากรยังเป็นผลมาจากการอพยพเข้าสู่เมือง การหลบหนีไปยังค่ายผู้อพยพและชุมชนผู้พลัดถิ่นในประเทศไทย เทคนิคการสำรวจที่ดีขึ้น และความปลอดภัยมากขึ้นของผู้ที่กลับไปยังพื้นที่เดิมหรือไปอยู่ในพื้นที่จัดสรรใหม่

ชุมชนผู้พลัดถิ่นซึ่งอยู่ในสภาพเปราะบางมากที่สุดได้แก่ผู้ที่หลบซ่อนตัวอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีการสู้รบ อย่างเช่น พื้นที่ป่าเขาไร่นาตามชนบทและพื้นที่สูง ชาวบ้านเหล่านี้ละทิ้งถิ่นฐานของตนเพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับหน่วยลาดตระเวนของทหารพม่า พวกเขากลัวว่าจะถูกรังแกเนื่องจากทหารพม่าทำการลาดตระเวนตามยุทธวิธีต่อต้านการก่อการร้าย ชาวบ้านในพื้นที่หลบซ่อนอาจไม่หลบหนีไปไกลจากพื้นที่เดิมของตน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ยังเสี่ยงที่จะดำรงชีวิตในพื้นที่นั้น

แม้ว่าอาจจะต้องถูกทหารพม่าหรือทหารชาวบ้านตรวจพบก็ตาม ภัยคุกคามต่อชีวิตของพวกเขาได้แก่ การยิงระเบิดใส่หมู่บ้านของพลเรือน การวางกับระเบิด การสังหารโดยพลการและการลงโทษอย่างไร้มนุษยธรรมหากพวกเขาถูกทหารพม่าจับตัวได้ ในกรณีที่ทหารมาตรวจหมู่บ้านเหล่านี้และพบว่าไม่มีคนอาศัยอยู่ พวกเขามักจะเผาทำลายบ้านเรือน และมีการทำลาย หรือไม่ก็ยึดพืชผลที่ปลูกไว้ไป

ในปัจจุบันมีชาวบ้านกว่า 60,000 คนซึ่งหลบซ่อนตัวเนื่องจากกองทัพพม่าในภาคเหนือของรัฐกะเหรี่ยงและภาคตะวันออกของมณฑลพะโค การโจมตีของทหารต่อหมู่บ้านพลเรือนยังดำเนินสืบไปในช่วงปีที่ผ่านมา แม้ว่าจะมีความรุนแรงลดลงบ้าง อย่างไรก็ตาม ทหารพม่าได้ขยายอิทธิพลอย่างเข้มแข็งในพื้นที่ โดยการสร้างโครงข่ายถนนใหม่ ๆ และการจัดตั้งฐานทัพถาวรในพื้นที่เหล่านี้เป็นครั้งแรก ในทำนองเดียวกัน รัฐบาลทหารพม่าได้ส่งเสริมกิจการเหมืองแร่ในพื้นที่สู้รบทางตอนใต้ของรัฐกะเรนนี มีการให้ความคุ้มครองต่อโครงการเหล่านี้โดยการวางกับระเบิด แทนที่จะใช้วิธีลาดตระเวนเพื่อค้นหาและทำลายพื้นที่หลบซ่อนตัวอีกต่อไป กองทัพพม่าเปลี่ยนมาใช้โครงการพัฒนาเพื่อเป็นเครื่องมือกดดันชาวบ้านที่คอยสนับสนุนฝ่ายต่อต้าน

โดยปรกติแล้วหลังจากได้รับคำสั่งโยกย้ายไม่กี่วัน ชาวบ้านจะต้องละทิ้งบ้านเรือนของตนเองและนำทรัพย์สินและอาหารที่พอจะเคลื่อนย้ายได้ เพื่อเดินทางเข้าไปอยู่ในพื้นที่จัดสรรใหม่ การที่พื้นที่จัดสรรเหล่านี้ตั้งอยู่ใกล้กับเมืองหรือฐานทัพของทหารพม่า หรืออาจเป็นเพราะความหนาแน่นของประชากรและความเสื่อมโทรมของที่ดิน เป็นเหตุให้ชาวบ้านเข้าถึงที่ดินด้านเกษตรที่เหมาะสมได้อย่างจำกัด การที่มาตั้งบ้านอยู่ใกล้กับฐานทัพทหารมักเป็นเหตุให้ถูกบังคับใช้แรงงาน ถูกเวนคืนที่ดิน และยังมีการรีดไถภาษีและบังคับให้จ่ายเงินโดยให้เวลาไม่กี่วัน ส่วนใหญ่แล้วทหารจะจำกัดเสรีภาพในการเดินทาง ใบอนุญาตสำหรับการเดินทางมักจะจำกัดช่วงเวลา เป็นเหตุให้ชาวบ้านไม่สามารถกลับไปทำกินในที่ดินเดิมของตน

จำนวนผู้พลัดถิ่นในพื้นที่จัดสรรกระจุกตัวมากที่สุดในมณฑลตะนาวศรี โดยคาดว่ามีผู้พลัดถิ่นในพื้นที่จัดสรรมากกว่า 55,000 คน จำนวนประชากรผันผวนในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีการเข้าและออกของประชาชนในพื้นที่จัดสรรรวมทั้งพื้นที่ทำกินเดิม ขึ้นอยู่กับสภาพความปลอดภัย อย่างไรก็ตาม เป็นเวลาสองปีติดต่อกันแล้วที่จำนวนผู้พลัดถิ่นในพื้นที่จัดสรรในมณฑลพะโคเพิ่มขึ้นถึงสองเท่า ซึ่งสะท้อนว่าทหารได้นำปฏิบัติการบังคับโยกย้ายและการจำกัดเสรีภาพมาใช้ใหม่ โดยเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ต่อต้านกลุ่มกบฏ โดยตัดการสื่อสารระหว่างชุมชนชาวกะเหรี่ยงในที่สูงกับที่ราบ

ผู้พลัดถิ่นส่วนใหญ่ในภาคตะวันออกมักโยกย้ายเข้าไปอาศัยอยู่ในพื้นที่หยุดยิงของฝ่ายชาติพันธุ์ เนื่องจากได้รับอิสระจากกองทัพพม่ามากกว่า (แต่ก็ไม่เสมอไปทุกกรณี) กลุ่มหยุดยิงประกอบด้วยอดีตพันธมิตรของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งพม่า[42] ทหารบ้านซึ่งแยกตัวออกจากพรรคการเมืองหลักซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์[43] และอดีตทหารฝ่ายต่อต้านอย่างเช่น แนวหน้าเพื่อประชาธิปไตยแห่งชาติ (National Democratic Front)[44] กองทัพสหรัฐว้า (United Wa State Army:

[42] กองทัพสหรัฐว้า, แนวหน้าปลดปล่อยประชาชาติกะเรนนี และองค์การปลดปล่อยประชาชนชาติพันธุ์รัฐฉาน

[43] กองทัพประชาธิปไตยกะเหรี่ยงพุทธ, แนวหน้าเพื่อสันติภาพชาวกะเหรี่ยง, องค์การภราดรภาพกะเรนนีและสภาสันติภาพสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง/กองทัพปลดปล่อยแห่งชาติกะเหรี่ยง

[44] พรรครัฐมอญใหม่, กองทัพรัฐฉานเหนือและองค์การแห่งชาติปะโอ

การพลัดถิ่นฐานในภาคตะวันออกของพม่า ปี 2551

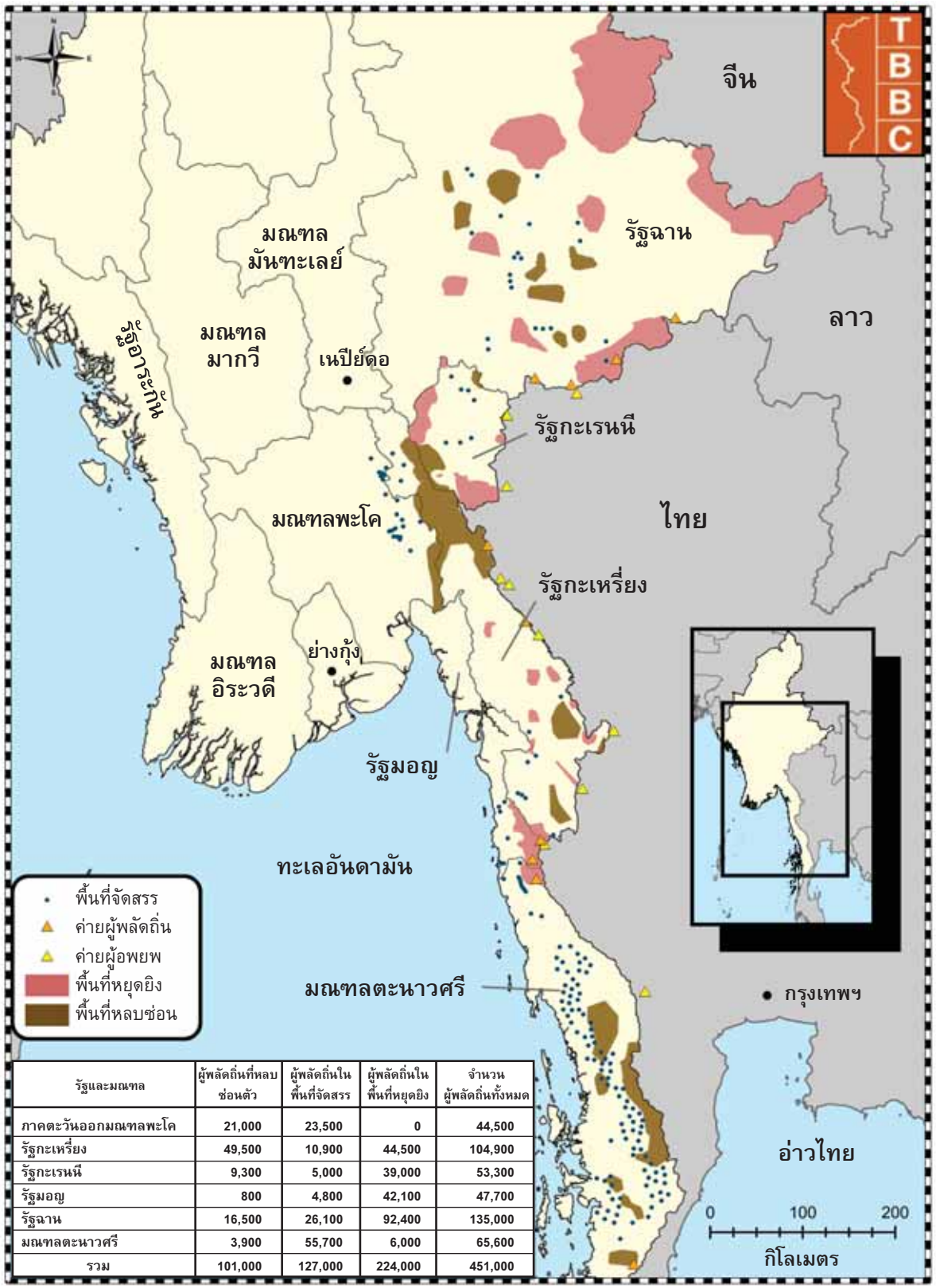

รัฐและมณฑล	ผู้พลัดถิ่นที่หลบซ่อนตัว	ผู้พลัดถิ่นในพื้นที่จัดสรร	ผู้พลัดถิ่นในพื้นที่หยุดยิง	จำนวนผู้พลัดถิ่นทั้งหมด
ภาคตะวันออกมณฑลพะโค	21,000	23,500	0	44,500
รัฐกะเหรี่ยง	49,500	10,900	44,500	104,900
รัฐกะเรนนี	9,300	5,000	39,000	53,300
รัฐมอญ	800	4,800	42,100	47,700
รัฐฉาน	16,500	26,100	92,400	135,000
มณฑลตะนาวศรี	3,900	55,700	6,000	65,600
รวม	101,000	127,000	224,000	451,000

UWSA) กองทัพประชาธิปไตยกะเหรี่ยงพุทธ (Democratic Karen Buddhist Army: DKBA) และแนวหน้าปลดปล่อยประชาชาติกะเรนนี (Karenni National People's Liberation Front: KNPLF) ต่างเคยมีส่วนร่วมในการบังคับโยกย้ายและการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งสิ้น ในทางตรงข้ามพรรครัฐมอญใหม่ (New Mon State Party: NMSP) ให้ความคุ้มครองระดับหนึ่งต่อชาวบ้านซึ่งหลบหนีจากการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบของรัฐบาลทหารพม่า อย่างไรก็ตาม ตราบใดที่ประโยชน์ด้านสิทธิมนุษยชนจากข้อตกลงหยุดยิงยังไม่มีความชัดเจน การเข้ามาอยู่ในพื้นที่จัดสรรใหม่จึงไม่ใช่ทางออกของปัญหาการพลัดถิ่นฐาน

คาดการณ์ว่าในปัจจุบันมีผู้พลัดถิ่นมากกว่า 65,000 คน อยู่ในพื้นที่หยุดยิงในรัฐมอญ ชุมชนเหล่านี้ยังอยู่ใต้ความเสี่ยงและถือเป็นประชากรพลัดถิ่นเนื่องจากมีข้อจำกัดในการเข้าถึงที่ดินทำกิน ยังถูกรัฐบาลจำกัดเสรีภาพในการเดินทางออกนอกพื้นที่หยุดยิง และตัวหน่วยงานของกลุ่มชาติพันธุ์เองไม่สามารถให้ความสนับสนุนต่อการโยกย้ายเข้าไปในพื้นที่จัดสรรหรือไม่สามารถเยียวยาผลกระทบที่มีต่อการดำรงชีพได้ ประชาคมนานาชาติซึ่งตั้งอยู่ที่กรุงย่างกุ้งพยายามที่จะเข้าถึงและช่วยเหลือชุมชนพลัดถิ่นเหล่านี้ แต่ยังไม่ค่อยประสบความสำเร็จ แม้แต่คณะกรรมการกาชาดสากลเองยังถูกบีบให้ต้องพักการปฏิบัติงานจากสำนักงานภาคสนามเป็นการชั่วคราวในเดือนตุลาคม 2549

มีสาเหตุสำคัญสามประการที่ทำให้ขอบเขตการพลัดถิ่นฐานในพื้นที่หยุดยิงลดลงในช่วงปีที่ผ่านมา ประการแรก การขยายอิทธิพลของรัฐบาลทหารพม่าเข้าไปในพื้นที่หยุดยิงและการข่มเหงชาวบ้าน ส่งผลให้จำนวนผู้พลัดถิ่นซึ่งอยู่ในพื้นที่ใต้การปกครองของ กองทัพรัฐฉานเหนือ กองทัพประชาธิปไตยกะเหรี่ยงพุทธ และองค์การปลดปล่อยประชาชนชาติพันธุ์รัฐฉานลดลง การขยายอิทธิพลเช่นนี้เห็นได้จากการมีคำสั่งให้โยกย้ายหมู่บ้าน การเวนคืนที่ดินและทรัพย์สิน การบังคับใช้แรงงาน และการจำกัดการค้าและการเดินทาง ประการที่สอง มีการอพยพของชาวบ้านจากพื้นที่ของกองทัพสหรัฐว้าเข้าไปสู่เมืองข้างเคียงอย่างเช่นเมืองสาดและเมืองโต๋น สุดท้ายในแง่ของระเบียบวิธีวิจัย การคาดการณ์จำนวนผู้พลัดถิ่นในรัฐกะเรนนีและรัฐฉานแต่เดิมนั้นจะรวมผู้ที่เคยเป็นผู้พลัดถิ่น แต่ในเวลาต่อมาโยกย้ายเข้าไปอยู่ในพื้นที่หยุดยิงด้วย แต่การสำรวจในปีนี้ไม่ครอบคลุมถึงประชากรกลุ่มดังกล่าว

KSWDC, โรงเรียนในพื้นที่หลบซ่อน, ปาซอง, ม.ค. 2551

บทที่ 3

ข้อมูลสถานการณ์ล่าสุดจากองค์กรชุมชน

“ผมไม่สามารถแก้ปัญหาเหล่านี้
และหนีรอดจากความทุกข์ยากไปได้
หนทางที่มีอยู่คือหนีเข้าประเทศไทย
เพื่อหางานทำ”

(ผู้ชายชาวไทใหญ่, SRDC focus group,
เมืองนาย, มิถุนายน 2551)

3.1 ภาคใต้ของรัฐฉาน

"มีการบังคับให้ลูกหาบทำหน้าที่เก็บกู้ระเบิดและเป็นโล่มนุษย์ในตอนกลางวัน ตอนกลางคืนมีการล่ามพวกเขาไว้ ถ้าลูกหาบป่วยและไม่มีแรงจะแบกหาม พวกเขาก็จะถูกทิ้งไว้ในป่าลึก" (ผู้ชายชาวไทใหญ่, SRDC focus group, เมืองนาย, มิถุนายน 2551)

ชาวบ้านใน 12 เมืองทางตอนใต้ของรัฐฉานต้องเผชิญกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนหลายรูปแบบตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2550 - มิถุนายน 2551 ความทุกข์ยากของพวกเขาเพิ่มขึ้นอีก เนื่องจากรัฐบาลทหารพม่าผลักดันโครงการพัฒนาอย่างเช่น การทำเหมืองถ่านหินและการปลูกพืชเชิงพาณิชย์ และยังใช้ยุทธศาสตร์ด้านทหารเพื่อต่อสู้กับกองกำลังกลุ่มชาติพันธุ์ โดยทหารพม่าร่วมมือกับกลุ่มที่แยกตัวออกมาจากฝ่ายต่อต้าน ช่วงปีที่ผ่านมามีผู้ถูกบังคับโยกย้ายออกจากพื้นที่อย่างน้อย 24,000 คน และคาดว่าทางตอนใต้ของรัฐฉานมีผู้พลัดถิ่นมากกว่า 135,000 คน

การละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดมากขึ้นในเมืองลายค่า น้ำจ๋าง และเมืองกึ๋ง ซึ่งเป็นฐานที่มั่นเดิมของกองพัน 758 ซึ่งเป็นทหารที่แยกตัวออกจากกองทัพรัฐฉานใต้และร่วมมือกับรัฐบาลทหารพม่า ในช่วงปีที่ผ่านมามีการโยกย้ายหมู่บ้านอย่างน้อย 24 แห่ง และมีการเกณฑ์ชาวบ้านไปสร้างฐานทัพทหาร นอกจากถูกเกณฑ์แรงงานแล้ว ชาวบ้านยังถูกเกณฑ์ให้เป็นทหารและต้องจ่ายภาษีจำนวนมาก รัฐบาลทหารพม่ายังคงเกณฑ์แรงงานชาวบ้านเพื่อปลูกสบู่ดำเพื่อผลิตน้ำมันไบโอดีเซล และยังบังคับให้ชาวบ้านปลูกถั่วเหลือง เมล็ดทานตะวัน ต้นสน และการปลูกข้าวช่วงฤดูร้อนเป็นเสบียงให้กับหน่วยราชการโดยไม่มีการจ่ายค่าตอบแทนให้

ภายหลังเดือนกันยายน 2550 ราคาพืชผลทางตอนใต้ของรัฐฉานเพิ่มขึ้นเนื่องจากราคาเชื้อเพลิงสูงขึ้นจาก 2,200 เป็น 4,200 จ๊าตต่อแกลลอน ภายหลังการปราบปรามผู้ประท้วง พระภิกษุหลายพันรูปจากตอนใต้ของรัฐฉานซึ่งในขณะนั้นอาศัยและศึกษาเล่าเรียนอยู่ที่กรุงย่างกุ้งและหลายเมืองในภาคกลาง ต้องเดินทางกลับบ้านเกิด เป็นเหตุให้เกิดการขาดแคลนอาหารเพราะต้องนำอาหารมากขึ้นไปให้กับพระภิกษุซึ่งเดินทางกลับมาเหล่านี้ ในเวลาเดียวกัน รัฐบาลทหารพม่ายังสอดส่องดูแลวัดเหล่านี้อย่างเข้มงวด

ภายหลังพายุไซโคลนนาร์กิส ราคาพืชผลเพิ่มสูงขึ้นอีกครั้ง รัฐบาลบังคับให้ประชาชนทางตอนใต้ของรัฐฉานบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือเหยื่อของภัยธรรมชาติเป็นเวลาสามเดือนภายหลังเกิดพายุไซโคลน แม้แต่ครอบครัวซึ่งยากจนมาก ๆ ยังถูกบังคับให้บริจาคเงิน 1,000 จ๊าต หรือข้าวสาร 25 กิโลกรัม ส่วนครอบครัวที่รวยกว่าและเจ้าของไร่นาต้องบริจาคเงิน 2,000 จ๊าตและข้าวสาร 100 กิโลกรัมต่อเดือน นอกจากนั้นที่เมืองโต๋นและเมืองสาด ซึ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งอยู่ใต้อิทธิพลของกองทัพสหรัฐว้า รัฐบาลได้ยึดรถแทรกเตอร์ 28 คันจากชาวบ้านโดยอ้างว่าจะนำไปมอบให้กับเหยื่อพายุไซโคลน แทรกเตอร์แต่ละคันมีมูลค่า 2 ล้านจ๊าต

นอกจากนั้นทางการยังพัฒนาโครงการเหมืองถ่านหินเมื่อปีที่แล้วที่หมู่บ้านเมืองก๋อง บริเวณเมืองเกสี เป็นที่รู้กันว่าผู้อยู่เบื้องหลังโครงการคือพลเอกหม่องเอ เขาเคยเดินทางมาที่พื้นที่นั้นสองครั้งแล้ว จนถึงปัจจุบัน ทหารพม่าได้เวนคืนที่นา 380 ไร่เพื่อใช้ในโครงการเหมืองแร่ นอกเหนือจากที่ดินที่ยึดมาเพื่อทำเป็นที่ตั้งของสำนักงานโครงการและสถานีสูบน้ำ ชาวบ้านร้องเรียนว่ากองทัพพม่าตั้งใจเวนคืนที่ดินทั้งหมดรอบโครงการเหมืองแร่ในรัศมี 5 ไมล์ ทหารห้ามไม่ให้ชาวบ้านเข้าไปยังพื้นที่เหมือง ทั้งยังรีดไถเอาปศุสัตว์ที่ชาวบ้านเลี้ยงไปกินด้วย

ภาคใต้ของรัฐฉาน

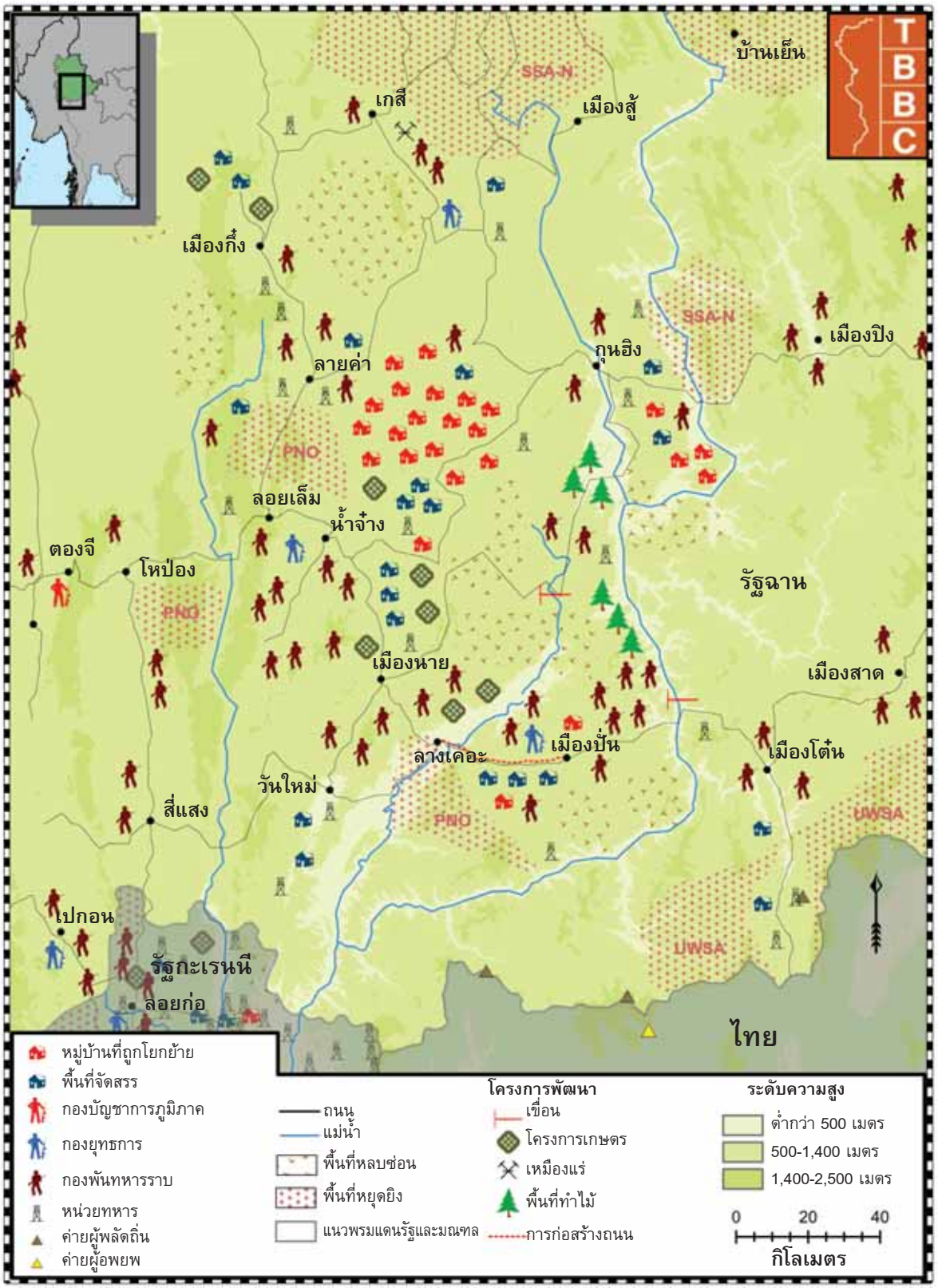

3.2 รัฐกะเรนนี (กะยาห์)

"มีการปะทะกันในป่าหลังจากนั้นกองทัพพม่าก็เข้ามาเคลียร์พื้นที่และสอบปากคำชาวนาที่อยู่แถวนั้น ผมก็อยู่ที่นั่น แม้ว่าผมจะไม่เห็นตัวกลุ่มต่อต้าน แต่ทหารพม่าก็เอาแต่ทุบตีทำร้ายผม"

(ผู้ชายชาวกะเรนนี, KSWDC focus group, ชาดอว์, มิถุนายน 2551)

แม้ว่าจะมีการตรึงกำลังทหารเพิ่มขึ้นในรัฐกะเรนนีในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แต่การลาดตระเวนของทหารพม่ามักกระจุกตัวอยู่บริเวณจุดยุทธศาสตร์สำคัญ และเป็นภัยคุกคามอย่างยิ่งต่อชาวบ้าน การบังคับใช้แรงงาน โครงการพัฒนาของรัฐ และการปะทะกันระหว่างทหารของรัฐบาลกับพรรคก้าวหน้าแห่งชาติกะเรนนี เป็นสาเหตุสำคัญของการละเมิดสิทธิมนุษยชนและการพลัดถิ่นฐานของประชาชน เฉพาะในปีที่ผ่านมาคาดว่ามีพลเรือนเพิ่มเติมประมาณ 1,000 คนที่ต้องพลัดถิ่นฐาน นอกเหนือจากพลเรือนทั้งหมดอีกกว่า 53,000 คนที่ต้องพลัดถิ่นฐาน

ภายหลังแยกตัวจากองค์การปลดปล่อยประชาชนชาติพันธุ์รัฐฉานเมื่อเดือนกรกฎาคม 2550 องค์การแห่งชาติปะโอได้เข้าร่วมกับพรรคก้าวหน้าแห่งชาติกะเรนนี และตรึงกำลังอยู่บริเวณพรมแดนรัฐฉาน-กะเรนนี ในเวลาต่อมารัฐบาลทหารพม่าได้เพิ่มกำลังลาดตระเวนในพื้นที่นี้เพื่อไล่ล่าทหารขององค์การแห่งชาติปะโอกับพรรคก้าวหน้าแห่งชาติกะเรนนี ในปีนี้ชาวบ้านในพื้นที่มากกว่า 100 คนต้องพยายามหลบหนีจากการลาดตระเวนของทหาร ส่วนที่เหลือถูกบังคับให้ทำงานเป็นลูกหาบ เป็นไกด์นำทาง หรือเป็นผู้นำสารให้กับรัฐบาลทหารพม่า

รัฐบาลทหารพม่ามักทำร้ายชาวบ้านที่ตนเองสงสัยว่าให้การหนุนหลังฝ่ายกบฏ ยกตัวอย่างเช่น ภายหลังการปะทะกันระหว่างทหารของรัฐบาลกับทหารของพรรคก้าวหน้าแห่งชาติกะเรนนีที่เมืองพรูโซ ในเดือนกรกฎาคม 2551 ทหารพม่าได้ระดมยิงปืนใหญ่เข้าใส่หมู่บ้านกาพรูที่อยู่ใกล้เคียง และกล่าวหาว่าชาวบ้านให้การสนับสนุนทหารพรรคก้าวหน้าแห่งชาติกะเรนนี เป็นเหตุให้ชาวบ้านประมาณ 200 คนต้องหลบหนีและทิ้งร้างหมู่บ้านกาพรูไป

การปะทะกันของทหารของรัฐบาลกับทหารของพรรคก้าวหน้าแห่งชาติกะเรนนียังเกิดขึ้นใกล้กับสถานีไฟฟ้าย่อยที่เมืองเดมอโซในเดือนสิงหาคม 2551 หลังจากนั้นรัฐบาลทหารพม่าบังคับให้ชาวบ้านซึ่งอาศัยอยู่ใกล้กับแนวสายส่งไฟฟ้าลอปิต๊ะก่อสร้างรั้วและผลัดเปลี่ยนเป็นเวรยามเพื่อป้องกันโรงไฟฟ้าทั้งวันและคืน โดยไม่มีการจ่ายค่าตอบแทนให้

รัฐกะเรนนีเป็นพื้นที่ซึ่งตกอยู่ใต้อิทธิพลของกลุ่มธุรกิจและทหารโดยเป็นความร่วมมือระหว่างกองทัพพม่ากับกลุ่มหยุดยิงหลายกลุ่ม การสร้างโอกาสทางธุรกิจของรัฐบาลซึ่งทำให้ได้รับภาษีมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อพลเรือนหลายประการ ยกตัวอย่างเช่นในช่วงปีที่ผ่านมา รัฐบาลให้สัมปทานโครงการเหมืองดีบุกและตะกั่วบริเวณทางใต้ของเขตมอจีที่เมืองปาซอง ให้กับแนวหน้าปลดปล่อยประชาชาติกะเรนนี และเริ่มเดินหน้าโครงการเหมืองแร่ตั้งแต่เดือนเมษายน ซึ่งส่งผลให้มีการโยกย้ายหมู่บ้านสามแห่ง มีการเวนคืนที่นากว่า 125 ไร่ มีการตัดถนนและวางกับระเบิดในบริเวณโดยรอบ

รัฐกะเรนนี

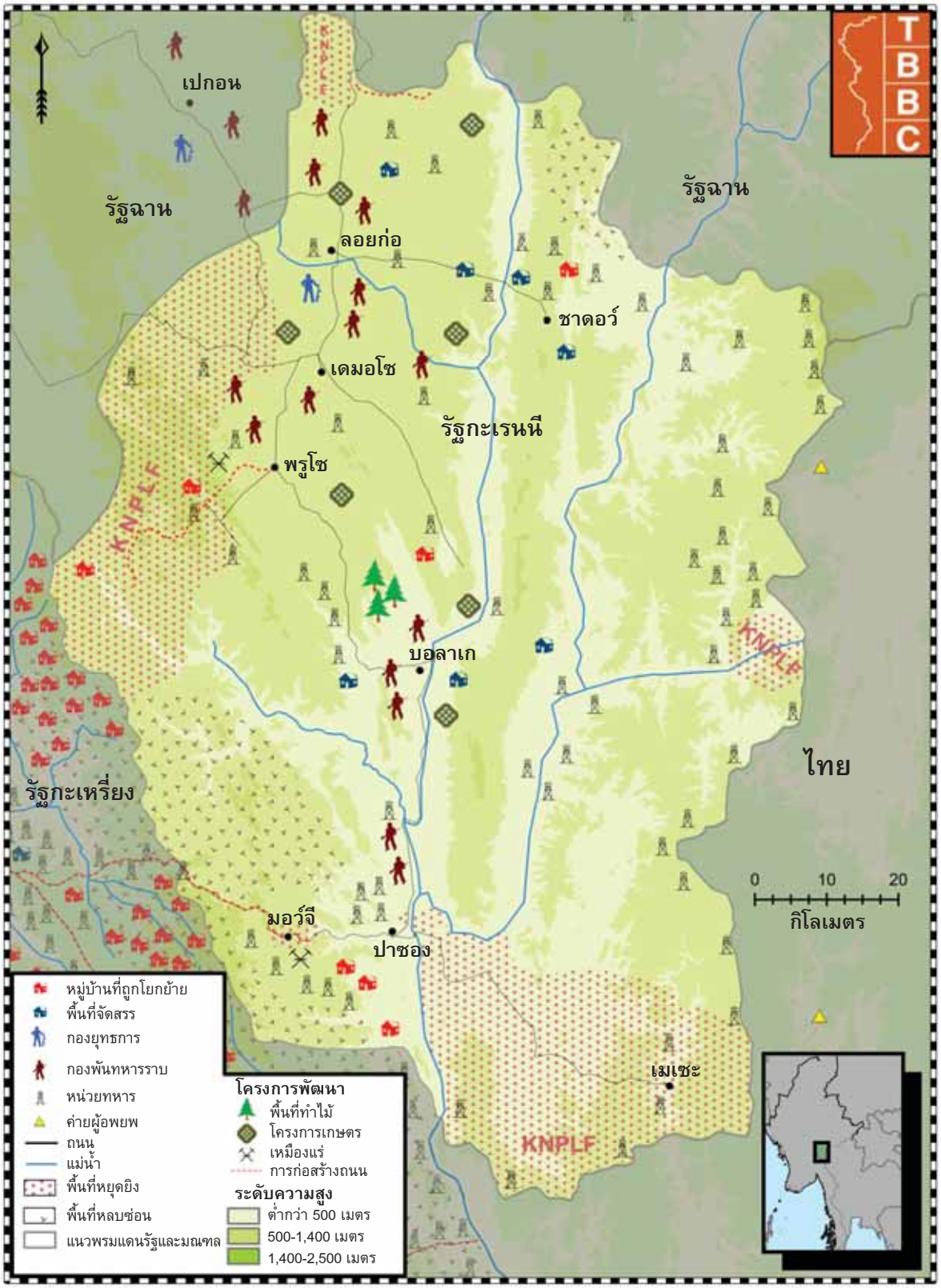
TBBC
เปกอน
รัฐฉาน
ลอยก่อ
รัฐฉาน
ชาดอว์
เดมอโซ
รัฐกะเรนนี
พรูโซ
KNPLF
บอลาเก
KNPLF
ไทย
รัฐกะเหรี่ยง
0 10 20
กิโลเมตร
มอว์จี
ปาซอง
เมเซะ
KNPLF
หมู่บ้านที่ถูกโยกย้าย
พื้นที่จัดสรร
กองยุทธการ
กองพันทหารราบ
หน่วยทหาร
ค่ายผู้อพยพ
ถนน
แม่น้ำ
พื้นที่หยุดยิง
พื้นที่หลบซ่อน
แนวพรมแดนรัฐและมณฑล
โครงการพัฒนา
พื้นที่ทำไม้
โครงการเกษตร
เหมืองแร่
การก่อสร้างถนน
ระดับความสูง
ต่ำกว่า 500 เมตร
500-1,400 เมตร
1,400-2,500 เมตร

โครงการพึ่งตนเองของรัฐบาลซึ่งนำมาใช้กับกองทัพในแนวหน้า ยังคงส่งผลกระทบต่อการยังชีพของชาวกะเรนนี ตามคำสั่งของผู้บังคับการหน่วยยุทธการภาค กองพันทหารในพื้นที่ต้องยึดที่นาชาวบ้านเป็นเวลาหลายปี บังคับให้ชาวบ้านปลูกข้าวเพื่อเลี้ยงกองทัพโดยไม่มีค่าตอบแทนให้ ยกตัวอย่างเช่น ทหารยึดที่นา 50 ไร่ทั้งที่เมืองลอยก่อและพรูโซ นอกจากนี้ยังยึดที่นาอีก 125 ไร่จากชาวบ้านในเมืองบอลาเก ในเดือนสิงหาคม 2551 ยังมีการรื้อฟื้นโครงการผลิตน้ำมันจากสบู่ดำรอบใหม่ที่เมืองลอยก่อ และผู้บังคับหน่วยยุทธการภาคสั่งให้ทุกครอบครัวปลูกพืชชนิดนี้ 5,400 ต้นในพื้นที่ 10 ไร่ โดยไม่มีการจ่ายค่าตอบแทนให้

3.3 ภาคเหนือของพื้นที่ชาวกะเหรี่ยง

> *"ตั้งแต่ทหารพม่ามาสร้างถนน พวกเขาก็ขนทหารและเสบียงเข้ามาเรื่อยๆ เวลาเจอชาวบ้านพวกเขาจะยิงเรา พวกเราต้องทิ้งบ้านเรือนและหนีไปไกลๆ เราไม่กล้ากลับไปทำนาที่เดิมอีก"*
> *(ผู้หญิงชาวกะเหรี่ยง, CIDKP focus group, เมืองผาปูน, มิถุนายน 2551)*

ตอนเหนือของรัฐกะเหรี่ยงและภาคตะวันออกของมณฑลพะโค เป็นพื้นที่ซึ่งมีการตรึงกำลังทหารมากที่สุดทางภาคตะวันออกของพม่า ชาวบ้านในพื้นที่ต้องประสบกับความทุกข์ยากจากการพลัดถิ่นฐานที่เกิดขึ้นสูงสุดรวมทั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ที่เมืองผาปูน ตันเดา จ็อกจี และฉ่วยจินในมณฑลพะโค ในช่วงปีที่ผ่านมามีผู้ถูกโยกย้ายกว่า 27,000 คน และมีประชาชนอีกกว่า 60,000 คนซึ่งต้องหลบซ่อนตัวจากการลาดตระเวนของทหารพม่า

ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา กองทัพพม่าได้สร้างฐานทัพมากขึ้นเพื่อให้สามารถไล่ล่าและทำลายฐานที่มั่นของศัตรูและค้นหาแหล่งอาหาร เป็นเหตุให้ชาวบ้านในพื้นที่ต้องหลบซ่อนต้องละทิ้งที่อยู่และที่ทำกินที่อยู่ใกล้ๆ กับฐานทัพเหล่านี้ ชาวบ้านในแถบนี้ไม่กล้าเผชิญหน้ากับทหารพม่า เพราะถูกมองว่าให้การหนุนหลังกองทัพของสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง และมีแนวโน้มจะถูกยิงถ้าไม่ยอมหนีเมื่อพบว่ามีร่องรอยของการตั้งบ้านเรือนอยู่แถบนั้น ทหารพม่าจะระดมยิงปืนใหญ่เข้าใส่ทุ่งนาหรือตามสถานที่ที่เชื่อว่าชาวบ้านหลบซ่อนตัวอยู่ ยกตัวอย่างเช่นในช่วงปลายเดือนสิงหาคม 2551 ชาวบ้านสองคนซึ่งรวมถึงเด็กผู้หญิงอายุ 7 ขวบถูกยิงเสียชีวิตโดยทหารจากกองพันทหารราบเบา #256 ขณะที่กำลังทำนาอยู่ทิศตะวันตกของเมืองผาปูน การยิงสังหารเช่นนี้เกิดขึ้นทั่วไปตามพื้นที่หลบซ่อน

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่สร้างผลกระทบรุนแรงสุดได้แก่การเกณฑ์แรงงานเพื่อสร้างฐานทัพทหารเพิ่มเติม ในช่วงปีที่ผ่านมา มีการเกณฑ์แรงงานเพื่อก่อสร้างและบำรุงรักษาถนนแปดสาย ซึ่งในปัจจุบันเชื่อมโยงติดต่อพื้นที่ทั้งหมดทางตอนเหนือของรัฐกะเหรี่ยง มีการสร้างฐานทัพทหารเพิ่มเติมบนถนนเหล่านี้ และมีการเกณฑ์ชาวบ้านเพื่อไปขนเสบียงของทหารตามแนวหน้า

แม้ว่าในทางพฤตินัยกองทัพพม่าจะมีอำนาจควบคุมเหนือพื้นที่ราบและพื้นที่ที่มีอำนาจทับซ้อน แต่กองกำลังกลุ่มต่อต้านก็ยังเข้าถึงพื้นที่เหล่านี้ได้ การดำรงอยู่ของกองกำลังฝ่ายต่อต้านเป็นเหตุให้ชาวบ้านอยู่ในสภาพที่ลำบาก ได้รับผลกระทบจากการจำกัดเสรีภาพในการเดินทาง กับระเบิด

ภาคเหนือของพื้นที่ชาวกะเหรี่ยง

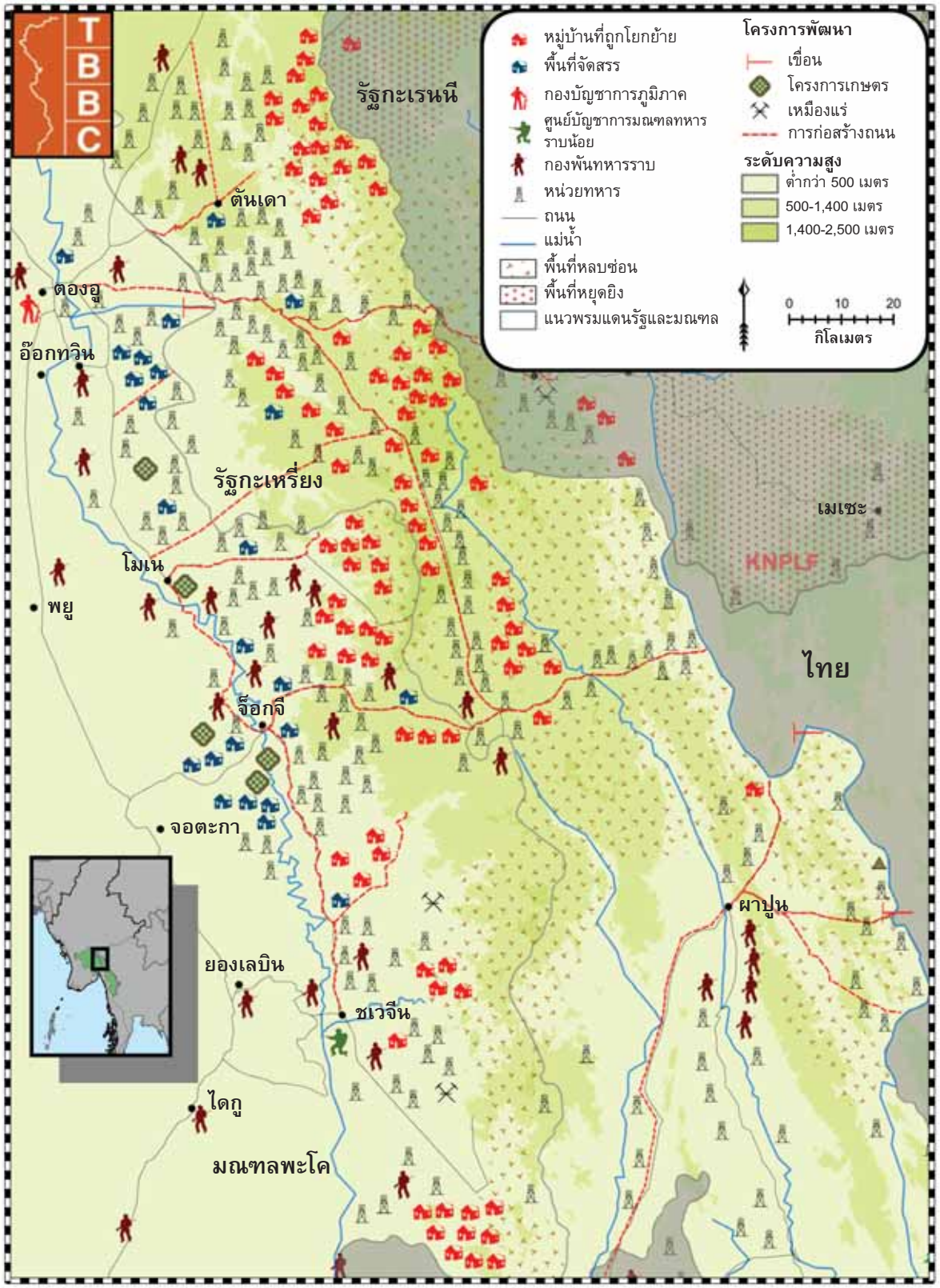

การเกณฑ์แรงงาน การรีดไถ และการบังคับให้เป็นลูกหาบ ยกตัวอย่างเช่น กองพลทหารราบเบา #101 ได้ออกกฎเพื่อควบคุมการเดินทางในพื้นที่ชนบทของเมืองจ็อกจี เป็นเหตุให้ชาวบ้านไม่สามารถเข้าไปยังที่ทำกินหรือไปเก็บของในป่า ชาวบ้านประมาณ 3,000 คนได้รับผลกระทบจากคำสั่งของทหาร โดยเฉพาะแรงงานรับจ้างรายวัน ในพื้นที่บางส่วน ชาวบ้านจะเข้าไปยังพื้นที่ทำกินได้ด้วยการซื้อใบอนุญาตเดินทางจากหน่วยราชการในท้องถิ่น ซึ่งคิดเป็นเงินมากถึง 1,000 จ๊าตต่อวัน และชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่มีเงินมากพอ เพื่อหลีกเลี่ยงนโยบายที่กดขี่แบบนี้ ชาวบ้านประมาณ 1,800 คนจากพื้นราบได้หลบหนีขึ้นไปอยู่บนพื้นที่สูง หรือไม่ก็หลบหนีข้ามพรมแดนไทย-พม่าในช่วงปีที่ผ่านมา

วิธีการที่ทหารพม่าใช้เป็นประจำอีกอย่างหนึ่งเพื่อทำลายวิถีการดำรงชีพของชาวบ้านในพื้นที่ที่มีเขตอำนาจทับซ้อน ได้แก่การวางกับระเบิดเพื่อป้องกันไม่ให้ชาวบ้านเข้าไปยัง “ตลาดในป่า” ซึ่งเป็นสถานที่ที่ชาวพื้นราบและชาวเขาพบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยนข้าวและของป่า เมื่อเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา กองพันทหารราบเบา #257 ตรวจพบตลาดกลางแลกเปลี่ยนสินค้าเช่นนี้ในเขตเมืองจ็อกจี ระหว่างที่ชาวบ้านกำลังซื้อขายกัน ชาวบ้านส่วนใหญ่ต้องทิ้งข้าวของเอาไว้เพราะต้องหลบหนีจากทหารพม่า

3.4 ภาคกลางของรัฐกะเหรี่ยง

> *“เพื่อเอาตัวรอด พวกเราต้องหาทางเลี้ยงชีพโดยการปฏิบัติตามคำสั่งทั้งของกองทัพประชาธิปไตยกะเหรี่ยงพุทธและกองทัพพม่า”*
> *(ผู้หญิงชาวกะเหรี่ยง, CIDKP focus group, เมืองผาอ่าง, มิถุนายน 2551)*

พื้นที่ส่วนใหญ่ของภาคกลางของรัฐกะเหรี่ยงเป็นพื้นราบ และอยู่ใต้การปกครองของกองทัพพม่านับตั้งแต่กองทัพประชาธิปไตยกะเหรี่ยงพุทธแยกตัวออกจากสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงเมื่อกลางทศวรรษ 1990 เช่นเดียวกับพื้นที่อื่นในภาคกลางของพม่า สถานการณ์เช่นนี้ส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบ และทำให้ประชาชนจำนวนมากยากจน อย่างไรก็ตาม ถ้าไม่นับข้อมูลจากพื้นที่หยุดยิงในเขตชาวมอญ ขอบเขตของการพลัดถิ่นในพื้นที่นี้จะส่งผลกระทบประชาชนเพียงจำนวนประมาณ 40,000 คนซึ่งอาศัยอยู่บริเวณเทือกเขาตะนาวศรี

แม้ว่าในพื้นที่ตอนเหนือของเขตชาวกะเหรี่ยง ความขัดแย้งและการละเมิดสิทธิมนุษยชนจะไม่เพิ่มขึ้นในเขตเมืองกอกะเร็กและเมียวดีในช่วงปีที่ผ่านมา แต่การลาดตระเวนของทหารพม่าและการควบคุมการเดินทางของพลเรือนในช่วงปลายปี 2550 ส่งผลกระทบอย่างมาก เป็นเหตุให้ไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ แม้ว่าการลาดตระเวนจะยุติลงแล้ว กับระเบิดที่วางไว้แถบนั้นก็ส่งผลกระทบให้ชาวบ้านไม่กล้าเดินทาง การข่มเหงประชาชนยังดำเนินต่อไปในปี 2551 โดยมีเหตุการณ์ทรมานซึ่งทารุณมากที่สุดครั้งหนึ่งได้แก่การถลกหนังศีรษะบางส่วนของชาวบ้านคนหนึ่งที่หมู่บ้านลอปากี เมื่อเดือนมิถุนายน 2551

แม้ว่าการปะทะกันส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นระหว่างทหารของสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงกับรัฐบาลทหารพม่า แต่ความสัมพันธ์ระหว่างสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงกับกองทัพประชาธิปไตยกะเหรี่ยงพุทธก็เลวร้ายลงอย่างมากตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา นอกจากจะมีการกดดันให้กองทัพประชาธิปไตย

ภาคกลางของรัฐกะเหรี่ยง

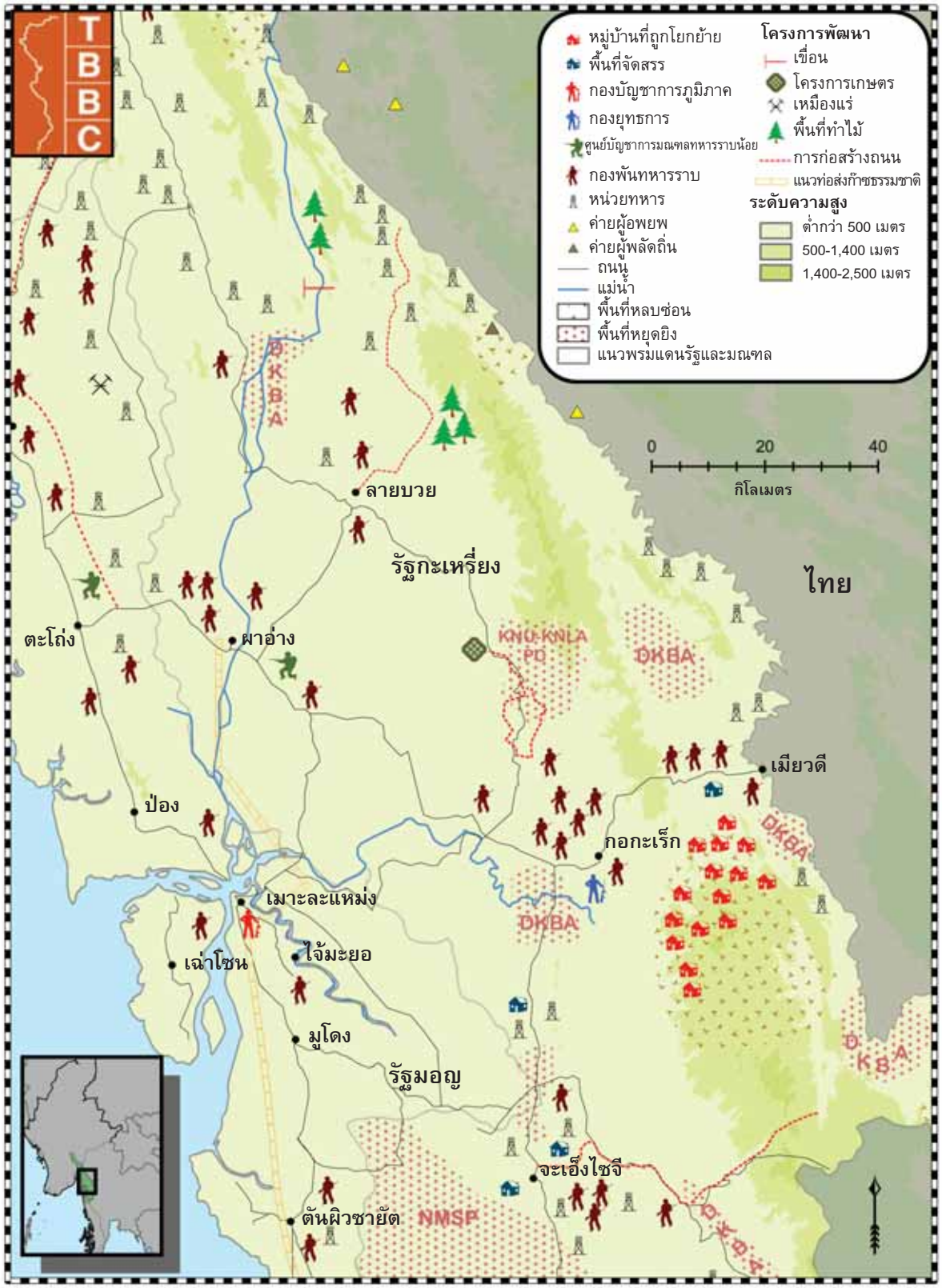

กะเหรี่ยงพุทธมอบอาวุธแล้ว ยังมีความพยายามที่จะรีบเร่งแผ่ขยายอิทธิพลในพื้นที่นี้ เป็นเหตุให้มีรายงานการปะทะกันของกองกำลังกะเหรี่ยงทั้งสองกลุ่ม 25 ครั้งในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2551[45] กองทัพประชาธิปไตยกะเหรี่ยงพุทธมักทำการลงโทษชาวบ้านภายหลังการปะทะกัน อย่างเช่นในเดือนมิถุนายน 2551 มีการเผากระท่อม 18 หลัง และมีการรีดไถเงินจำนวน 700,000 จ๊าตจากหมู่บ้านแห่งหนึ่งในเขตเมืองกอกะเร็ก นอกจากนี้ยังมีการทรมานพลเรือนเจ็ดคนเพื่อแก้แค้นกับกรณีการแปรพรรคของทหารกองทัพประชาธิปไตยกะเหรี่ยงพุทธสองนาย

นอกจากนี้ยังมีความตึงเครียดระหว่างสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงกับกลุ่มที่แยกตัวออกไปเพิ่มขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้ แม้ว่าสภาสันติภาพสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง/กองทัพปลดปล่อยแห่งชาติกะเหรี่ยง (KNU/KNLA Peace Council) ดูจะสนใจเฉพาะโอกาสที่จะทำไม้ แปรรูปไม้ และปลูกต้นยาง[46] อย่างไรก็ตาม กองทัพประชาธิปไตยกะเหรี่ยงพุทธดูเหมือนจะมีส่วนสนับสนุนต่อการเกณฑ์แรงงานเพื่อใช้ในโครงการเหล่านี้มากยิ่งกว่าตัวสภาสันติภาพเองเสียอีก ตลอดปี 2551 ที่เมืองลานบวย ผู้บัญชาการทหารของกองทัพประชาธิปไตยกะเหรี่ยงพุทธสั่งการให้เกณฑ์แรงงานชาวบ้านไปปลูกต้นยางที่หมู่บ้านตีมอ และทำไม้ที่หมู่บ้านกอกะตี ซึ่งสร้างความทุกข์ยากให้กับชาวบ้านอย่างมาก

นักลงทุนจากไทยมีแผนการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่ในตอนกลางของรัฐกะเหรี่ยง อย่างเช่น การก่อสร้างทางหลวงเอเชียไฮเวย์และเขื่อนฮัตจีซึ่งเป็นโครงการเร่งด่วนที่สุด ยังคงมีการสำรวจตามโครงการทั้งสองโครงการตลอดทั้งปี อย่างไรก็ตาม สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงคัดค้านข้อเสนอให้มีการตัดพื้นที่ป่าเพื่อก่อสร้างทางหลวง แต่เสนอให้ตัดถนนโดยใช้เส้นทางเดิมที่เชื่อมระหว่างเมืองเมียวดีกับผาอ่าง ในทำนองเดียวกัน สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงยังไม่เห็นด้วยกับความพยายามผลักดันโครงการสร้างเขื่อน จนกว่าจะมีการประเมินผลกระทบด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างโปร่งใสเสียก่อน โครงการทั้งสองจะส่งผลกระทบให้เกิดการพลัดถิ่นฐานของคนจำนวนมากในอนาคต

3.5 พื้นที่ชาวมอญ

> *"ถ้าลืมพกบัตรประจำตัวระหว่างเดินทาง เจ้าหน้าที่จะมาสอบสวนและสั่งปรับ แต่ถึงจะมีบัตรประจำตัวและในตัวเราก็ไม่มีอะไรต้องสงสัย พวกเขาก็ยังจะจับตัวเราและเอาเงินของเราไปอยู่ดี"*
> *(ผู้ชายชาวมอญ, MRDC focus group, เมืองเย, มิถุนายน 2551)*

นับตั้งแต่พรรครัฐมอญใหม่สามารถเจรจาหยุดยิงกับรัฐบาลได้สำเร็จเมื่อปี 2538 พื้นที่หยุดยิงของชาวมอญก็มีความมั่นคงพอสมควร อย่างไรก็ตาม พรรคฟื้นฟูแผ่นดินมอญ ซึ่งเป็นกลุ่มที่แยกตัวออกมายังคงมีกองกำลังที่เคลื่อนไหวต่อต้านทหารพม่าทางตอนใต้ของรัฐมอญและตอนเหนือของมณฑลตะนาวศรี การสำรวจทำให้ประมาณได้ว่ามีพลเรือน 70,000 คนที่พลัดถิ่นฐานในเขตพื้นที่ชาวมอญ ส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในพื้นที่หยุดยิงของพรรครัฐมอญใหม่

[45] Karen National Union, 6 September 2008, Summary Report on Military Activities in KNLA Areas for period from January 1, 2008 to June 30, 2008 (Clashes with DKBA troops)

[46] Karen Human Rights Group, 29 July 2008, "Update on KNU/KNLA-PC", News Bulletin #2008-B6

พื้นที่ชาวมอญ

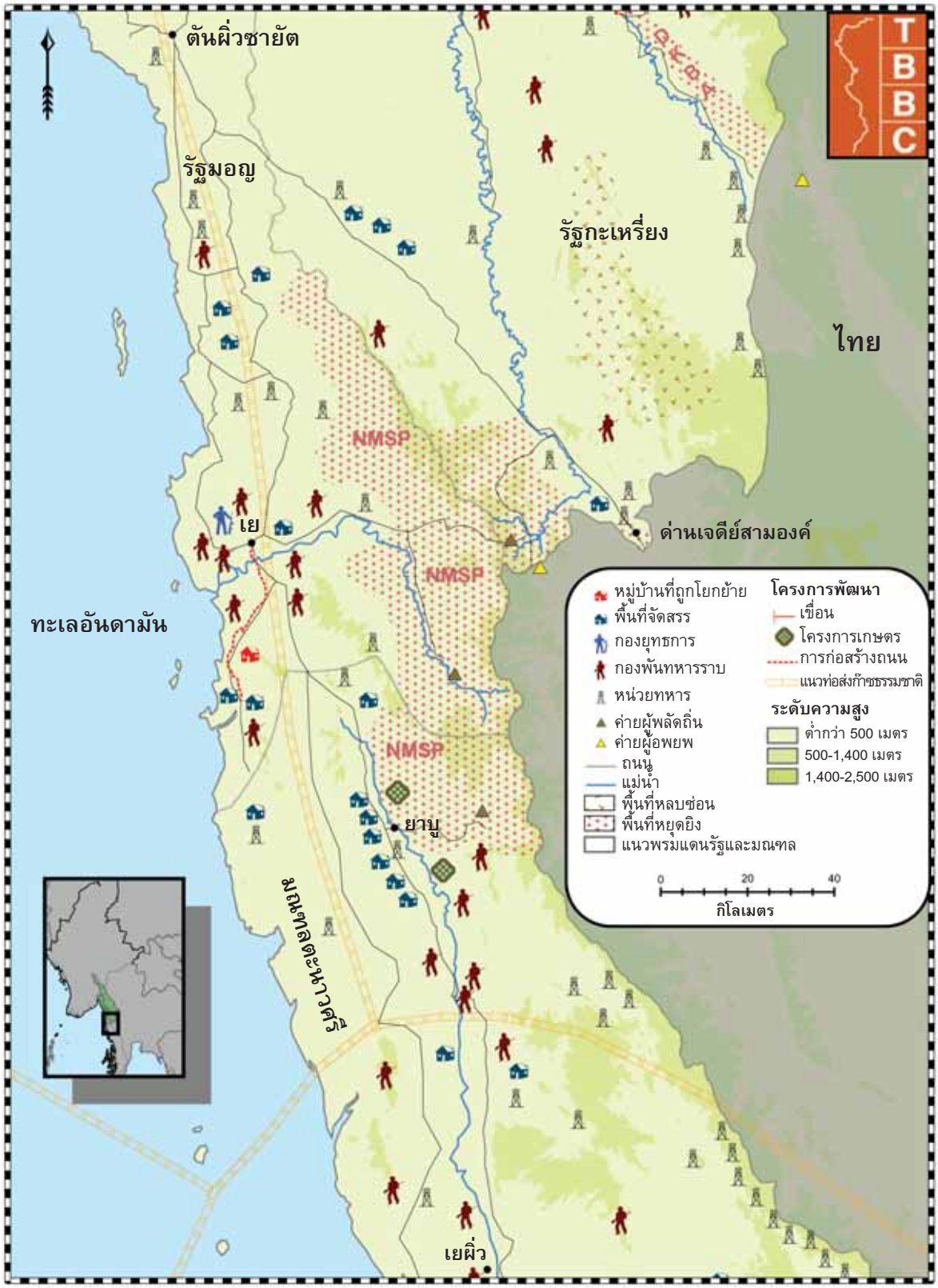
ตันผิ่วซายัต
รัฐมอญ
รัฐกะเหรี่ยง
ไทย
DKBA
TBBC
NMSP
เย
ด่านเจดีย์สามองค์
ทะเลอันดามัน
ยาบู
เยผิ่ว
หมู่บ้านที่ถูกโยกย้าย
พื้นที่จัดสรร
กองยุทธการ
กองพันทหารราบ
หน่วยทหาร
ค่ายผู้พลัดถิ่น
ค่ายผู้อพยพ
ถนน
แม่น้ำ
พื้นที่หลบซ่อน
พื้นที่หยุดยิง
แนวพรมแดนรัฐและมณฑล
โครงการพัฒนา
เขื่อน
โครงการเกษตร
การก่อสร้างถนน
แนวท่อส่งก๊าซธรรมชาติ
ระดับความสูง
ต่ำกว่า 500 เมตร
500-1,400 เมตร
1,400-2,500 เมตร
0
20
40
กิโลเมตร

ชาวบ้านทางด้านใต้ของเมืองเยถูกกดดันให้ช่วยเหลือทั้งกองกำลังมอญที่แยกตัวออกมา และกองทัพพม่าที่โจมตีหมู่บ้านเพราะเชื่อว่าเป็นฝ่ายให้ความสนับสนุนต่อกลุ่มต่อต้าน หลังการปะทะกันในช่วงเดือนมิถุนายน 2551 ทหารของรัฐบาลทำการโจมตีเป็นเวลาสามเดือนต่อกลุ่มต่อต้าน สิ่งที่ทำเป็นอย่างแรกคือการจับคณะกรรมการหมู่บ้านสามคนไปทรมานและสอบปากคำ และปล่อยตัวเมื่อสามารถเรียกเงินจำนวนมากจากครอบครัวของพวกเขาได้แล้ว ด้วยความกลัวว่าจะถูกลงโทษแบบนี้อีก และความกลัวต่อการควบคุมการเดินทาง ในช่วงปีที่ผ่านมาชาวบ้านหลายร้อยคนได้หลบหนีไปยังหมู่บ้านข้างเคียง หรือหลบเข้าไปอยู่ในพื้นที่หยุดยิงของพรรครัฐมอญใหม่

ทางตอนเหนือของเมืองเยผิ่ว มีการเกณฑ์ชาวบ้านไปเป็นทหารเป็นประจำ เป็นความพยายามยั่วยุให้เกิดการต่อสู้กันเองระหว่างทหารของฝ่ายต่อต้านกับชาวบ้าน นอกจากจะไม่ได้รับค่าตอบแทนแล้ว ทหารบ้านเหล่านี้ยังต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดด้วยตนเอง

การตรึงกำลังทหารในพื้นที่ชาวมอญส่งผลให้ชาวบ้านจำนวนมากไม่มีที่ทำกิน เนื่องจากทหารของรัฐบาลยึดที่นารอบหมู่บ้านไปทั้งหมด ชาวบ้านที่หมู่บ้านมูดงและตันผิ่วซายัด ซึ่งถูกทหารพม่ายึดสวนยางไปเมื่อปี 2550 ได้รับอนุญาตให้เข้าไปเก็บเกี่ยวน้ำยางได้เมื่อปี 2551 อย่างไรก็ตาม พวกเขาถูกบังคับให้จ่ายภาษีสำหรับน้ำยางที่ผลิตได้ และหน่วยทหารในพื้นที่แจ้งให้ทราบว่าพวกเขาไม่มีสิทธิครอบครองที่ดินอีกต่อไป

พายุไซโคลนนาร์กิสสร้างความเสียหายให้กับพื้นที่ชายฝั่งบริเวณท่าตอน ชองโซน (เกาะบาลู) มูดง ตันผิ่วซายัด และเขตเมืองเย อย่างไรก็ตาม ผลกระทบในพื้นที่นี้ไม่รุนแรงเท่าสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิระวดี ที่รัฐมอญ หมู่บ้านชาวประมงที่เมืองเยได้รับผลกระทบมากที่สุด มีบ้านได้รับความเสียหาย 150 หลังใน 4 หมู่บ้าน

รัฐบาลเกณฑ์ชาวบ้านเกือบทุกคนในรัฐมอญให้ปลูกต้นสบู่ดำใกล้กับบ้าน และในพื้นที่ปลูกนอกหมู่บ้าน ส่วนใหญ่แล้วชาวบ้านถูกบังคับให้ต้องซื้อต้นกล้าจากหน่วยราชการในท้องถิ่นและปลูกต้นสบู่ดำในพื้นที่ของตนเอง อย่างไรก็ตาม คนที่ได้รับผลผลิตคือทหารพม่า

โครงการท่อส่งก๊าซในประเทศกานบวก-เมียงกะเลตัดผ่านเมืองมูดง ตันผิ่วซายัด และเมืองเจมายอ เพื่อป้องกันการก่อการร้าย ทหารพม่าบังคับให้ชาวบ้านไม่ว่าจะเป็นผู้หญิงและเด็กต้องผลัดเปลี่ยนเป็นเวรยามเฝ้าท่อส่งก๊าซ ทั้งยังสั่งให้ก่อสร้างป้อมยอมทุก 500 เมตรเพื่อคุ้มครองท่อส่งก๊าซ

3.6 มณฑลตะนาวศรี

> *"พวกเราต้องมีชีวิตอยู่กับทหารพม่า และถูกจับตามองตลอด ถ้าพวกเขาบอกไม่ให้ไปไหน พวกเราก็ต้องอยู่ที่นี่ ถ้าพวกเขาบอกให้เราไปรับใบอนุญาตเพื่อเดินทาง เราก็ต้องไปขอให้พวกเขาออกใบอนุญาตให้ ถ้าพวกเขาบอกให้ทำงาน เราก็ต้องทำงาน"*
> *(ผู้ชายชาวกะเหรี่ยง, CIDKP focus group, เมืองตะนาวศรี, มิถุนายน 2551)*

กองยุทธการชายฝั่งเป็นหน่วยงานซึ่งดูแลมณฑลตะนาวศรี โดยผู้ว่าการมณฑลก็ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการกองยุทธการชายฝั่งด้วย อย่างไรก็ตาม การปกครองของทหารส่งผลให้ชาวบ้าน

มณฑลตะนาวศรี

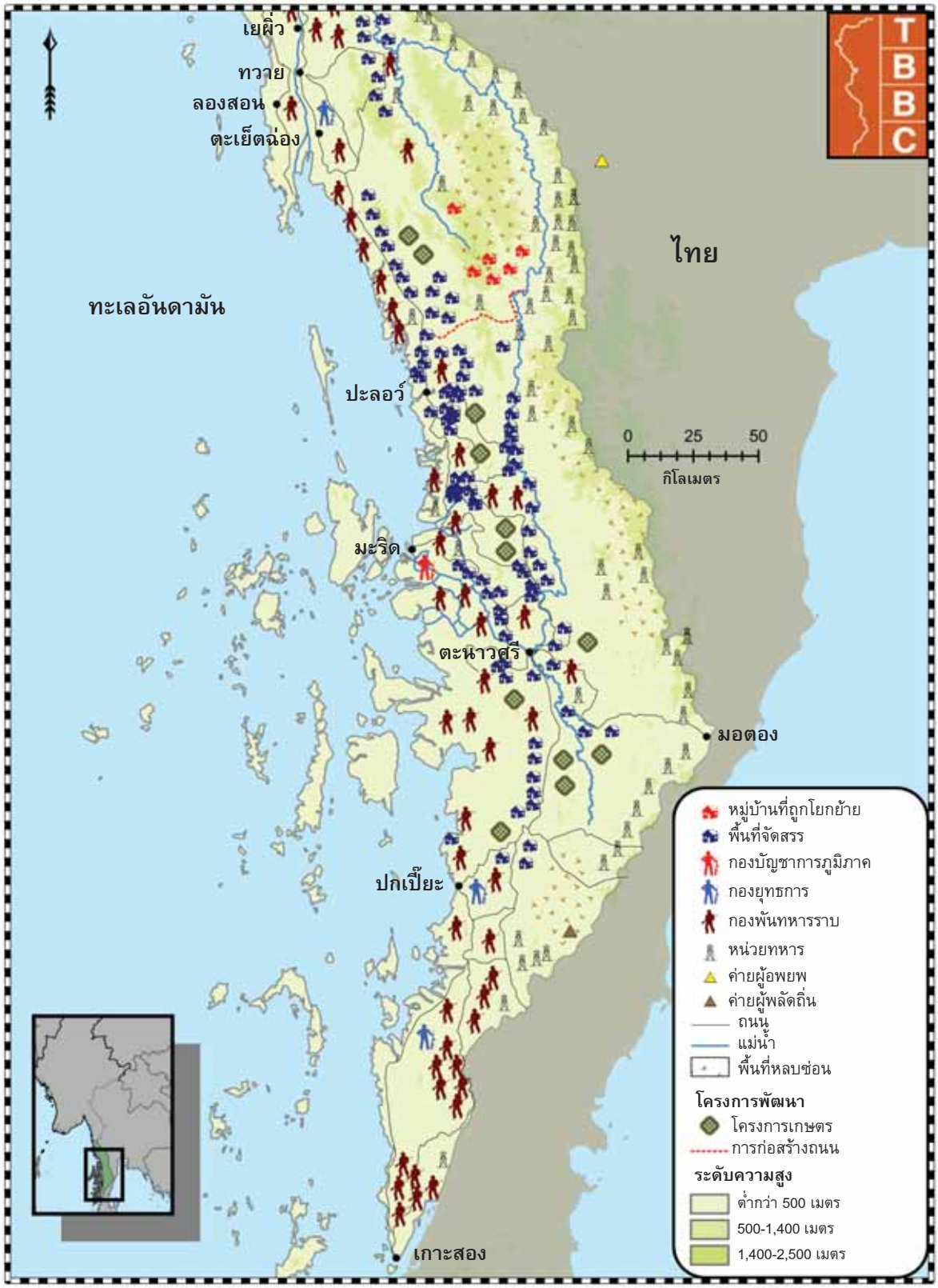

ประมาณ 65,000 คนในมณฑลตะนาวศรีต้องพลัดพรากจากถิ่นฐานในปี 2551 ส่วนใหญ่แล้วพวกเขาอาศัยอยู่ในพื้นที่จัดสรรของรัฐ โดยรัฐบาลทหารพม่ามีบทบาททางการเมืองมากขึ้นหลังจากการโจมตีพื้นที่ชาวกะเหรี่ยงในปี 2540

เนื่องจากพื้นที่จัดสรรเหล่านี้ตั้งอยู่ใกล้ฐานทัพทหารพม่า ชาวบ้านจึงต้องเผชิญกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะการเกณฑ์แรงงาน ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมฝั่งน้ำตะนาวศรีและในพื้นที่อื่นในเขตเมืองตะนาวศรีและทวายมักจะถูกเกณฑ์แรงงานไปก่อสร้างหรือซ่อมแซมค่ายทหารและอาคารในค่าย หรือไม่ก็ต้องบริจาคอาหารและเสบียงอย่างอื่นเพื่อหล่อเลี้ยงกองทัพในแนวหน้า ชาวบ้านยังถูกบังคับให้ขนอาวุธยุทธภัณฑ์ไปยังค่ายทหารตามพื้นที่แนวหน้าทุกช่วงฤดูแล้วในปี 2550 หน่วยราชการเมืองปะลอว์บังคับให้ชาวบ้านหลายพันคนจากหมู่บ้านปะลอว์โกเนไปก่อสร้างสะพานและคลองปะลอว์โกเน

การควบคุมไม่ให้ชาวบ้านเข้าถึงที่ทำกินและตลาด ส่งผลให้ชาวบ้านประสบความยากลำบากในการดำรงชีพ และราคาสินค้าโภคภัณฑ์ก็สูงขึ้น การบริหารเศรษฐกิจที่ผิดพลาดของรัฐบาลยังทำให้คนจำนวนมากยากจน ชาวบ้านในพื้นที่จัดสรรหลายพันคนอพยพเข้าสู่ประเทศไทยเพื่อหางานทำในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา

การข่มเหงผู้พลัดถิ่นที่หลบซ่อนตัวอยู่ตามเทือกเขากะแซดอว์ของรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง ทำลายโอกาสในการดำรงชีพของชาวบ้าน เมื่อตรวจพบพื้นที่หลบซ่อนอีกหกแห่ง ทหารพม่าได้เผาทำลายพื้นที่ทิ้งไปเมื่อปีที่แล้ว การพุ่งเป้าโจมตีพลเรือนเป็นเหตุให้ชาวบ้านหลายร้อยคนอพยพเข้าสู่ประเทศไทย หรือไม่ก็แฝงตัวเข้าไปอยู่ในพื้นที่จัดสรร เป็นเหตุให้จำนวนผู้พลัดถิ่นในพื้นที่หลบซ่อนลดลงบ้าง

แม้ในพื้นที่จัดสรรและพื้นที่เขตอำนาจทับซ้อน กองทัพพม่าก็มีมาตรการลงโทษชาวบ้านถ้าพบว่ามีปฏิบัติการของสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยงในพื้นที่โดยรอบ หลังจากการซุ่มยิงป้อมยามทหารที่เมืองปะลอว์ โดยกองทัพปลดปล่อยแห่งชาติกะเหรี่ยงเมื่อปลายปีที่แล้ว กองทัพพม่าก็ตอบโต้ด้วยการทำร้ายชาวบ้านสองคนที่มาจากพื้นที่จัดสรรเยผิ่ว มีการจับกุมและกล่าวหาชาวบ้านว่าเป็นกองหนุนฝ่ายกบฏ มีการทรมานและควบคุมตัวเพื่อเรียกเงินค่าไถ่จำนวน 200,000 จ๊าตจากครอบครัวและเพื่อนของเขา

การเวนคืนที่ดินเป็นปัญหาใหญ่และเป็นเหตุให้กองทัพพม่ายึดที่ดินหลายพันไร่ในเขตเมืองมะริดและจุนซูในช่วงปีที่ผ่านมา และนำพื้นที่เหล่านี้ไปใช้ในโครงการปลูกสวนปาล์มและสวนยาง ซึ่งเป็นการลงทุนร่วมกันระหว่างทหารพม่ากับนักลงทุนจากต่างชาติ นอกจากนั้นในปี 2551 รัฐบาลทหารพม่ายังสั่งให้ชาวบ้านทุกคนปลูกสวนพริกไท ยาง และสบู่ดำด้วย

ในการลงประชามติเพื่อรับรองรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ชาวบ้านไม่มีทางเลือก ผู้บัญชาการหน่วยทหารในพื้นที่สั่งการให้ผู้นำชาวบ้านควบคุมดูแลให้ลูกบ้านทุกคนลงมติสนับสนุน ในบางกรณีถึงกับสั่งให้ผู้นำชาวบ้านลงคะแนนเสียงแทนชาวบ้านเอง เป็นเหตุให้ชาวบ้านบางส่วนไม่มีโอกาสได้เห็นบัตรเลือกตั้งของตนเอง ส่วนชาวบ้านคนอื่นก็ไม่กล้าขัดขืนคำสั่งของผู้บัญชาการทหาร

CIDKP, เด็ก ผู้ใหญ่ คนแก่ ในพื้นที่หลบซ่อน, ศับเคา, 2550

บทที่ 4

อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

“เราไม่กล้าส่งเสียง
เวลามีหมาเห่าหรือไก่ขัน
เรากลัวว่าทหารพม่าจะยิงปืนใหญ่
มาใส่พื้นที่หลบซ่อนตัวของเรา”

ผู้หญิงชาวกะเหรี่ยง, CIDKP focus group,
เมืองพาปูน, มิถุนายน 2551)

4.1 การโจมตีพลเรือนอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ

"การละเมิดสิทธิแบบนี้เกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่าในหลายปีที่ผ่านมา นอกจากการละเมิดสิทธิจะดำเนินต่อไป แต่ยังเพิ่มขึ้นอีกในช่วงสี่ปีนับตั้งแต่วันที่ 18 กันยายน 2531 ตอนที่คณะกรรมการฟื้นฟูความสงบเรียบร้อยแห่งรัฐ (SLORC) ปฏิวัติยึดอำนาจของรัฐบาล"[47]

"การละเมิดสิทธิเหล่านี้เกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่าและมีความถี่สม่ำเสมอในช่วงหลายปีที่ผ่านมา และมีแนวโน้มที่แสดงให้เห็นว่า ไม่ได้เป็นแค่การกระทำของเจ้าหน้าที่ระดับกลางหรือล่างเท่านั้น แต่เป็นผลจากการสั่งการตามนโยบาย ซึ่งควรจะต้องมีผู้รับผิดชอบทางการเมืองและกฎหมาย"[48]

"การละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ แสดงให้เห็นว่าไม่ได้เป็นแค่การกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ระดับกลางหรือล่างเท่านั้น แต่เป็นผลจากระบบซึ่งเปิดโอกาสให้บุคคลและกลุ่มสามารถละเมิดกฎหมายและละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยไม่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง"[49]

20 ปีหลังจากรัฐบาลทหารพม่ากราดยิงผู้เรียกร้องประชาธิปไตยจนเสียชีวิต การละเมิดสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมในภาคตะวันออกของพม่ายังเกิดขึ้นกว้างขวางและเป็นระบบมากกว่าเดิม รายงานฉบับนี้เป็นการรวบรวมการละเมิดสิทธิที่เกิดขึ้นระหว่างปี 2551 โดยเทียบเคียงกับกรอบกฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ[50] หลักฐานที่อ้างอิงถึงในรายงานยืนยันการวิเคราะห์ขององค์การนิรโทษกรรมสากลเมื่อเร็วๆ นี้ ซึ่งระบุว่าการละเมิดสิทธิในภาคตะวันออกของพม่าอาจถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติอย่างหนึ่งตามนิยามของกฎหมาย[51]

อันที่จริงมีหลักฐานอื่นที่สนับสนุนให้สอบสวนว่ามีการละเมิดอาชญากรรมระหว่างประเทศอย่างอื่นด้วยหรือไม่ อาชญากรรมสงครามหมายถึงการละเมิดอนุสัญญาเจนีวา ดังเช่นการละเมิดตามข้อมูลที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ และการทำลายและเวนคืนทรัพย์สินอย่างกว้างขวาง[52] การสังหารล้างเผ่าพันธุ์เกี่ยวโยงกับเจตนาที่จะทำลายกลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มทางศาสนาบางส่วนหรือทั้งหมด โดยใช้การกระทำที่จงใจก่อให้เกิดสภาวะที่ทำลายด้านกายภาพ[53] อย่างไรก็ตาม การสำรวจ

---

[47] Yozo Yokota, 1993, "Report on the Situation of Human Rights in Myanmar", prepared by the Special Rapporteur of the Commission on Human Rights, E/CN.4/1993/37, p 229

[48] Rajsoomer Lallah, 1998, "Interim Report on the Situation of Human rights in Myanmar", prepared by the Special Rapporteur of the Commission on Human Rights, UN General Assembly, A/53/364, p 59

[49] Paulo Sergio Pinheiro, 2008, "Report of the Special Rapporteur on the Situation of human rights in Myanmar", A/HRC/7/18, p59, http://ap.ohchr.org/documents/dpage_e.aspx?m=89

[50] Guy Horton, April 2005, "Dying Alive: A Legal Assessment of Human Rights Violations in Burma", Images Asia, Thailand, http://www.ibiblio.org/obl/docs3/Horton-2005.pdf

[51] Amnesty International, 5 June 2008, Crimes Against Humanity in Eastern Burma, ASA 16/011/2008, http://www.amnesty.org/en/library/info/ASA16/011/2008/en

[52] Rome Statute of the International Criminal Court, 1998, Article 8, http://www2.ohchr.org/english/law/

[53] Rome Statute of the International Criminal Court, 1998, Article 6, http://www2.ohchr.org/english/law/

ครั้งนี้เน้นที่การบังคับใช้ตัวบทเกี่ยวกับอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ เนื่องจากในกรณีที่เป็นอาชญากรรมสงครามอาจมีลักษณะที่ผิดแผกแตกต่างไป ในขณะที่การพิสูจน์เจตนาของการสังหารล้างเผ่าพันธุ์จำเป็นต้องอาศัยพยานหลักฐานเพิ่มเติม

มีผู้โต้แย้งว่าการหยิบยกข้อกล่าวหาว่ารัฐบาลทหารพม่ากระทำอาชญากรรมต่อมนุษยชาติจะทำลายกระบวนการส่งเสริมให้เกิดการสานเสวนาทางการเมือง ในทำนองเดียวกับการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมไม่ควรผูกพันกับการปฏิรูปทางการเมือง เราไม่ควรเพิกเฉยต่อการให้ความคุ้มครองตามหลักมนุษยธรรมและการบริหารความยุติธรรม เพื่อแลกกับการส่งเสริมการสานเสวนาทางการเมือง สิ่งที่เกิดขึ้นได้แก่ "รัฐบาลพม่าได้ปฏิเสธครั้งแล้วครั้งเล่าที่จะพูดคุยอย่างจริงจังถึงการละเมิดของตนเองและเพื่อให้ยุติการกระทำดังกล่าว"[54] ดังที่มีการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการออกหมายจับประธานาธิบดีซูดานในข้อหาอาชญากรรมระหว่างประเทศซึ่งเขาเป็นผู้กระทำที่กรุงดาร์ฟูร์ การขู่จะฟ้องร้องรัฐบาลทหารพม่าในข้อหาดังกล่าวอาจช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองของชุมชนนักการทูต อาจเป็นแรงกระตุ้นให้รัฐบาลยุติบรรยากาศการปล่อยให้เจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิด[55]

หลักการพื้นฐานของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศไม่อนุญาตให้มีการพุ่งเป้าโจมตีพลเรือน ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสู้รบ หรือการโจมตีทรัพย์สินพลเรือน ตัวบทดังกล่าวปรากฏอยู่ในอนุสัญญาเจนีวา ซึ่งรัฐบาลทหารพม่าให้สัตยาบันรับรองในปี 2535 ในแง่ของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติการโจมตีพลเรือนในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแค่การใช้กำลังทหารเข้าโจมตี แต่ยังรวมถึงการกระทำที่ซ้ำซ้อนกันในรูปของการสังหาร การบังคับใช้แรงงานทาส การบังคับโยกย้าย การทรมาน และการข่มขืน[56] อย่างไรก็ตาม การมุ่งใช้กำลังทหารเพื่อโจมตีพลเรือนถือเป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศรุนแรงและชัดเจนที่สุด รายงานต่อไปนี้แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลทหารพม่ายังคงเพิกเฉยต่อพันธกรณีเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารโจมตีพลเรือนในทั่วภาคเหนือของพื้นที่ชาวกะเหรี่ยงระหว่างปี 2551

- วันที่ 4 มีนาคม 2551 กองทัพพม่าลาดตระเวนจากค่ายมูราดอทอเลโก และได้ไปเผาทำลายหมู่บ้านเกอยูเดอที่ เมืองผาปูน รัฐกะเหรี่ยง ส่งผลให้ชาวบ้านจาก 250 ครอบครัวใน 8 หมู่บ้านต้องหลบหนีเพื่อเอาชีวิตรอด[57]
- วันที่ 6 มีนาคม 2551 ทหารพม่าลาดตระเวนจากพอเดโก เมืองผาปูน รัฐกะเหรี่ยง และได้ยิงปืนครก 8 ลูกเข้าไปยังพื้นที่หลบซ่อนของชาวบ้านในเขตทีมูคีและแตโบพลอ ผลจากการโจมตีทำให้ชาวบ้านประมาณ 1,500 คนจาก 200 ครอบครัวต้องหลบหนีออกจากพื้นที่ซ่อนตัวชั่วคราว ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการเก็บเกี่ยวในปีนี้ ในช่วงฤดูฝนที่ผ่านมาชาวบ้านได้ปลูกพืชผลไว้แล้ว แต่การโจมตีเป็นเหตุให้พวกเขาต้องละทิ้งที่นาไว้ชั่วคราว[58]

---

[54] International Committee of the Red Cross, 29 June 2007, Press Release, "Myanmar: ICRC denounces major and repeated violations of international humanitarian law"

[55] International Crisis Group, 14 July 2008, Press release, "New ICC Prosecution: Opportunities and Risks for Peace in Sudan", www.crisisgroup.org

[56] Rome Statute of the International Criminal Court, 1998, Article 7.1 and 7.2(a)

[57] คณะกรรมการเพื่อประชาชนชาวกะเหรี่ยงพลัดถิ่น 10 มีนาคม 2551 การสื่อสารทางอีเมล์

[58] คณะกรรมการเพื่อประชาชนชาวกะเหรี่ยงพลัดถิ่น 10 มีนาคม 2551 การสื่อสารทางอีเมล์

แม้จะมีการโจมตีก่อนหน้านั้นแล้วหลายครั้ง ชาวบ้านที่หมู่บ้านแตโบพลอก็ยังซ่อนตัวจากทหารลาดตระเวนอยู่ในป่าแถวนั้น แต่ในวันที่ 8 สิงหาคม 2551 ทหารพม่าได้ลาดตระเวนจากค่ายทีมูคีและได้โจมตีพื้นที่ซ่อนตัวของชาวบ้าน มีการยิงปืนครกสามลูกเข้าไปยังพื้นที่หลบซ่อนโดยไม่มีเป้าหมายชัดเจน แต่ชาวบ้านก็ยังสามารถหลบหนีไปก่อนที่ทหารจะเดินทัพมาถึง[59]

- "วันที่ 26 มีนาคม 2551 กองพันทหารราบเบา #36 ภายใต้การบังคับบัญชาของหน่วยยุทธการ #10 โจมตีพื้นที่ซ่อนตัวที่มอเทเดอ มีการยิงปืนเข้าใส่ชาวบ้านที่หลบซ่อนตัว ทำให้มีผู้เสียชีวิตหนึ่งราย ผู้ตายคือซออาบอทา อายุ 28 ปี ชาวบ้านคนอื่นที่หลบซ่อนตัวอยู่ที่มอเทเดอ สามารถเอาตัวรอดไปได้ แต่ก็ต้องทิ้งสิ่งของเอาไว้ ทหารจากกองพันทหารราบเบา #36 ได้เข้ามายึดเอาทรัพย์สินบางส่วนที่ชาวบ้านทิ้งไว้ไป และได้ทำลายทรัพย์สินที่พวกเขาไม่สามารถขโมยไปได้"[60]
- "ระหว่างวันที่ 14-18 พฤษภาคม 2551 กองพันทหารราบเบา #507 ได้เข้าไปในหมู่บ้านซอมูพลอ (เมืองผาปูน รัฐกะเหรี่ยง) และโจมตีชาวบ้านที่หลบซ่อนตัวอยู่ในพื้นที่บริเวณเทสากีและเทกี ในวันที่ 16 พฤษภาคม 2551 ทหารยิงซอกอเก ชาวบ้านอายุ 27 ปี จากหมู่บ้านซอมูพลอจนเสียชีวิต ในช่วงเวลาดังกล่าวมีทหารพม่าอีกหน่วยหนึ่งซึ่งตั้งค่ายอยู่ที่วาเคลตู ได้ยิงปืนใหญ่ห้านัดเข้าใส่ผู้พลัดถิ่นซึ่งซ่อนตัวอยู่ที่เทกี ในขณะที่ชาวบ้านกำลังหว่านข้าวในที่นาตรงเชิงเขา ผลจากการโจมตีทำให้เกิดความเสียหายต่อข้าว 30 ถังซึ่งเป็นของซอมอโตเต เมล็ดพันธุ์ข้าว 10 ถังใหญ่ซึ่งเป็นของซอซอเทเบอ และเมล็ดพันธุ์ข้าว 6 ถังใหญ่ซึ่งเป็นแม่ของวาเซมู"[61]
- วันที่ 10 มิถุนายน 2551 กองพันทหารราบเบา 240 ได้ยิงปืนครกเข้าใส่หมู่บ้านเตมูเดอ เมืองผาปูน รัฐกะเหรี่ยง ชาวบ้านต้องไปหลบซ่อนตัวในป่าใกล้ๆ ตอนที่ทหารพม่าเดินเท้าเข้ามา พวกเขาทำลายโบสถ์หนึ่งหลัง เผาทำลายยุ้งฉาง 3 หลังซึ่งมีข้าวอยู่ 120 ถัง และยังทำลายเครื่องหีบอ้อย หลังจากพักอยู่ที่หมู่บ้านทิ้งร้างแห่งนั้นเป็นเวลาหนึ่งคืน ทหารพม่าก็ทำหน้าที่ลาดตระเวนต่อไปในวันรุ่งขึ้น[62]

[59] คณะกรรมการเพื่อประชาชนชาวกะเหรี่ยงพลัดถิ่น 3 กันยายน 2551 การสื่อสารทางอีเมล์

[60] Karen Human Rights Group, 1 July 2008, "Attacks, forced labour and restrictions in Toungoo district", 2008-F7, pp2-3, www.khrg.org

[61] Karen Human Rights Group, 22 August 2008, "Mortar attacks, landmines and the destruction of schools in Papun district", 2008-F12, p2, www.khrg.org

[62] Committee for Internally Displaced Karen People, 25 June 2008, email correspondence

4.2 วิสามัญฆาตกรรม

แม้ในยามที่ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศสงคราม รัฐก็ไม่อาจเพิกเฉยต่อพันธกรณีที่จะต้องคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิต วิสามัญฆาตกรรมที่ถูกนำมาใช้เพื่อโจมตีพลเรือนอย่างเป็นระบบหรือกว้างขวางย่อมถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ[63] อย่างไรก็ตาม รายงานจากชุมชนไทใหญ่ กะเรนนี และกะเหรี่ยงตลอดทั้งปี 2551 ยังคงเป็นหลักฐานที่ชี้ให้เห็นว่า ทหารพม่ายังคงใช้การฆ่าสังหารเป็นวิธีการสร้างความหวาดกลัวให้กับชุมชนในภาคตะวันออกของพม่า

- "วันที่ 4 มกราคม 2551 ทหารพม่าประมาณ 15 คนจากกองพันทหารราบ #287 ลาดตระเวนไปจนถึงหมู่บ้านเมืองเหลิม เมืองน่อง เขตเมืองเกสี และได้จับชาวบ้านผู้ชายอายุประมาณกว่า 40 ปีไปสามคน และนำตัวไปที่ด้านตะวันออกของหมู่บ้าน ประมาณ 3-4 กิโลเมตรจากหมู่บ้าน ทหารพม่าได้สอบปากคำชาวบ้านทั้งสามคนเกี่ยวกับสถานการณ์ของทหารไทใหญ่ในพื้นที่ ทหารบอกว่ามีข่าวว่าทหารไทใหญ่ผ่านเข้ามาในพื้นที่ใกล้กับหมู่บ้านบ่อย ๆ และถามชาวบ้านว่าพบเห็นทหารไทใหญ่ในช่วงที่ผ่านมาหรือไม่ ระหว่างการสอบปากคำ ทหารพม่าทุบตีชาวบ้านเพราะชาวบ้านปฏิเสธว่าไม่เคยเห็นทหารไทใหญ่เดินทางผ่านแถวนี้เลย สุดท้ายด้วยความโกรธทหารยิงชาวบ้านเสียชีวิตไปหนึ่งคน ก่อนจะปล่อยตัวชาวบ้านที่เหลืออีกสองคนไป...แม้ว่ากองทัพสัญญาว่าจะตรวจสอบกรณีนี้ และจะดำเนินการทันทีต่อผู้กระทำผิด แต่ที่ผ่านมาก็ไม่มีความคืบหน้าใด ๆ จนกระทั่งช่วงที่ได้รับรายงานในเรื่องนี้เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2551"[64]
- "ชาวบ้านคนหนึ่งจากหมู่บ้านซอราเพกู เขตโกสน เมืองเพกน ทางใต้ของรัฐฉานเดินทางมาถึงค่ายทหารกะเรนนีที่เมืองชาดอว์ ในวันที่ 9 กรกฎาคม จากปากคำของเขา เขาเป็นผู้รอดชีวิตเพียงคนเดียวจากการสังหารล้างครอบครัวของทหารพม่าในท้องถิ่น... ชาเรห์อ้างว่าสมาชิกในครอบครัวของเขาอีกเจ็ดคนถูกสังหารตามคำสั่งของนาเรห์ ประธานเขตเมืองและโนเรห์ เลขาธิการของสมาคมแห่งเอกภาพและการพัฒนาสหภาพ (USDA) เนื่องจากมีผู้สงสัยว่าเขาอยู่เบื้องหลังการรณรงค์ให้ชาวบ้านลงมติไม่รับรองรัฐธรรมนูญ ชาเรห์อธิบายว่ามีผู้พบใบปลิวที่เรียกร้องให้ชาวบ้านลงมติไม่รับรองร่างรัฐธรรมนูญของรัฐบาลอยู่ในบริเวณบ้านของเขา และมีคนกล่าวหาว่าเขาเป็นผู้รับผิดชอบ เขาหลบหนีการสังหารหมู่มาได้อย่างหวุดหวิด แต่คนที่เหลืออย่างเปรยาร์ พี่ชายและน้องชายเขาได้แก่ เพบู อูเรห์ รีเรห์ โทเรห์ ตอเรห์ และน้องสาวของเขาคือเหมยยาร์ ต่างถูกสังหารจนเสียชีวิตหมด ทหารได้นำซากศพไปทิ้งไว้ในถ้ำลึกใกล้ ๆ หมู่บ้าน"[65]

---

[63] Rome Statute of the International Criminal Court, 1998, Article 7.1(a)

[64] Shan Human Rights Foundation, April 2008, Monthly Report, "Lahu Villagers beaten up, shot dead, in Kae-See", http://www.shanland.org/articles/humanrights/monthlyreport/

[65] Karenni Information Centre, 10 July 2008, "Seven family members killed by Burmese officials", www.karennihomeland.org

- วันที่ 9 มีนาคม 2551 ทหารพม่าจากกองพันทหารราบเบา #547 นำโดยยานหน่อง และกองพันทหาร #907 จากกองทัพประชาธิปไตยกะเหรี่ยงพุทธ ซึ่งนำโดยสามูเซ ได้จับกุมทรมานและสังหารผู้หญิงคนหนึ่งซึ่งมาจากหมู่บ้านกะโตตาในเมืองกอกะเร็ก รัฐกะเหรี่ยง ผู้หญิงคนดังกล่าวชื่อว่า หน่อมาเย็น อายุ 42 ปี[66]
- "เช้าวันที่ 20 มีนาคม 2551 ทหารลาดตระเวนชาวพม่าจำนวนประมาณ 50 นายจากกองพันทหารราบ #248 ที่เมืองนาย ลาดตระเวนมาถึงและได้ปิดล้อมหมู่บ้านหน่องพรึก เขตหายเส็ง เมืองลายค่า และจับกุมชาวบ้านผู้ชายไปสามคน ...พวกเขาบังคับให้ชาวบ้านเหล่านั้นแบกสัมภาระให้ทหารและเดินทางไปกับหน่วยลาดตระเวน มีการผูกมือพวกเขาไว้กับแอกใส่ของบนไหล่และเดินทางไปจนถึงหมู่บ้านน้ำวู ในเขตหน่องฮี เมืองน้ำจ๋าง ในตอนเย็นทหารพม่าหยุดพักค้างคืนที่นั่น ลูกหาบทั้งสามคนและทหารพม่าบางส่วนพักอาศัยอยู่ชั้นล่างของวัดพุทธแห่งหนึ่งในหมู่บ้านในคืนวันนั้น เช้าวันต่อมาประมาณตีสี่ ลุงออลูกหาบคนหนึ่งได้ถูกทหารพม่ายิงจนเสียชีวิตในวัดแห่งนั้น ทหารพม่าบอกว่าต้องยิงลุงออเพราะเขาพยายามหลบหนี วิถีกระสุนถูกยิงจากด้านหลังจนทะลุทรวงอกเป็นเหตุให้ลุงออเสียชีวิตทันทีในที่เกิดเหตุ ทหารพม่าเอาศพไปทิ้ง แต่ไม่มีใครรู้ว่านำไปทิ้งที่ไหน"[67]
- วันที่ 16 สิงหาคม 2551 ทหารพม่าจากกองพันทหารราบเบา #362 นำโดยเทียนตุน นายทหารได้จับกุมและคุมขังซอตากอกอ ชาวบ้านอายุ 50 ปีจากหมู่บ้านมอพาเดอ เขตเมืองตันเดา รัฐกะเหรี่ยง ในเวลาต่อมาเขาถูกสังหารและมีชาวบ้านแถวนั้นพบศพของเขาเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2551 ไม่มีใครทราบว่าเหตุใดจึงต้องมีการจับกุมและสังหารซอตากอกอ[68]

4.3 การบังคับใช้แรงงานทาส

เสรีภาพจากการเป็นทาสเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่ง ในขณะที่การเกณฑ์แรงงานถือเป็นทาสรูปแบบใหม่ รัฐบาลพม่าให้สัตยาบันรับรองอนุสัญญาการเกณฑ์แรงงานทาส (Forced Labour Convention) เมื่อปี 2498 และมีพันธสัญญาต้องปราบปรามการเกณฑ์แรงงาน[69] อย่างไรก็ตาม องค์การแรงงานโลกยอมรับว่ารัฐบาลทหารพม่ายังคงเกณฑ์แรงงานประชาชนอย่างกว้างขวาง[70] และได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า รัฐซึ่งส่งเสริม กระตุ้นให้เกิด ยอมรับและปล่อยให้มีการเกณฑ์แรงงาน... มีความผิดฐานก่ออาชญากรรมระหว่างประเทศ ซึ่งในกรณีที่ทำอย่างกว้างขวางหรือเป็นระบบถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติอย่างหนึ่ง"[71] 10 ปีที่องค์การแรงงานโลกประณามรัฐบาลทหารพม่า ยังคงมีรายงานอย่างต่อเนื่องถึงการใช้แรงงานทาสในภาคตะวันออกของพม่าในปี 2551[72]

---

[66] Karen Office of Relief and Development, 27 May 2008, private correspondence

[67] Shan Human Rights Foundation, September 2008, Monthly Report, "Civilian porters shot dead, accused of being Shan soldiers and imprisoned, in Lai-kha",

[68] คณะกรรมการเพื่อประชาชนชาวกะเหรี่ยงพลัดถิ่น 3 กันยายน 2551 การสื่อสารทางอีเมล์

[69] International Labour Organisation, 1930, "Forced Labour Convention (No. 29)", Art.1, http://www2.ohchr.org/english/law/

[70] International Labour Organisation, 1998, "Forced labour in Myanmar (Burma), Commission of Inquiry", Official Bulletin, Vol. LXXXI, Series B, special supplement, 1998, para. 528

[71] อ้างแล้ว, para. 538.

[72] Rome Statute of the International Criminal Court, 1998, Article 7.1(c)

- วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2551 จอถิ่นมิต ผู้บังคับการกองพลน้อย กองยุทธการ #20 สั่งการให้ชาวบ้านจากพื้นที่จัดสรรบูทอพลอ ในเมืองตะนาวศรี มณฑลตะนาวศรี แบกสัมภาระไปยังค่ายทหารตรงพรมแดนประเทศไทย ชาวบ้านได้รับคำสั่งให้แบกข้าวสาร 100 กระสอบ (กระสอบละ 50 กิโลกรัม) จากค่ายเวตนเรไปยังค่ายแมพีโปคี ซึ่งต้องใช้เวลาอย่างน้อย 1 สัปดาห์ต่อข้าวสาร 1 กระสอบ ผู้บังคับการบอกว่าชาวบ้านที่ช่วยขนข้าวสารจะได้รับค่าตอบแทน 1,000 จ๊าตต่อ 1 กระสอบ[73]
- "ในเดือนกุมภาพันธ์ 2551 โรงเรียนฝึกทหารระดับภาคหมายเลข 3 ซึ่งตั้งอยู่ที่เขตแก่งตอง มีคำสั่งให้ชาวนาในพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังเป็นจำนวน 150 ไร่ ซึ่งคิดเป็นที่นาสำหรับครอบครัว 15 ครอบครัวซึ่งปรกติแล้วจะต้องพึ่งพาน้ำฝนตลอดทั้งปี นอกจากนี้ยังมีการนำรถไถขนาดเล็กของชาวบ้านในพื้นที่ไปไถนาทุกวัน จนกระทั่งที่นา 150 ไร่พร้อมสำหรับปลูกข้าว (มีการสั่งการให้ 4 หมู่บ้านนำแทรกเตอร์มา 24 คัน) ... ชาวบ้านจากทั้ง 4 หมู่บ้าน ซึ่งไม่ได้เป็นผู้จัดหาแทรกเตอร์สำหรับไถนา ถูกบังคับให้ปลูกข้าวในนาทุกวันจนกระทั่งงานเสร็จ ทหารยังสั่งให้ชาวนาดูแลนาข้าวจนกระทั่งพร้อมจะเก็บเกี่ยวผลผลิตให้กับทหารก่อนที่ชาวนาจะได้รับอนุญาตให้ปลูกข้าวนาปีของตนเอง ชาวนาซึ่งถูกแย่งที่นาเพื่อไปทำนาปรังร้องเรียนว่า กว่าจะได้ปลูกข้าวนาปีก็เลยเวลาปรกติไปมากกว่าครึ่งเดือนแล้ว ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อผลผลิตที่ได้ เพราะการปลูกข้าวนาปรังให้ทหารเริ่มต้นช้าและทำให้เก็บเกี่ยวได้ช้า"[74]
- วันที่ 20 เมษายน 2551 ทหารพม่าจากเขตบ่อกาตา สั่งการให้ชาวบ้านที่เขตพาเดกอและมาปีในเขตเมืองจ็อกจี มณฑลพะโค สร้างค่ายทหารแห่งใหม่ที่มายันตอง ชาวบ้านที่พาเดกอจะต้องนำไม้ไผ่ 1,700 ลำและเสาไม้อีก 700 ลำมาให้ ส่วนชาวบ้านที่มาปีต้องนำไม้ไผ่ 300 ลำและเสาไม้ 200 ลำมาให้ และทหารยังสั่งให้ชาวบ้านทำงานเพื่อก่อสร้างค่ายทหารทุกวันจนแล้วเสร็จ[75]
- "เมื่อกองพันทหารราบเบา #343 ซึ่งนำโดยผู้บังคับการเมียวมินอ่องเข้าไปในหมู่บ้าน เขาสั่งการให้ฉันไปที่ค่ายกะกีเกียว ฉันบอกพวกเขาว่าฉันไม่กล้าไปเพราะฉันเหนื่อย ฉันเพิ่งจะกลับมา (จากการทำงานเป็นลูกหาบให้ทหารพม่า) ที่หมู่บ้านอีกแห่งหนึ่ง แต่เขายืนยันว่าฉันต้องไป (ที่ค่ายกะกีเกียว) พร้อมกับทหารพม่าคนอื่น (เมื่อไปถึงค่ายกะกีเกียว) พวกเขาบอกให้พวกเราออกเดินทางเป็นครั้งที่สอง และคราวนี้ทหารพม่าสั่งการให้ชาวบ้าน 5 คน เป็นลูกหาบให้พวกเขา ฉันบอกพวกเขาว่าไม่กล้าไปเพราะเส้นทางแถวนั้นมีกับระเบิดเยอะ แต่เขาบอกให้ฉันต้องไป และฉันไม่มีทางเลือก ฉันคิดในใจว่า 'ฉันจะนำทางพวกเขาเป็นครั้งสุดท้าย' ฉันบอกพวกเขาว่าเราสามารถเกณฑ์ชาวบ้านมาได้แค่ 4 คน (เพื่อเป็นลูกหาบ) พวกเขาบอกว่าไม่เป็นไรและเราก็เดินทางต่อไป ระหว่างทางฉันได้ยิน

[73] คณะกรรมการเพื่อประชาชนชาวกะเหรี่ยงพลัดถิ่น 14 กุมภาพันธ์ 2551 การสื่อสารทางอีเมล์

[74] Shan Human Rights Foundation, August 2008, Monthly Report, "Farmers forced to cultivate dry season rice for military in Murng Nai", http://www.shanland.org/articles/humanrights/monthlyreport/

[75] คณะกรรมการเพื่อประชาชนชาวกะเหรี่ยงพลัดถิ่น 7 พฤษภาคม 2551 การสื่อสารทางอีเมล์

เสียงระเบิดและเป็นชาวบ้านคนหนึ่งเหยียบกับระเบิด ฉันบอกพวกเขาให้ส่งตัวชาวบ้านคนนี้ไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลผาปูน แต่พวกเขาบอกว่ามันเป็นเรื่องยุ่งยาก และจะส่งตัวชายคนดังกล่าวไปที่ค่ายทหาร ก่อนที่จะส่งต่อไปที่ผาปูน วันนั้นเป็นวันอังคารที่ 9 มิถุนายน 2551 เวลา 9.50 น. เมื่อไปถึงค่ายทหาร พวกเขารักษาอาการบาดเจ็บให้ชาวบ้านคนนั้น และเวลาประมาณ 1 ทุ่มวันเดียวกัน ชาวบ้านคนนั้นก็ถึงแก่ความตาย"[76]

- "ชาวบ้านจากโนโค ได้แก่ โนโค สันเปี๊ยะ ดอซอดู ซอกีดอ ดอโลเช ดอเส และกะยาห์ นายคู ได้ถูกทางการที่เมืองลอยก่อบังคับให้ปลูกต้นสบู่ดำ 'ในเดือนกรกฎาคม พวกเขาสั่งให้แต่ละครอบครัวปลูกต้นสบู่ดำ 5,400 ต้น และทุกสุดสัปดาห์แต่ละครอบครัวจะต้องรายงานให้ทางการทราบว่าปลูกต้นสบู่ดำไปกี่ต้น' ชาวบ้านบอก"[77]
- วันที่ 1 สิงหาคม 2551 เตวินจากกองยุทธการ #10 สั่งการให้แต่ละครัวเรือนในเขตกอเตเดอ เขตเมืองตันเดา รัฐกะเหรี่ยง ส่งมอบวัสดุก่อสร้างให้กับค่ายทหารเลอลา (บอกาลีจี) แต่ละครอบครัวได้รับคำสั่งให้ตัดต้นไผ่ 3 ลำ (ยาวประมาณ 5-7 เมตร) และนำมามอบให้กับค่ายทหารที่กอเตเดอ ชาวบ้านที่มีรถกระบะที่กอเตเดอและเลอลาถูกสั่งให้ขนไม้ไผ่ไปที่เลอลาอีกสัปดาห์หนึ่ง ก็มีการสั่งให้เจ้าของรถกระบะขนหินสำหรับซ่อมแซมถนนสองครั้งต่อสัปดาห์ ชาวบ้านที่บอกาลีจีก็ถูกสั่งให้ทำงานซ่อมถนนสองครั้งต่อสัปดาห์เช่นกัน และทุกวันจะต้องมีชาวบ้านมาทำงาน 80 คน ในเวลาเดียวกับการสั่งให้เจ้าของรถกระบะช่วยขนหินให้ทหาร ก็มีคำสั่งห้ามไม่ให้พวกเขาขนใบพลู ทุเรียน มะม่วง และผลผลิตการเกษตรอย่างอื่น เป็นเหตุให้ชาวบ้านต้องสูญเสียรายได้ไปหลายแสนจ๊าต[78]

4.4 การบังคับโยกย้าย

การเข้าถึงที่พักอาศัยอย่างพอเพียงเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน แม้ในช่วงที่เกิดสงคราม กฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศห้ามไม่ให้มีการบังคับโยกย้ายพลเรือน เว้นแต่เป็นไปเพื่อความปลอดภัยของพวกเขาหรือด้วยเหตุจำเป็นทางทหาร[79] รัฐทุกแห่งมีพันธกรณีที่จะต้องคุ้มครองพลเรือนให้ปลอดพ้นจากการโยกย้ายโดยพลการ และให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือระหว่างการโยกย้าย รวมทั้งในช่วงที่ชาวบ้านกลับคืนมาหรือย้ายไปอยู่ในพื้นที่ใหม่[80] ในแง่ของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ การบังคับโยกย้ายประชากรถือได้ว่าเป็น "การใช้กำลังบังคับหรือขับไล่ให้ประชาชนต้องโยกย้ายถิ่นฐาน" ซึ่งเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางหรือเป็นระบบ[81]

---

[76] 40 year old Karen woman, cited in Karen Human Rights Group, 22 August 2008, "Mortar Attacks, landmines and the destruction of schools in Papun district", KHRG 2008-F12, p4

[77] Karenni Information Centre, 15 September 2008, "Villagers forced to grow castor oil trees again", www.karennihomeland.org

[78] คณะกรรมการเพื่อประชาชนชาวกะเหรี่ยงพลัดถิ่น 12 กันยายน 2551 การสื่อสารทางอีเมล์

[79] Protocol II, Additional to the Geneva Conventions, Art. 17

[80] UN Guiding Principles on Internal Displacement, 1998, UN Doc. E/CN.4/1998/53/Add.2

[81] Rome Statute of the International Criminal Court, 1998, Article 7.2(d)

ดังที่กล่าวถึงในหัวข้อ 2.3 ในรายงานฉบับนี้ องค์การมนุษยธรรมชายแดนไทย-พม่า ได้จัดทำข้อมูลการพลัดถิ่นฐานของประชาชนกว่า 3,300 หมู่บ้านในเขตภาคตะวันออกของพม่าตั้งแต่ปี 2539 รวมทั้งหมู่บ้านและพื้นที่หลบซ่อน 142 แห่งในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ข้อมูลจากรายงานภาคสนามยังได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมเชิงพาณิชย์ที่มีความละเอียดสูง ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลักฐานที่มีอยู่มีน้ำหนักสูงยิ่ง ข้อมูลต่อไปนี้สะท้อนถึงการบังคับโยกย้ายที่เกิดขึ้นในปี 2551 และแสดงให้เห็นว่าการบังคับโยกย้ายยังดำเนินต่อไป และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของมนุษย์ และทำให้ทหารมีอำนาจเข้มแข็งขึ้นตลอดทั้งปี 2551

- วันที่ 7 มกราคม 2551 ทหารพม่าจากกองพันทหารราบเบา #557 ตามคำสั่งของกองยุทธการ #13 และนำโดยผู้บังคับการอองเมียวถ่อง ได้ลาดตระเวนบริเวณภูเขากาเซอโด เขตเมืองทวาย มณฑลตะนาวศรี ทหารพม่าได้ตรวจพบพื้นที่หลบซ่อนที่ตีโพเลและได้เผาทำลายหมู่บ้านดังกล่าว หลังจากที่ชาวบ้านหลบหนีไปแล้ว ทหารได้ทำลายข้าวจำนวน 150 ถัง รวมทั้งเครื่องครัวและเสบียงอาหารอย่างอื่นที่ชาวบ้านละทิ้งไว้[82]
- "วันที่ 19 เมษายน 2551 ขบวนทหาร #1 และ 2 ของกองพันทหารราบเบา #706 ซึ่งอยู่ใต้กองยุทธการ #4 เดินทางไปที่หมู่บ้านบูกี (เมืองตันเดา รัฐกะเหรี่ยง) ชาวบ้านพยายามหลบหนีไปยังที่ซ่อนที่เมืองตันตาบิน ต้องทิ้งสิ่งของเอาไว้ไม่ว่าจะเป็นข้าว เกลือ เสื้อผ้า ผ้าห่ม และเครื่องครัว ทหารพม่าได้นำสิ่งของเหล่านี้ไปเป็นส่วนใหญ่ ก่อนหน้านี้ทหารพม่าเคยโจมตีหมู่บ้านบูกีมาแล้วเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2550 และยังได้ทำลายบ้านของชาวบ้านไปด้วย"[83]
- "วันที่ 10 พฤษภาคม 2551 ทหารพม่าจากกองยุทธการ #21 โจมตีและเผาทำลายบ้าน 11 หลัง รวมทั้งทำลายข้าวของส่วนตัวของชาวบ้านที่หมู่บ้านเหมยเลกี ซึ่งตั้งอยู่ในเขตตะกอเดอ (เมืองจ็อกจี มณฑลพะโค) การตรึงกำลังทหารและการโจมตีอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ชาวบ้านต้องหลบซ่อนตัว รวมทั้งหมู่บ้านเดิมที่เคยพลัดถิ่นฐานจากหมู่บ้านตะกอเดอและหมู่บ้านทอเนเดอ ชาวบ้านไม่สามารถเข้าถึงที่ทำกินของตนเองได้ และไม่มีหนทางหาเลี้ยงชีพ เนื่องจากเดือนพฤษภาคมจนถึงมิถุนายนเป็นช่วงเริ่มต้นของฤดูฝน ชาวบ้านต้องรีบปลูกสร้างบ้านใหม่ในพื้นที่หลบซ่อนตัว การก่อสร้างบ้านอย่างรีบเร่งส่งผลให้บ้านเหล่านี้ไม่สามารถป้องกันฝนได้อย่างเพียงพอ"[84]
- "ไม่เคยมีใครมาขอคำปรึกษาจากชาวบ้านซึ่งอาศัยอยู่ในหุบเขาปางหลวงเกี่ยวกับการสร้างเขื่อนปางหลวงตอนบนเลย ชาวบ้านรู้ว่าจะมีการก่อสร้างก็เมื่อมีการประกาศให้พื้นที่สร้างเขื่อนเป็นเขตหวงห้าม และมีการส่งทหารพม่าเข้าไปตรึงกำลังเมื่อปี 2547 อย่างไรก็ตาม ในช่วงต้นปี 2547 ผู้ใหญ่บ้านจากเขตตาเบียกอน ได้ถูกเจ้าหน้าที่ที่เมืองปิ่นหลวงนำตัว

[82] คณะกรรมการเพื่อประชาชนชาวกะเหรี่ยงพลัดถิ่น 8 กุมภาพันธ์ 2551 การสื่อสารทางอีเมล์

[83] Karen Human Rights Group, 1 August 2008, "Attacks, killings and the food crisis in Toungoo district", KHRG 2008-F9, p2, www.khrg.org

[84] Karen Human Rights Group, 5 August 2008, "Military expansion and exploitation in Nyaunglebin District", 2008-F10, p2, www.khrg.org

ไปยังเมืองโฮปอน (ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านพวกเขาไป 40 ไมล์) เจ้าหน้าที่ชี้ให้ดูพื้นที่ที่จะย้ายหมู่บ้านของพวกเขามาหลังจากสร้างเขื่อนเสร็จและมีการปล่อยน้ำเข้าเขื่อน ไม่มีการพูดถึงค่าชดเชยสำหรับไร่นาที่จะถูกน้ำท่วม...จนถึงต้นปี 2551 เริ่มมีหมู่บ้านบางแห่งในหุบเขาย้ายออกไปยังพื้นที่อื่น ๆ ในรัฐฉานและกะเรนนี"[85]

- "เดือนมีนาคม 2550 ทหารพม่าผลักดันการปรับปรุงขยายถนน เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมระหว่างค่ายทหารไปยังเมืองผาปูนไปยังกะกีเกียวและกอบู (หรือกอโบเกในภาษาพม่า) และเชื่อมไปยังดากวาย (ใกล้กับจ็อกเน) เพื่อใช้เป็นเส้นทางลำเลียงเสบียงและวัสดุอุปกรณ์ไปยังพื้นที่ก่อสร้างเขื่อนที่เว่ยจี...ในวันที่ 30 ธันวาคม 2540 กองยุทธการ #16 โดยผู้บังคับการจอจอโซได้เรียกตัวผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนจากหมู่บ้านกะกีเกียวไปพบเขาที่ค่ายทหารตะกอตา มีผู้ชาย 4 คนจากหมู่บ้านปฏิบัติตามคำสั่งและเดินทางไปที่ค่ายตะกอตา ในที่ประชุมผู้นำชาวบ้านได้รับคำสั่งให้โยกย้ายหมู่บ้านไปยังพื้นที่ราบขนาดเล็กติดกับค่ายทหารพม่าที่ทีมูตา โดยเริ่มจากการย้ายออกไป 10 ครอบครัวก่อน ทหารพม่ายังบอกให้พวกเขาเกณฑ์ชาวบ้านเพื่อไปก่อสร้างบ้านในพื้นที่จัดสรรทันที จอจอโซยังบอกชาวบ้านว่าไม่มีทางเลือก เขาต้องโยกย้ายบ้านเรือนเหล่านี้ออกไป เพราะเขาได้สัญญากับผู้บังคับการภาคแล้วว่าจะทำเช่นนั้น และจำเป็นต้องส่งรายงานและภาพถ่ายภายหลังการโยกย้ายเพื่อเป็นหลักฐานว่างานสำเร็จลุล่วง"[86]

4.5 การทรมาน

"รัฐบาลทหารพม่ากล่าวหาว่าเราสนับสนุนกองทัพสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง หรือฝ่ายกบฏ พวกเขาใช้ข้อหานี้เพื่อสังหารชาวบ้านบางคน รวมทั้งมีการทรมานอย่างโหดเหี้ยมต่อชาวบ้านระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ด้วย"
(ผู้ชายชาวกะเหรี่ยง, KORD focus group, เมืองผาอ่าง มิถุนายน 2551)

เสรีภาพจากการทรมานและการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน รัฐทุกแห่งมีหน้าที่ต้องคุ้มครองสิทธิเหล่านี้แม้ในภาวะสงคราม "การกระทำใดโดยเจตนาให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส" ถือเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติอย่างหนึ่ง ถ้าการกระทำเหล่านั้นเป็นส่วนหนึ่งของการโจมตีอย่างกว้างขวางต่อพลเรือน[87] หลายทศวรรษที่ผ่านมา รัฐบาลทหารพม่าใช้การทรมานร่วมกับการจับกุมคุมขังโดยพลการตลอดเวลา รายงานต่อไปนี้สะท้อนให้เห็นว่ารัฐยังคงใช้การทรมานกับชาวบ้านเพื่อบีบให้สารภาพข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของกลุ่มต่อต้าน และเป็นการตอบโต้กับผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าเข้าข้างฝ่ายกบฏ

---

[85] Kayan Women's Union, 2008, "Drowning the Green Ghosts of Kayan Land: Impacts of the Upper Paunglaung dam in Burma", p7, www.salweenwatch.org

[86] Karen Human Rights Group, 7 March 2008, "Village level dscision-making in responding to forced relocation: A case from Papun district", KHRG 2008-F3, www.khrg.org

[87] Rome Statute of the International Criminal Court, 1998, Article 7.2(f)

- “วันที่ 14 ธันวาคม 2550 ทหารพม่าจากกองพันทหารราบ 287 ที่เกสีลาดตระเวนมาถึงหมู่บ้านนาหม่อนในเขตวันเลา เมืองกุ่นฮิง พวกเขาสั่งการให้ชาวบ้านนำข้าวสารครึ่งถังและเนื้อไก่ 8 กิโลกรัมมาให้ พร้อมกับปืนพกและวิทยุสื่อสาร หลังจากนำข้าวสารและไก่มาให้ ชาวบ้านบอกว่าไม่สามารถหาปืนพกกับวิทยุสื่อสารมาให้ได้ เพราะพวกเขาไม่มีและไม่รู้จะไปหาจากที่ไหน แต่ทหารพม่ากลับจับกุมชาวบ้าน 4 คนที่นำข้าวสารกับไก่มาให้ พวกเขาเริ่มสอบสวนชาวบ้าน ทุบตี และทรมานพวกเขา ถามข้อมูลเกี่ยวกับทหารไทใหญ่และปืนพกกับวิทยุสื่อสารซึ่งพวกเขาเชื่อว่าอยู่ในหมู่บ้าน ทหารใช้ไม้ตีชาวบ้าน 4 คนจนเกิดรอยช้ำไปทั่วร่างกาย...วันต่อมา 17 ธันวาคม 2550 ทหารพม่าลาดตระเวนต่อไปยังหมู่บ้านแพงคาน และได้จับกุมผู้ใหญ่บ้านและนำตัวไปสอบสวนหาข่าวเกี่ยวกับทหารไทใหญ่ ทั้งยังสั่งให้นำปืนพกกับวิทยุสื่อสารมาให้ด้วย แบบเดียวกับที่ขอจากหมู่บ้านก่อนหน้านี้ ผู้ใหญ่บ้านก็บอกว่าไม่ทราบข่าวเกี่ยวกับทหารไทใหญ่และไม่มีทั้งปืนพกกับวิทยุสื่อสาร ทหารพม่าจึงทุบตีและทรมานเขา มีทั้งการกระชากผมผู้ใหญ่บ้าน ลากไปกับพื้นและตีเข่าที่หน้าอกของผู้ใหญ่บ้านจนกระทั่งล้มลงและหมดสติไป”[88]
- วันที่ 31 พฤษภาคม 2551 ทหารพม่าจากกองพันทหารราบเบา #401 ซึ่งนำโดยตุนตุนเว ทำการลาดตระเวนร่วมกับกองพัน #999 ของกองทัพประชาธิปไตยกะเหรี่ยงพุทธ พวกเขาจับกุมชาวบ้าน 5 คนจากเมืองลอปากี ในเขตเมืองกอกะเร็ก รัฐกะเหรี่ยง ผู้ถูกจับเป็นผู้ชายทั้งหมดอายุระหว่าง 20-73 ปี พวกเขาถูกจับระหว่างเดินทางไปที่นา ทหารสงสัยว่าพวกเขาเป็นสายให้กับฝ่ายกบฏ จากนั้นมีการนำตัวชาวบ้านทั้ง 5 คนมาทรมานเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง และมีการถลกหนังศีรษะบางส่วนของผู้ชายอายุ 30 ปีด้วย[89]
- วันที่ 7 กรกฎาคม 2551 พันตรีหม่องหม่องและทหารบางส่วนจากกองพันทหารราบเบา #55 กำลังดื่มเหล้าอยู่ที่บ้านผู้นำชาวบ้านตาเว็ตตา ที่เมืองลานบวย รัฐกะเหรี่ยง จากนั้นทหารทะเลาะกัน และต่อสู้กันจนเป็นเหตุให้พันตรีหม่องหม่องทำปืนพกหาย นายทหารคนดังกล่าวกล่าวหาว่าซอ XXX ชายอายุ 35 ปีเป็นผู้ขโมยปืนของเขาไป และใช้กำปั้นชกต่อยเขาหลายครั้ง และตีด้วยพานท้ายปืนจนกระทั่งสลบ จากนั้นนายพันตรียังใช้ปืนยิงขู่ชาวบ้านอีกกว่า 50 ครั้ง และยิงผู้นำชาวบ้านที่เท้าพร้อมกับทุบตีด้วย สุดท้ายนายพันตรียังสั่งให้ชาวบ้านทั้งหมู่บ้านไปนอนที่ค่ายทหารของเขา[90]
- วันที่ 1 กันยายน 2551 พันตรีสายจอจากกองพันทหารราบเบา # 427 จับกุมชาวบ้านคนหนึ่งที่อยู่ในเขตจัดสรรดอตาฮี โดยกล่าวหาว่าเขาส่งข่าวให้กับฝ่ายกบฏ ชายที่ถูกจับไปยังสถานีตำรวจลอยลินเล มีอายุ 30 ปี เขาถูกทำร้ายและทุบตีด้วยพานท้ายปืน ปรากฏเป็นรอยแผลอีกหลายวัน ต่อมาเขาได้รับเงิน 10,000 จ๊าตเป็นค่ารักษาและถูกขู่ไม่ให้ไปแจ้งความ[91]

[88] Shan Human Rights Foundation, July 2008, Monthly Report, “Arrest, torture, forced labour and extortion in Kunhing”, http://www.shanland.org/articles/humanrights/monthlyreport/

[89] คณะกรรมการเพื่อประชาชนชาวกะเหรี่ยงพลัดถิ่น 11 มิถุนายน 2551 การสื่อสารทางอีเมล์

[90] Karen Office of Relief and Development, 22 September 2008, email correspondence

[91] Karenni Information Centre, 11 September 2008, “Camp resident beaten up by Burmese troops”

4.6 การข่มขืน

กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศวางหลักการให้มนุษย์ทุกคนถือกำเนิดมาอย่างเสรีและเท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิ ความรุนแรงต่อผู้หญิงเป็นการเลือกปฏิบัติรูปแบบหนึ่ง และเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่กระทบต่อความมั่นคงของบุคคล การใช้การข่มขืนหรือความรุนแรงทางเพศแบบอื่นเพื่อเป็นเครื่องมือในการสู้รบ เป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ[92] และถือว่าการกระทำเช่นนี้เป็นอาชญากรรมสงคราม[93] และอาจถือเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติอย่างหนึ่งด้วย[94]

สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้วิจารณ์ "การข่มขืนและการใช้ความรุนแรงทางเพศรูปแบบอื่นอย่างกว้างขวางของสมาชิกกองกำลังติดอาวุธ" ในภาคตะวันออกของพม่า[95] ถึงอย่างนั้นรัฐบาลทหารพม่า "ยังคงไม่สอบสวน ฟ้องร้องคดีและลงโทษผู้ที่รับผิดชอบต่อการข่มขืนและการใช้ความรุนแรงทางเพศ เป็นเหตุให้เกิดบรรยากาศที่ส่งเสริมการกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็กผู้หญิงในพม่า"[96] อันที่จริง รายงานภาคสนามจากรัฐฉานชี้ให้เห็นว่าความรุนแรงทางเพศที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐยังดำเนินต่อไปโดยไม่มีผู้รับผิด

- ประมาณเที่ยงวันของวันที่ 24 พฤษภาคม 2551 นางหมอน (นายแฝง) อายุ 21 ปี ไปทำงานที่นานอกหมู่บ้าน และกลับมากินข้าวกลางวันที่หมู่บ้านน้ำหมอน เขตน้ำช่าง เมืองกุ๋นฮิง หลังออกจากบ้านไปไม่นาน เธอไปพบกับหน่วยลาดตระเวนซึ่งเป็นทหาร 13 นายจากกองพันทหารราบ 246 ใกล้ ๆ กับหมู่บ้าน ทหารพม่าบอกให้เธอหยุดและซักถามว่าเธอเป็นใคร จะไปที่ไหน ฯลฯ แม้จะตอบคำถามแล้ว ทหารก็ไม่ยอมให้เธอไป แต่ได้จับตัวเธอไปที่ห่างไกลจากที่นาและรุมข่มขืน เธอได้รับการปล่อยตัวหลังจากที่ทหารทุกนายข่มขืนจนเป็นที่พอใจ นางหมอนพยายามหาทางกลับหมู่บ้านซึ่งอยู่ไกลมาก เมื่อไปถึงในตอนค่ำก็ได้เล่าเรื่องให้พ่อแม่ฟัง แต่พ่อแม่ของเธอก็กลัวและไม่กล้าทำอะไร นอกจากปลอบใจลูกสาว[97]
- "นางคำหว้า (นายแฝง) อายุ 18 ปี เป็นชาวบ้านจากหมู่บ้านหนองซุ้ม เธอเป็นแม่ค้าหาบของไปขายในหมู่บ้านและที่นาใกล้ ๆ กับเขตบ้านตะก่อ ทุกวันเธอจะออกจากหมู่บ้านในตอนเช้าหาบตะกร้าสองใบบนไหล่ไปขายของและกลับบ้านตอนค่ำ วันที่ 13 มกราคม 2551 หลังจากขายของหมดแล้ว นางคำหว้าได้กลับบ้านพร้อมกับตะกร้าเปล่า แต่ต้องไปเจอกับทหารพม่าที่ลาดตระเวนใกล้ๆ กับแม่น้ำน้ำยาซึ่งเป็นทางกลับบ้านของเธอ ทหารบอกให้เธอหยุด และอ้างว่าต้องการซื้อบุหรี่และยาเส้นจากเธอ สิบเอกตินเอบอกให้ลูกน้อง

[92] Geneva Conventions I-IV, Common Article 3
[93] Rome Statute of the International Criminal Court, 1998, Article 8.2(e)(vi)
[94] Rome Statute of the International Criminal Court, 1998, Article 7.2(g)
[95] UN General Assembly, 2006, Resolution 61/232, p3(b)
[96] Paulo Sergio Pinheiro, 7 March 2008, "Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar", A/HRC/7/18, p 87
[97] Shan Human Rights Foundation, September 2008, Monthly Report, "Gang Rape in Kunhing", http://www.shanland.org/articles/humanrights/monthlyreport/

ของเขาเลิกบ่น และเรียกตัวนางคำหว้าให้มานั่งใกล้ๆ ทำทีจะสอบถามอะไรบางอย่าง จากนั้นเขาบอกให้ทหารที่เหลือไปดูต้นทาง และได้ลงมือข่มขืนนางคำหว้า เมื่อข่มขืนเสร็จสิบเอกตินเอกล่าวหาว่านางคำหว้าขายสินค้าให้กับชาวบ้านที่ปลูกฝิ่น แต่เธอปฏิเสธ เพราะการขายของแบบนั้นเป็นความผิดตามกฎหมาย เขาขู่ว่าเธอจะต้องจ่ายเงินถ้าไม่อยากถูกจับ และได้ขโมยเงินจำนวน 40,000 จ๊าตที่เธอหาได้จากการขายของไปทั้งหมด เมื่อกลับบ้านพร้อมกับมือเปล่าและตะกร้าเปล่า เธอเล่าเรื่องให้พ่อแม่และญาติฟัง พวกเขานำเรื่องนี้ไปแจ้งให้กับผู้นำและผู้อาวุโสในหมู่บ้านได้ทราบ พวกเขาบอกว่าทหารพม่าหน่วย 528 เป็นพวกที่โหดร้ายมาก ไม่มีใครกล้าที่จะร้องเรียนเรื่องนี้"[98]

- "วันที่ 4 ธันวาคม 2550 นางสวยลู (นามแฝง) อายุ 17 ปี ชาวบ้านหมู่บ้านนาข้าว ซึ่งมีอาชีพขายของชำที่บ้าน กำลังเดินทางกลับจากการซื้อของนอกบ้าน เธอเดินกลับบ้านพร้อมกับหาบตะกร้า 2 ใบ ระหว่างทางเธอได้พบกับทหารพม่า 3 นายที่ออกมาเก็บผักในป่าไม่ไกลจากหมู่บ้านเธอมากนัก นางสวยลูเดินตัดทุ่งนาเข้าไปใกล้ทหาร คิดว่าทหารคงไม่ทำอะไรเพราะเป็นทุ่งนาโล่งๆ คนที่อยู่ใกล้เคียงสามารถมองเห็นได้ง่าย และเป็นเส้นทางลัดกลับหมู่บ้านที่เธอใช้ทุกครั้งเวลาไปซื้อของ เมื่อนางสวยลูเดินไปใกล้ ทหารนายหนึ่งกระโดดไปที่ตัวเธอ จับแขนและลากเธอเข้าไปที่คูน้ำที่แห้งแล้ว พร้อมกับตะโกนเรียกทหารคนอื่นให้เข้ามาช่วยกันข่มขืน ทหารพม่าจับตัวนางสวยลูขึงพืดกับคูน้ำ ถลกผ้าถุงขึ้น และผลัดกันข่มขืน สิบเอกมินเถียน ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ข่มขืนเธอเป็นคนแรกจนพอใจ จากนั้นก็ปล่อยให้ทหารคนอื่นข่มขืนบ้าง ตอนที่ทหารนายที่สามกำลังจะข่มขืน มีวัวเทียมเกวียนเดินผ่านมาทางพวกเขา ผู้บังคับบัญชาจึงออกคำสั่งให้ทหารวิ่งหนี ปล่อยให้นางสวยลูนอนอยู่ในคูน้ำ วัวเทียมเกวียนดังกล่าวเป็นของพอมา ชาวบ้านในบ้านนาข้าวที่กำลังกลับจากการหาฟืนในป่า เมื่อทราบถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น พอมานำตัวนางสวยลูและสินค้าของเธอใส่เกวียนของเขา และพาไปที่บ้านของพ่อแม่เธอในหมู่บ้าน นางสวยลูและพ่อแม่ได้ร้องเรียนกรณีนี้กับผู้นำในหมู่บ้าน โดยมีพอมาเป็นพยาน แต่ผู้นำไม่อยากจะนำเรื่องไปแจ้งความต่อทหารพม่า เขาบอกว่ามันอันตราย และอาจทำให้คนในหมู่บ้านต้องเจอกับปัญหา เขาเกลี้ยกล่อมให้นางสวยลูและญาติลืมเรื่องนี้ไปเสีย เพราะไหนๆ ของที่เธอซื้อมาก็ไม่ได้สูญหายไปสักชิ้นเดียว"[99]

[98] Shan Human Rights Foundation, July 2008, Monthly Report, "A petty peddler raped, robbed of her money, in Murng Paeng", http://www.shanland.org/articles/humanrights/monthlyreport/

[99] Shan Human Rights Foundation, July 2008, Monthly Report, "A woman gang-raped in Murng Paeng",

4.7 การกระทำที่ไร้มนุษยธรรมอย่างอื่น

ขอบเขตอำนาจศาลต่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติรวมถึงข้อบทที่ว่าด้วย "การกระทำที่ไร้มนุษยธรรมอย่างอื่นซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันในการจงใจทำให้เกิดความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส"[100] การยึดทรัพย์สินของพลเรือน การทำลายเสบียงอาหารของพลเรือน และการใช้กับระเบิดโดยไม่เลือกเป้าหมาย ต่างเป็นการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมอย่างรุนแรง และถือเป็นอาชญากรรมสงคราม[101] การละเมิดดังกล่าวยังเข้าข่ายที่จะต้องถูกสอบสวนในข้อหาอาชญากรรมต่อมนุษยชาติด้วย ตลอดทั้งปี 2551 ยังคงมีการละเมิดในลักษณะเช่นนี้อย่างต่อเนื่อง เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างแค่สามตัวอย่าง

- "มีหมู่บ้านอยู่ห้าแห่งและมีประชากรมากกว่า 1,200 ครัวเรือนในเขตพึ่งผาเค็ม แต่ชาวบ้านแค่ประมาณ 100 หลังคาเรือนเท่านั้นที่เป็นชาวนาปลูกข้าวอยู่ในที่นาตรงชานเมือง รวมกันแล้วที่นาแถวนี้มีอยู่ประมาณ 3,940 ไร่ ตามตัวเลขของทางการ วันที่ 3 มกราคม 2551 ทหารของกองพันทหารราบเบา 19 ได้เรียกประชุมผู้นำชาวบ้านทุกหมู่ และมีคำสั่งให้ชาวนาต้องขายข้าวเปลือกในสัดส่วนสี่ถังต่อนาข้าว 2.5 ไร่ ในราคา 2,000 จ๊าตต่อถัง ให้กับทหาร ราคาตลาดในตอนนั้นอยู่ที่ 5,000 จ๊าตต่อถังหรือกว่านั้น พวกเขาขู่จะจับกุมและเวนคืนที่ดินของชาวนา ถ้าชาวนาไม่สามารถขายข้าวในปริมาณที่กำหนดได้ภายในสิ้นเดือนมกราคม 2551"[102]
- "ในระหว่างปฏิบัติการทางทหารของรัฐบาลทหารพม่าเมื่อเร็วๆ นี้ ที่หมู่บ้านซอมูพลอ ทหารได้วางกับระเบิดบริเวณรอบหมู่บ้านที่พวกเขาเผาทิ้งไปแล้ว เพื่อป้องกันไม่ให้ชาวบ้านที่หลบหนีกลับเข้ามาอยู่อีก...การวางกับระเบิดของทหารพม่าที่หมู่บ้านซอมูพลอเป็นเหตุให้นอ ดอ...เด็กสาวอายุ 16 ปีจากหมู่บ้านตีบอกีเหยียบกับระเบิดตอนที่เธอกลับมาที่หมู่บ้านร้างเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2551 เธอตั้งใจจะมาเอาข้าวที่ซ่อนเอาไว้ กับระเบิดทำให้ช่วงล่างของขาขวาขาดรุ่งริ่ง แพทย์ที่โรงพยาบาลเดพูนอได้ผ่าตัดเอาขาส่วนที่ขาดออกไป ความเสี่ยงที่จะได้รับบาดเจ็บจากกับระเบิดยังเกิดขึ้นอยู่ต่อเนื่องกับชาวบ้านที่ต้องพลัดถิ่นฐานในพื้นที่หลายแห่งในเขตเมืองลูทอ"[103]
- "ระหว่างวันที่ 20 มีนาคมถึง 17 เมษายน 2551 ทหารพม่าจากกองพันทหารราบเบา #361 และ #370 ภายใต้การบังคับบัญชาของโกโกแลต ของหน่วยยุทธการ #10 ได้ทำลายไร่กระวาน 125 ไร่ ซึ่งเป็นของราษฎร 12 คนจากหมู่บ้านกอโซโก (เมืองตันเดา รัฐกะเหรี่ยง)...

[100] Rome Statute of the International Criminal Court, 1998, Article 7.1(k)

[101] Rome Statute of the International Criminal Court, 1998, Articles 8.2(a)(iv), 8.2(b)(xx) and 8.2(b)(xxv)

[102] Shan Human Rights Foundation, July 2008, Monthly Report, "People forced to sell rice, threatened with arrest and land confiscation, in Murng-Ton",

[103] Karen Human Rights Group, 12 June 2008, "Burma Army attacks and civilian displacement in northern Papun district", KHRG 2008-F6, pp3-4, www.khrg.org

ระหว่างวันที่ 25 มีนาคมถึง 15 เมษายน 2551 ทหารจากกองพันทหารราบที่ #361, 364, 365, 366, 367 และ 368 ซึ่งอยู่ใต้การบังคับบัญชาของหน่วยยุทธการ #10 และมีผู้บังคับการค่ายชื่อโกโกแลต ซึ่งทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัยของเมืองคลอแล ได้ทำลายพื้นที่ปลูกกระวานจำนวน 707.5 ไร่ ซึ่งเป็นของราษฎร 64 คน ระหว่างวันที่ 8 - 20 เมษายน 2551 ทหารพม่าจากกองพันทหารราบเบา #361 ได้เผาทำลายไร่กระวานจำนวน 255 ไร่ รวมทั้งยุ้งฉางซึ่งเป็นของชาวบ้านในหมู่บ้านกอเตเดอ"[104]

[104] Karen Human Rights Group, 1 July 2008, "Attacks, forced labour and restrictions in Toungoo district", KHRG 2008-F7, p 5

CIDKP, หมู่บ้านที่ถูกละทิ้ง, กอกะเร็ก, เม.ย. 2551

ภาคผนวก

“ถ้าทหารพม่ายังอยู่แถวนี้
เราจะยังไม่กลับไป
เราจะอยู่ในพื้นที่หยุดยิง
จนกว่าจะตาย”

(ผู้หญิงชาวมอญ, MRDC focus group,
เมืองเย, มิถุนายน 2551)

ภาคผนวก 1
คาดประมาณจำนวนประชากรผู้พลัดถิ่นในประเทศ (2551)

รัฐ, มณฑล และเมือง	ผู้พลัดถิ่นใหม่ ในช่วง 12 เดือน ที่ผ่านมา	ผู้พลัดถิ่น ในพื้นที่ หลบซ่อน	ผู้พลัดถิ่น ในเขต จัดสรรใหม่	ผู้พลัดถิ่นใน พื้นที่หยุดยิง	รวม ทั้งหมด
รัฐฉาน	**24,100**	**16,500**	**26,100**	**92,400**	**135,000**
หมอกใหม่	3,000	1,800	1,500	1,800	5,100
เมืองกึ๋ง	1,500	2,000	2,500	0	4,500
ลายค่า	3,800	1,100	3,000	3,000	7,100
ลอยเลม	1,000	900	600	500	2,000
น้ำจำง	2,900	2,000	3,500	1,500	7,000
กุนฮิง	4,000	3,000	4,000	7,000	14,000
เมืองสาด	1,000	1,000	N/A	33,000	34,000
เมืองโต๋น	2,000	1,000	4,000	29,000	34,000
เมืองปั่น	1,700	1,500	1,800	1,100	4,400
เกสี	1,000	600	3,000	13,000	16,600
ลางเคอะ	700	500	0	1,000	1,500
เมืองนาย	1,500	1,100	2,200	1,500	4,800
รัฐกะเรนนี	**1,000**	**9,300**	**5,000**	**39,000**	**53,300**
ชาดอว์	200	900	1,300	0	2,200
ลอยก่อ	0	0	2,200	4,000	6,200
เดมอโซ	100	0	0	25,000	25,000
พรูโซ	400	1,500	0	4,000	5,500
บอลาเก	0	0	1,500	0	1,500
ปาซอง	300	6,900	0	2,000	8,900
เมเสะ	0	0	0	4,000	4,000
มณฑลพะโค	**12,100**	**21,000**	**23,500**	**0**	**44,500**
ต้นตาบิน	0	0	2,700	0	3,900
จ็อกจี	9,500	12,000	20,000	0	32,000
ชเวจิน	2,600	9,000	800	0	9,600
รัฐกะเหรี่ยง	**26,400**	**49,500**	**10,900**	**44,500**	**104,900**
ตันเดา	4,400	8,500	2,900	0	11,400
ผาปูน	11,100	30,800	0	0	30,800
ลานบวย	3,500	1,300	0	4,500	5,800
เมียวดี	3,000	2,500	1,200	5,000	8,700
กอกะเร็ก	2,500	2,000	2,500	0	4,500
จะเอ็งไชจี	1,900	4,400	4,300	35,000	43,700
รัฐมอญ	**1,000**	**800**	**4,800**	**42,100**	**47,700**
สะเทิม	0	0	0	0	0
บีลิน	0	0	0	0	0
เย	1,000	800	4,800	42,100	47,700
มณฑลตะนาวศรี	**1,400**	**3,900**	**55,700**	**6,000**	**65,600**
เยผิ่ว	800	700	10,800	6,000	17,500
ทะวาย	200	500	6,100	0	6,600
ตะเย็ตฉ่อง	200	0	3,200	0	3,200
ปะลอว์	100	1,000	12,400	0	13,400
มะริด	0	100	8,000	0	8,100
ตะนาวศรี	100	1,100	12,700	0	13,800
ปกเปี้ยะ	0	500	2,500	0	3,000
รวม	**66,000**	**101,000**	**126,000**	**224,000**	**451,000**

ภาคผนวก 2
แบบสอบถามปี พ.ศ. 2551
การสำรวจประชากร

มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินขอบเขตและการกระจายตัวของการพลัดถิ่นฐาน และผลกระทบจากโครงการพัฒนาและการตรึงกำลังทหารในพื้นที่

ชื่อเมือง (ในแผนที่ประเทศพม่า) : .....
ภูมิหลังของผู้ให้ข้อมูลหลัก : .....
.....

1. ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา มีหมู่บ้านที่ถูกทำลายจนสิ้นซาก ถูกสั่งอพยพ หรือทิ้งร้างกี่แห่ง และหมู่บ้านเหล่านี้อยู่ที่ไหนบ้าง?

   (กรุณาระบุในตารางและแผนที่ที่แนบมา)
2. ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา มีคนที่หลบหนี หรือถูกบังคับให้ต้องละทิ้งบ้านเรือน และต้องย้ายถิ่นไปแห่งอื่นเนื่องจากสงครามหรือการละเมิดสิทธิมนุษยชนกี่คน

   (กรุณาระบุในตารางที่แนบมา)
3. มีผู้ที่ยังอาศัยอยู่ในเขตชนบทจำนวนทั้งหมดเท่าไร?

   (กรุณาระบุในตารางที่แนบมา)
4. "เขตจัดสรรใหม่" (รวมทั้งหมู่บ้านที่ถูกกวาดต้อนมารวมกัน) ซึ่งยังมีคนอยู่มีจำนวนเท่าใด? เขตจัดสรรเหล่านี้อยู่ที่ไหนบ้าง?

   (กรุณาระบุในตารางและแผนที่ที่แนบมา)
5. มีคนจำนวนเท่าใดที่ยินยอมไปอาศัยอยู่ในเขตจัดสรรใหม่ของรัฐบาล (รวมทั้งหมู่บ้านที่ถูกกวาดต้อนมารวมกัน)?

   (กรุณาระบุในตารางที่แนบมา)
6. "พื้นที่หลบซ่อน" ที่ชาวบ้านใช้หลบหลีกการลาดตระเวนของทหารพม่าอยู่ที่ใดบ้าง รวมทั้งในพื้นที่ใต้อิทธิพลของฝ่ายต่อต้านอยู่ที่ใดบ้าง?

   (กรุณาชี้จุดในแผนที่)
7. ยังมีชาวบ้านอีกจำนวนเท่าใดที่ซ่อนตัวหรือไม่ต้องการให้ทหารพม่าตรวจพบ?

   (กรุณาระบุในตารางที่แนบมา)
8. มีพื้นที่พิเศษหรือ "พื้นที่หยุดยิง" ใดบ้างที่หน่วยงานของกลุ่มชาติพันธุ์มีอำนาจในการปกครองตนเองระดับหนึ่งและสามารถคุ้มครองตนเองจากการโจมตีของรัฐบาลทหารพม่าได้?

   (กรุณาชี้จุดในแผนที่)
9. มีผู้พลัดถิ่นอยู่ใน "พื้นที่หยุดยิง" ในการบริหารจัดการของกลุ่มอำนาจชาติพันธุ์กี่คน?

   (กรุณาระบุในตารางที่แนบมา)
10. มีโครงการพัฒนาซึ่งก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาอยู่ที่ใดบ้าง?

    (กรุณาชี้จุดโครงการสร้างถนน การเกษตร เหมืองแร่ การทำไม้ การสร้างเขื่อน ท่อก๊าซบนแผนที่)
    (โปรดชี้จุดในแผนที่ด้วยว่ามีการเกณฑ์แรงงาน การบังคับโยกย้าย หรือการเวนคืนที่ดินที่จุดใดบ้างบนแผนที่)
11. ฐานทัพ ศูนย์บัญชาการกองพัน กองพลทหารราบเบา และกองบังคับการควบคุมทางยุทธการ และกองบัญชาการภูมิภาคของรัฐบาลทหารพม่าตั้งอยู่ที่ใดบ้าง?

    (กรุณาระบุที่ตั้งและประเภทค่ายทหารบนแผนที่ที่แนบมา)

แนวคำถามสำหรับการทำโฟกัสกรุ๊ปกับผู้พลัดถิ่น

วัตถุประสงค์เพื่อประเมินความเห็นของผู้พลัดถิ่นเกี่ยวกับความเสี่ยงของตนเองและยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหา

ชื่อเมือง (ตามแผนที่ของรัฐบาลทหารพม่า).....
อายุของผู้เข้าร่วม .....
ประเภทของกลุ่ม : ☐ *กลุ่มผู้ชาย* ☐ *กลุ่มผู้หญิง*
ที่ตั้งของกลุ่ม :

☐ พื้นที่หลบซ่อน
☐ เขตจัดสรรใหม่ของเอสพีดีซี
☐ หมู่บ้านในพื้นที่หยุดยิงของกลุ่มชาติพันธุ์
☐ หมู่บ้านในพื้นที่อำนาจทับซ้อน

กระตุ้นให้มีการพูดคุยในประเด็นข้างต้น ให้จดบันทึกคำตอบอย่างละเอียดที่สุดโดยไม่ไปขัดขวางบรรยากาศการแสดงความเห็น

การตรึงกำลังทหาร

การลาดตระเวนของทหารในพื้นที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและการดำรงชีวิตของคุณในปีที่ผ่านมาอย่างไร?

โครงการพัฒนาของรัฐ

โครงการพัฒนาของรัฐส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและการดำรงชีวิตของคุณในปีที่ผ่านมาอย่างไร?

ยุทธศาสตร์การแก้ไข

คุณสามารถลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามต่อความปลอดภัยของตนเองได้มากน้อยเพียงใดในช่วงปีที่ผ่านมา?

คุณสามารถจัดการกับผลกระทบต่อการยังชีพในช่วงปีที่ผ่านมาอย่างไร?

การกลับไปอยู่ที่เดิมและการปรับตัวในที่ใหม่

มีเงื่อนไขพื้นฐานอะไรที่คุณต้องพิจารณาก่อนจะกลับไปอยู่ในหมู่บ้านเดิม หรือก่อนที่จะไปอยู่ในพื้นที่จัดสรรร่วมกับกลุ่มอื่นอย่างมีความปลอดภัยและมีศักดิ์ศรี?

ขอบคุณครับ/ค่ะ!

ภาคผนวก 3
ชื่อย่อและสถานที่

ASEAN สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations)

CIDKP คณะกรรมการเพื่อประชาชนชาวกะเหรี่ยงพลัดถิ่น (Committee for Internally Displaced Karen People)

DKBA กองทัพประชาธิปไตยกะเหรี่ยงพุทธ (Democratic Karen Buddhist Army)

IASC คณะกรรมการถาวรระหว่างหน่วยงานสหประชาชาติ (UN Inter-Agency Standing Committee)

IB กองพันทหารราบ (Infantry Battalion)

ICRC คณะกรรมการกาชาดสากล (International Committee of the Red Cross)

IDP ผู้พลัดถิ่น (internally displaced person)

KNLP พรรคแผ่นดินใหม่ชาวกะยัง (Kayan New Lands Party)

KNPLF แนวหน้าปลดปล่อยประชาชาติกะเรนนี (Karenni National People's Liberation Front)

KNPP พรรคก้าวหน้าแห่งชาติกะเรนนี (Karenni National Progressive Party)

KnSO องค์การภราดรภาพกะเรนนี (Karenni Solidarity Organisation)

KNU สหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง (Karen National Union)

KNLA กองทัพปลดปล่อยแห่งชาติกะเหรี่ยง (Karen National Liberation Army)

KNU/KNLA-PC สภาสันติภาพสหภาพแห่งชาติกะเหรี่ยง/กองทัพปลดปล่อยแห่งชาติกะเหรี่ยง (KNU / KNLA Peace Council)

KORD สำนักงานกะเหรี่ยงเพื่อการบรรเทาทุกข์และการพัฒนา (Karen Office of Relief and Development)

KPF แนวหน้าเพื่อสันติภาพชาวกะเหรี่ยง (Karen Peace Front)

KSWDC ศูนย์กะเรนนีเพื่อการพัฒนาและสวัสดิการสังคม (Karenni Social Welfare and Development Centre)

LIB กองพันทหารราบเบา (Light Infantry Battalion)

LID กองพลทหารราบเบา (Light Infantry Division)

MRDC คณะกรรมการชาวมอญเพื่อการบรรเทาทุกข์และการพัฒนา (Mon Relief and Development Committee)

NGO องค์กรพัฒนาเอกชน (non government organisation)

NMSP พรรครัฐมอญใหม่ (New Mon State Party)

OCHA สำนักงานเพื่อการประสานงานด้านมนุษยธรรมแห่งสหประชาชาติ (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)

PNO องค์การแห่งชาติปะโอ (Pao National Organisation)

PNLO องค์การปลดปล่อยประชาชนชาติพันธุ์ปะโอ (PaO National Liberation Organisation)

SPDC	สภาเพื่อสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ (State Peace and Development Council)
SSA-S	กองทัพรัฐฉานใต้ (รัฐฉาน Army - South)
SSA-N	กองทัพรัฐฉานเหนือ (รัฐฉาน Army - North)
SSNA	กองทัพแห่งชาติรัฐฉาน (รัฐฉาน National Army)
SNPLO	องค์การปลดปล่อยประชาชนชาติพันธุ์รัฐฉาน (Shan Nationalities People's Liberation Organisation)
SRDC	คณะกรรมการชาวไทใหญ่เพื่อการบรรเทาทุกข์และการพัฒนา (Shan Relief and Development Committee)
TBBC	องค์การมนุษยธรรมชายแดนไทย-พม่า (Thailand Burma Border Consortium)
UN	องค์การสหประชาชาติ (United Nations)
UNGA	ที่ประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ (United Nations สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ)
UNSC	คณะมนตรีความมั่นคงสหประชาชาติ (United Nations คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ)
UWSA	กองทัพสหรัฐว้า (United Wa State Army)

ชื่อในภาษาอังกฤษก่อนปี 2532	**ชื่อตามประกาศเอสพีดีซีหลังปี 2532**	**ชื่อที่คุ้นเคยในภาษาไทย**
เบอร์ม่า (Burma)	เมียนมาร์ (Myanmar)	พม่า
มณฑลอิระวดี (Irrawaddy Division)	มณฑลเอยาวะดี (Ayeyarwady)	มณฑลอิระวดี
รัฐกะเรนนี (Karenni State)	รัฐกะยาห์ (Kayah)	รัฐกะเรนนี/กะเหรี่ยงแดง
รัฐกะเหรี่ยง (Karen)	รัฐกะหยิ่น (Kayin)	รัฐกะเหรี่ยง
เมืองมะละแหม่ง (Moulmein)	เมืองเมาะลำไย (Mawlamyine)	เมืองมะละแหม่ง/เมาะลำเลิง
เมืองเมอร์กุย (Mergui)	เมืองมยีก (Myeik)	เมืองมะริด
เมืองพาอัน (Pa-an)	เมืองผ่าอัน (Hpa-an)	เมืองผาอ่าง
มณฑลเปกู (Pegu)	มณฑลบาโก (Bago)	มณฑลพะโค
แม่น้ำสาละวิน (Salween)	แม่น้ำตันลวิน (Thanlwin River)	สาละวินหรือแม่น้ำคง
แม่น้ำสิตต่อง (Sittaung)	แม่น้ำสิตตุง (Sittoung)	แม่น้ำสะโตง
เมืองทะวอย (Tavoy)	เมืองดาเวย (Dawei)	เมืองทวาย
มณฑลเทนัสสะริม (Tenasserim)	มณฑลตะนินตายี (Tanintharyi)	มณฑลตะนาวศรี
เมืองตองอู (Taungoo)	เมืองโต่งอู (Toungoo)	เมืองตองอู
กรุงแรงกูน (Rangoon)	กรุงยางโกง (Yangon)	กรุงย่างกุ้ง

องค์การไทยแลนด์ เบอร์มา บอร์เดอร์ คอนซอร์เตี้ยม

ทำงานกับผู้พลัดถิ่นจากประเทศพม่า

พันธกิจ

องค์การไทยแลนด์ เบอร์มา บอร์เดอร์ คอนซอร์เตี้ยม เป็นองค์กรเอกชนเพื่อการพัฒนาที่ปฏิบัติงานบรรเทาทุกข์เพื่อมนุษยธรรมโดยไม่หวังผลกำไร เป็นพันธมิตรกับองค์กรพัฒนาเอกชนต่างๆ ทำงานร่วมกับผู้หนีภัยจากการสู้รบจากประเทศพม่า เพื่อตอบสนองความต้องการด้านมนุษยธรรม ส่งเสริมการพึ่งพาตนเอง และการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสมและยั่งยืน เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้รับการเคารพในศักดิ์ศรี ความยุติธรรม และสันติภาพ

www.tbbc.org